YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

GÖÇ VE EĞİTİM

SAHA DENEYİMİ VE İHTİYAÇ ANALİZİ

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Zeliha KOÇAK TUFAN (YÖK Yürütme Kurulu Üyesi)
Prof. Dr. Cemal BULUT (YÖK Denetleme Kurulu Üyesi)
Doç. Dr. Bilge Kağan ÖZDEMİR (YÖK Kurum Danışmanı)

KATKIDA BULUNANLAR

Prof. Dr. M. İ. Safa KAPICIOĞLU (YÖK Başkan Vekili)
Prof. Dr. Rahmi ER (YÖK Başkan Vekili)
Prof. Dr. Ayşegül K. ÇITIPITIOĞLU (İstanbul Üniversitesi)
Abdülkadir TAŞDELEN (YÖK)
Özcan BÜYÜKGENÇ (Karabük Üniversitesi)
YÖK Genel Sekreterliği
YÖK Basın Müşavirliği
YÖK Uluslararası İlişkiler Dairesi

SEKRETERYA

Hande SAPMAZ (100/2000 YÖK Doktora Bursiyeri)

GRAFİK TASARIM

Karabük Üniversitesi

BASIM HİZMETİ

Karabük Üniversitesi

BASKI

Özer Matbaa - Server Özer
Gazipaşa Cad. 26/B Karabük
T: 0(370) 424 16 19

ISBN

978-605-9554-39-8

GÖRSEL KAYNAK

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Anadolu Ajansı, Üniversitelerin Web Siteleri,
www.akademikmiras.org, www.academicheritage.org
Kendileriyle ilgili sayfalardaki görsellerden, gönderen üniversiteler sorumludur.

KURUMSAL İLETİŞİM

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06800 Bilkent/Ankara-Türkiye
T. 03122987000
www.yok.gov.tr
akademikmiras@gmail.com

ORTADOĞU'DA
AKADEMİK MİRASI
KORUMA PROJESİ

GÖÇ VE EĞİTİM

SAHA DENEYİMİ VE İHTİYAÇ ANALİZİ

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI

Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi
Cumhurbaşkanlığımızın Himayelerinde Yürütülmektedir...

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

İÇİNDEKİLER

13 SUNUŞ

15 GİRİŞ

17 AÇILIŞ KONUŞMALARI

29 I. OTURUM
“GÖÇMENLERLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR: SAHA DENEYİMİ VE EĞİTİME YÖNELİK İHTİYAÇ ANALİZİ”

51 II. OTURUM
“ULUSLARARASI PERSPEKTİF”

73 GÖÇ VE EĞİTİM: SAHA DENEYİMİ VE İHTİYAÇ ANALİZİ FORUMU’NDAN GÖRSELLER

79 ÜNİVERSİTELERİN GÖÇ ARAŞTIRMALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİ

109 ORTADOĞU’DA AKADEMİK MİRASI KORUMA PROJESİ

117 ULUSAL VE ULUSLARARASI PANELLER

Göç ve Eğitim: Saha Deneyimi ve İhtiyaç Analizi başlıklı forum Yükseköğretim Kurulu tarafından, Cumhurbaşkanlığı himayelerinde başlatılan Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi kapsamında, göç konusunda eğitim ve araştırma konularının etraflıca görüşülmesi amacıyla Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında düzenlenmiştir.

Foruma, YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu, Proje Koordinatörü Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan, YÖK Yürütme Kurulu Üyeleri, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) Başkanı, Kızılay Genel Müdürü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) Başkan Yardımcısı, Göç İdaresi Genel Müdür Yardımcısı, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) adına yetkililerin yanı sıra Yeryüzü Doktorları (YYD) Yönetim Kurulu Başkanı, Milli Eğitim Bakanlığı PICTES Projesi Yöneticisi ve üniversitelerin Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin yöneticileri de katılmıştır.

Ortadoğu'da Körfez Savaşıyla başlayarak günümüze kadar süregelen savaşlar nedeniyle bu coğrafyada zarar gören yüzlerce yıllık bilim merkezlerini, akademik mirası ve akademik hayatı korumak, Türkiye'nin bölgedeki rolünü ortaya koymak ve konuya ulusal ve uluslararası farkındalığı arttırmak amacıyla yürütülen proje kapsamında saha deneyiminin öneminin vurgulandığı ve paydaşların katılımıyla göç konusunda çeşitli düzeylerde eğitim ve araştırmaya yönelik ihtiyaçların masaya yatırıldığı forum, YÖK Başkan Vekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu'nun açılış konuşması ile başlamıştır.

Başkan Vekili Kapıcıoğlu'nun konuşmasının ardından YÖK Yürütme Kurulu Üyesi ve Proje Koordinatörü olan Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan "Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi"ne ilişkin sunum yapmıştır. Konuşmaların ardından "Göçmenlerle İlgili Çalışmalar: Saha Deneyimi ve Eğitime Yönelik İhtiyaç Analizi" ve "Uluslararası Perspektif" başlıklı paneller gerçekleştirilmiştir.

Forumun “Göçmenlerle İlgili Çalışmalar: Saha Deneyimi ve Eğitime Yönelik İhtiyaç Analizi” başlığını taşıyan birinci oturumunda AFAD Başkanı Dr. Mehmet Güllüoğlu, Göç İdaresi Genel Müdür Yardımcısı Dr. Gökçe Ok, YTB Başkan Yardımcısı Abdulhadi Turus ve Milli Eğitim Bakanlığı PICTES Projesi Yöneticisi Pınar Özer, “Göç ve Eğitim” konusunda sahip oldukları saha deneyimini paylaşarak, ihtiyaç analizleri bağlamında önerilere ilişkin değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Forumun ikinci oturumunda “Uluslararası Perspektif” başlığı kapsamında, Kızılay Genel Müdürü Dr. İbrahim Altan, UNHCR adına Jennifer Roberts ve WHO adına Dr. Mustafa Bahadır Sucaklı konuşmalarını gerçekleştirerek konuya ilişkin uluslararası deneyimlerini ve sahada bulunan uygulamaları katılımcılarla paylaşmışlardır. Ayrıca YYD Yönetim Kurulu Başkanı Uzm. Dr. Yahyahan Güney de geniş bir coğrafyada faaliyet gösteren Yeryüzü Doktorları’nın saha deneyimlerini paylaşmak üzere forumda yer almışlardır.

Uluslararası Perspektif Oturumunda üniversitelerimizin Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezleriyle istişarelerde bulunularak üniversitelerimizde yapılabilecek çalışmalar da ele alınmıştır.

SUNUŞ

Göç, son yıllarda dünyanın en önemli konularından biri haline gelmiştir. Ülkemiz de bulunduğu stratejik ve jeopolitik konumu itibarıyla tarih boyunca büyük göçlere maruz kalmış bir coğrafyadır. Tarihin çeşitli dönemlerinde Balkanlar’dan, Kafkasya’dan, Ortadoğu’dan ve diğer bölgelerden ülkemize gerçekleşen büyük göç dalgaları neticesinde toplumumuz değişik kültürlerin zenginliği ile harmanlandı. Özellikle geçtiğimiz yüzyılda ülkemizde ve yakın çevremizde ortaya çıkan savaşlar ve bunların neticesinde meydana gelen köklü değişiklikler binlerce insanın yaşadıkları vatanlarından ayrılmasına ve toplumların yapısını değiştirmesine sebep olmuştur.

Göçler bu kültürel zenginliğin yayılmasının ve yaygınlaşmasının bir aracı olmakla birlikte acılara, üzüntülere ve yıkımlara yol açmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’nün raporuna göre (Report on the Health of Refugees and Migrants in the WHO European Region, 2018), DSÖ Avrupa Bölgesi olarak kabul edilen geniş coğrafyada yaşayan 920 milyon kişinin %10’unun göçmen veya yerinden edilmiş durumda olduğu tahmin edilmektedir. Bu oran 1990 yılında %3,9 idi. Birleşmiş Millet-

ler raporlarına göre ise tüm dünyada 68,5 milyon insan yerinden edilmiş durumda. Bunların çok az bir kısmı üçüncü ülkelerde yerleşebilmiş. Mültecilerin %85'ine gelişmekte olan ülkeler ev sahipliği yapıyor. 2015 yılından bu yana Türkiye, dünyada en çok mülteci kabul eden ülke, Suriye'de en çok göç veren ülke konumunda. Ülkemizde geçici koruma altındaki Suriye'liler giderek artmaktadır. Bunların %50'den fazlası 30 yaş altında olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sayının çok yüksek olduğu ve her seviyede eğitime entegrasyonları için farklı modeller geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkacaktır. Halihazırda üniversitelerimizde 20.701 Suriyeli, 5.187 Iraklı, 5.826 Afganistanlı ve 1.825 Filistinli öğrencimiz bulunmaktadır. Her birinin aşağı yukarı üçte biri kız öğrencidir.

Göçe maruz kalanlar insani temel haklardan da mahrum kalmaktadırlar. Mahrum kalınan bu haklardan en önemlisi eğitim hakkıdır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) olarak bu göç dalgasından etkilenen akademik hayatın iyileştirilmesi için adım attık, atmaya da devam ediyoruz. Gündemimizde bu konu önemli bir yere sahip. Misafir ettiğimiz bu insanların eğitim hayatlarını önemsiyoruz. Eğitim herkesin temel hakkıdır. Bu alanda bütün ayrıntıları paydaşlarımızla istişare ederek gerekli adımları atıyoruz. Yeni YÖK olarak göç ve mültecilerin yükseköğretim erişim konularında hassasiyetle duracağımızı belirtmek isterim. Nitekim ülkemizde mültecilerin yükseköğretime erişim oranı dünya ortalamasından beş kat daha yüksektir.

Hiçbir yükseköğretim öğrencisinin eğitiminin yarıda kalmasını istemiyoruz. Savaş, işgal, ilhak koşulları bulunan ülkelerde kayıp nesiller istemiyoruz. İleride onların da akademik hayatları kaldığı yerden hatta daha iyisiyle devam etsin istiyoruz. Bu yüzden Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı himayelerinde "Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi" adı altında uluslararası farkındalığı da arttırmaya yönelik bir proje yürütüyoruz. Bu proje kapsamında ilgili paydaşları bir araya getirdiğimiz Göç ve Eğitim Forumu düzenledik. Forumda üniversitelerimiz ile ilgili Kurumları bir araya getirdik. Araştırma Üniversitelerimizin Rektörleri ile 'Destek Platformu' oluşturarak klip çekimi yaptık. Bu projenin sürdürülmesinde başta Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan olmak üzere tüm proje ekibine ayrıca Uluslararası Panellerimize katkı sağlayan Prof.Dr. Ömer Açıkgöz, Prof. Dr. Umran S. İnan, Prof. Dr. Mehmed Özkan, Prof. Dr. Halil Akkanat, Prof. Dr. Eyüp Ertuğrul Karsak, Prof.Dr. Mustafa Verşan Kök, Prof. Dr. Erol Özvar, Prof. Dr. Fuat Keyman, Prof. Dr. Nihat Berker, Prof. Dr. Ayşegül Komsuoğlu Çıtıpıtıoğlu ve Prof. Dr. Ömer Turan'a teşekkür ediyorum.

Üniversitelerimiz de bünyelerinde bulundurdukları göç ile ilgili araştırma merkezlerinde bu konularda çeşitli araştırmalar ve projeler sürdürmektedir. Yapılan bu çalışmalar ülkemizdeki göçmenlerin, mültecilerin ve geçici koruma altındakilerin eğitim hayatlarının daha sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi için önemlidir. Bu tarz çalışmaların sayılarının artarak devam etmesi ve buralardan elde edilecek neticelerin ülkemizde misafir ettiğimiz bu insanların hayatlarını kolaylaştırmasını temenni ediyorum. Üniversitelerimize gerçekleştirdikleri konuyla ilgili faaliyetlerden ve emeklerinden dolayı Kurulumuz adına teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ
Yükseköğretim Kurulu Başkanı

GİRİŞ

Mülteci, göçmen, geçici koruma altındaki insanlar... Farklı ülkelerde, farklı statülerde isimlendirilmiş, yerlerinden edilmiş milyonlarca insan... İsimlendirmeleri ne olursa olsun hepsinin evrensel hak ve özgürlükleri talep etmeye diğer insanlar gibi hakkı var, eğitim hakları da...

Birleşmiş Milletlerin 2017 raporuna göre tüm dünyada 68,5 milyon insan yerlerinden edilmiş durumdadır. Bu insanların 25,4 milyonu Uluslararası hudutları aşmak üzere koruma talebinde bulunmuştur. Tüm dünyada 1997'de 1000 insandan 5'i yerinden edilirken 2017 yılına geldiğinde bu sayı 9'a çıkmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün raporuna göre bu insanlarda en sık ölüm nedenleri arasında enfeksiyonlar gibi kötü yaşam koşullarına bağlı hastalıklar yer almaktadır. Mülteciler, kötü yaşam koşullarının getirdiği pek çok riskle karşı karşıya kalmaktadır. DSÖ, ¨Mültecilerin Sağlığı Olmadan Halk Sağlığı Olmaz¨ sloganıyla yola çıkarak strateji geliştirmeye çalışmaktadır. Bu stratejinin temelinde tüm insanların aynı dünyada yaşadığı ve mülteciler gibi kalabalık ortamlarda çıkacak salgınların herkesi etkileyeceği gerçeği yatmaktadır. Benzer bir sloganla olmasa da, mültecilerin eğitimi olmadan gelecekleri olmaz düşüncesiyle ve dahi ¨eğitim temel haktır¨ gerçeğinden yola çıkarak Yükseköğretim Kurulu tarafından ¨Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi¨ başlatılmıştır. Projede öncelikle uluslararası kamuoyunda farkındalık arttırılması amaçlanmıştır. Ortadoğu coğrafyasında yer alan ve süregelen savaşlar nedeniyle harap olan kütüphaneler, laboratuvarlar, araştırma merkezleri, üniversiteler, akademik çalışmaları sekteye uğrayan bilim insanları ve öğrenciler... Hepsi birlikte projede 'akademik miras' kavramı altında ele alınmıştır. Savaşı hak eden bir coğrafya algısına karşı, korunması ve geleceğe taşınması gereken kurumsallık ve akademik hafıza kavramları ön plana çıkarılmıştır.

Suriye krizinin patlak vermesiyle birlikte geçici koruma altındaki Suriyelilerin ve ülkelerinde savaş, işgal ve ilhak koşulları bulunan öğrenci ve akademisyenlerin yükseköğretime entegrasyonu için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Özel öğrenci statüsünde okullara yerleştirme, burs programları, Yabancı Uyruklu Akademisyen Bilgi Sistemi, Tanıma ve Denklik mevzuatı iyileştirme süreçleri, belgeleri eksik olanlar için Diploma ve Derece Tespit Komisyonlarının oluşturulması bunlardan bazılarıdır. Süreçte aynı zamanda dünyada geliştirilen diğer uygulamalar da izlenmektedir. Avrupa ülkelerine göre özellikle tanıma ve denklik işlemlerinde çok daha hızlı gelişme kaydederek ülkemize özgü çözüm yolları üretilmiş ve mültecilerin hızlı entegrasyonu sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda üniversitelerimizin Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerimizin de önemli faaliyetleri bulun-

maktadır. Ayrıca çeşitli lisansüstü programlarda göç ve göçmenlik farklı yönleriyle araştırılmaktadır. Göç Çalışmaları, YÖK 100/2000 doktora bursları programında da yerini almıştır.

Dünyanın 2015'ten bu yana en yüksek sayıda göç alan birinci sıradaki ülkesi olarak Türkiye, tüm kurum ve kuruluşlarının çabası ve hızlı mevzuat düzenlemeleriyle Dünyaya örnek olacak bir duruş sergilemiştir ve sergilemeye de devam etmektedir. Üniversitelerimizde yapılan çalışmalara destek vermek, devlet kurumlarımızın saha deneyimlerinden yararlanmak ve özellikle yeni çalışma konuları için ihtiyaç analizi yapmak üzere Yükseköğretim Kurulu'nda Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi kapsamında Göç ve Eğitim Forumu düzenlenmiştir. Foruma üniversitelerimizin Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin yanı sıra Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Kızılay, AFAD, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Yeryüzü Doktorları gibi kurum ve kuruluşların üst düzey yetkilileri ve temsilcileri katıldılar. Saha deneyimlerinin paylaşıldığı, sorunlar ve çözüm önerilerinin dile getirildiği bu verimli toplantı kitap haline getirildi. Elinizdeki bu kitapçıkta, Yükseköğretim Kurulumuzda gerçekleşen Göç ve Eğitim Forumunda yapılan konuşmaların yanı sıra üniversitelerimizin Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin Faaliyetleri ve Akademik Miras Projesine ait genel bilgiler de yer almaktadır.

Ortadoğu'da Akademik Miras Projesinin hayata geçirilmesi ve Göç ve Eğitim Forumunun gerçekleştirilmesi süreçlerindeki tüm desteklerinden dolayı YÖK Başkanımız Prof. Dr. Sayın M. A. Yekta Saraç'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Zeliha Koçak TUFAN
YÖK Yürütme Kurulu Üyesi
"Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi"
Proje Koordinatörü

AÇILIŞ KONUŞMALARI

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. M. İ. Safa KAPICIOĞLU
Yükseköğretim Kurulu Başkanvekili

Kıymetli misafirler, katılımcılar, YÖK Yürütme Kurulunun değerli üyeleri, hanımefendiler, beyefendiler; hepiniz hoş geldiniz. Sizi YÖK Başkanlığımız adına kurumumuzda ağırlamaktan şeref duyduğumuzu belirtmek istiyorum.

Başkanlığımız tarafından yürütülen Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi kapsamında "Göç ve Eğitim, Saha Deneyimi ve İhtiyaç Analizi" adıyla düzenlediğimiz bu forum, göç politikaları alanında çalışan üniversitelerimizdeki uygulama ve araştırma merkezlerinin ve bu alanda faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası kurumların kıymetli temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmektedir. Malumunuz olduğu üzere Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan milyonlarca insan ülkemize göç etmiş durumda. Türkiye ilgili tüm kurumlarıyla bu krizi yönetme konusunda muazzam bir çaba gösterdi. Altı yıllık bir süreç sonunda şu an ülkemizdeki Suriyeli sığınmacı sayısı 4 milyonu geçmiş bulunuyor. Sizin de bildiğiniz gibi sığınmacılara ev sahipliği yapan ülkeler arasında Türkiye açık ara en önde yer alıyor. Göçmenler arasında eğitim ve öğretim hayatları yarıda

kalan birçok öğrenci ve öğretim elemanı da bulunmaktadır. Bizim en büyük temennimiz ülkemizdeki Suriyeli sığınmacıların kendi ayakları üzerinde güvenle durabilmesini sağlamaktır. Bunu sağlamanın en iyi yolunun da eğitim ve öğretimden geçtiğini düşünüyoruz. Göçmenlerin yükseköğretime erişimi bağlamında özellikle savaş hali yaşayan ülkelerden gelenlerin ülkemizde yükseköğretime erişiminin sağlanması uluslararası alanda bize haklı gurur yaşatan ve göğsümüzü kabartan bir başka hususdur.

Yükseköğretim çağında bulunan göçmen gençlerin, yani 18-24 yaş aralığındaki göçmenlerin göç ettikleri ülkelerde yükseköğretime erişiminin dünya ortalaması yüzde 1 civarındadır. Ülkemizdeki orana baktığımızda örneğin, Suriyeliler bağlamında ülkemizde 18-24 yaş arası, yani yükseköğretim çağında yaklaşık 540 bin Suriyeli bulunmakta ve bunların yaklaşık 28 bine yakını üniversitelerimizde öğretim görmektedir. Dolayısıyla, ülkemizdeki yükseköğretime erişiminin oranı dünya ortalamasının 5 katından fazladır.

Son 4 yılda şiddet olayları ve krizler nedeniyle eğitim ve öğretimin sürdürülemez durumda olduğu ülkelerin öğrencilerine yönelik olarak yükseköğretime uyumlarının sağlanması ve mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla YÖK'te bazı kararlar alındı. Bu kapsamda yeni YÖK olarak denklik ve tanıma bağlamında özellikle teyit ve belge ibrazı konusunda yaşanan sorunlara yönelik kaliteden taviz vermeden işlemleri kolaylaştırıcı çeşitli düzenlemeler getirdik. Suriyeli öğrencilerin kayıp yaşamaması için yatay geçiş imkânlarıyla ilgili çalışmalar yapıldı. Bölgedeki üniversitelerde Arapça dilinde eğitim veren programlar açılabilmesini sağladık. Suriyeli akademisyenlerin üniversitede görevlendirilmesini sağlamak amacıyla da yabancı akademisyen bilgi sistemi devreye sokuldu. Tüm alınan bu kararlar neticesinde ülkemizde eğitim gören ve üniversitelerimizde çalışan Suriye uyruklu öğrenci ve akademisyen sayılarında ciddi artışlar gerçekleşti.

Bununla ilgili bazı rakamları sizlerle paylaşmak istiyorum. 2013 yılında 962 Suriye uyruklu öğrenci Türkiye'deki üniversitelerde eğitim görürken bu sayı 2018-2019 yılı itibariyle 28 bine ulaşmıştır. Suriye uyruklu öğrenciler başta bölge üniversiteleri olmak üzere birçok üniversitemizde eğitim, öğretim hayatlarına devam etmektedirler. Bunun yanısıra ülkemizdeki üniversitelerde 400'e yakın Suriye uyruklu akademisyen de görev yapmaktadır.

Değerli katılımcılar, son 4 yılda mültecilerle ilgili yeni YÖK olarak yapılanların yanı sıra, uluslararasılaşma bağlamında da önemli kararlar hayata geçirilmiştir. Bunlardan bazılarını hatırlamak gerekirse, 2017 yılının Haziran ayında da YÖK tarihinde ilk kez "Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi" hazırlanarak kamuoyuyla paylaşılmıştır. Yine yükseköğretim kurumlarının yurt dışı yükseköğretim kurumlarıyla ortak eğitim programlarına ait yönetmelik te çıkartılmış ve böylece dünyadaki üniversitelerle, üniversitelerimizin ortak program sayılarında da artışlar gerçekleştirilmiştir. Ortak diploma programları kapsamında ilk 5 ülke Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Almanya, Fransa ve Hollanda şeklinde sıralanmaktadır.

Bunların yanısıra yabancı ülkelerle yükseköğretimde işbirliğini öngören anlaşmaların sayısı da artmıştır. Yeni YÖK döneminde uluslararası alanda tümü bakan düzeyinde olmak üzere 47 anlaşma gerçekleşmiştir. 4 yıl önce 48 bin olan yabancı

uyruklu öğrenci sayımız da bugün itibariyle 148 bine ulaşmıştır. Uluslararasılaşmada öne çıkan ülkelerin son 10 yıla ait verileri incelendiğinde hiçbir ülkenin uluslararası öğrenci rakamlarında bu denli bir artışı yaşamadığı görülecektir. Öte yandan Ortadoğu'da akademik mirası koruma projesi ile de Ortadoğu'da Körfez Savaşıyla başlayarak günümüze kadar gelen savaşlar ve çatışmalar nedeniyle bu coğrafyada zarar gören yüzlerce yıllık bilim merkezlerinin, akademik mirasın ve akademik hayatın korunması amaçlanmaktadır. Bu proje Cumhurbaşkanlığımızın himayelerinde TRT, Türk Hava Yolları ve Anadolu Ajansının destekleriyle YÖK tarafından başlatılmıştır, yani yeni YÖK'ün projelerinden birisidir. Türkiye'nin bölgedeki rolünü ortaya koymak ve konuya ulusal ve uluslararası farkındalığı arttırmak amacını taşıyan projenin tanıtım toplantısı da 2018'in Ekim ayında Başkanlığımızda gerçekleştirilmiştir. Bundan sonra toplam 6 farklı ülkede 8 adet toplantı ile paylaşılması hedeflenen proje kapsamında YÖK tarafından toplantılar planlanmıştır. Bu toplantıların ikisi Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya'da gerçekleştirilmiştir. Yine bu toplantılardaki raporlar ulusal ve uluslararası kamuoyuyla paylaşılmıştır. Yine bu proje kapsamında YÖK üyelerimiz tarafından Pakistan ve Rusya Kazan'da tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Ve son olarak bu ayın başında Karabük Üniversitesinin ev sahipliğinde Yüksek Öğretimde Uluslararasılaşma ve Mülteci Öğrenciler Forumu yapılmıştır.

Kıymetli katılımcılar, Yükseköğretim Kurulu olarak bizler şeffaflık ve hesap verilebilirlik çerçevesinde kaliteden ödün vermeden, bir yandan ülkemizin gelecek nesillerini yetiştirmeye ve yarınlarını inşa etmeye yönelik politikalar geliştirip uygularken, diğer yandan da uluslararasılaşma çabalarımızla başta bölge ülkeleri olmak üzere, yakın coğrafyalar ve gönül coğrafyamızda tüm dünya ülkelerinin akademide ve iş gücü piyasasında ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağını yetiştirmeyi amaçladığımızı belirtmek istiyorum.

Bugün YÖK çatısı altında Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi kapsamında gerçekleştirilen bu forum vesilesiyle bir araya gelmemiz çok önemliydi. Üniversitelerimiz ve ulusal kurumlarımız da bu konuda birçok faaliyet yürütüyorlar. Özellikle göç politikaları alanında çalışan üniversitelerimizdeki uygulama ve araştırma merkezlerimizin uluslararası farkındalığı arttırma bağlamında ülkemizin mültecilere ve akademik mirası korumaya yönelik yaptıkları akademik çalışmaları çok önemsiyoruz. Yine bu kapsamda hem Başkanlığımız hem de ülkemizde faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla üniversitelerimizin yakın çalışmalarını artırarak sürdürmelerini arzu ediyoruz.

Değerli katılımcılar, tüm bu duygu ve düşüncelerle bugün gerçekleştirilecek forumun verimli geçeceğini umuyor ve sizlerden değerli katkılar bekliyoruz.

Son olarak bu formun düzenlenmesinde emeği geçen başta Proje Koordinatörümüz, YÖK Yürütme Kurulu Üyemiz Sayın Profesör Doktor Zeliha Koçak Tufan Hocamız olmak üzere tüm emeği geçenlere teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Zeliha Koçak TUFAN
YÖK Yürütme Kurulu Üyesi
"Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi" Proje Koordinatörü

Sayın YÖK Başkan Vekili, Saygıdeğer YÖK Yürütme Kurulu Üyeleri, YÖK Denetleme Kurulu Üyeleri, Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Milli Eğitim Bakanlığı, Kızılay, AFAD, YTB, Yeryüzü Doktorları ve diğer kamu kurum, kuruluş ve STK'ların değerli temsilcileri; Göç Araştırma Merkezlerimizden katılan kıymetli öğretim üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum, forumumuza hoş geldiniz.

Forumumuz esas olarak "Göç ve Eğitim" başlığını ele alıyor. Bildiğiniz üzere yükseköğretim kurumlarımızda, göç araştırma merkezlerimizde çalışanlar başta olmak üzere farklı alanlardan öğretim üyelerimiz, , mültecilerin yaşamış oldukları süreçleri çeşitli açılardan ele almakta, mevcut durum analizleri yapmakta, çok kıymetli çalışmalar üretmekteler. YÖK olarak yükseköğretim kurumlarımızın göç araştırma merkezleri temsilcilerini, saha deneyimi olan çeşitli kurumlarla bir araya getirmek istedik. Hem üniversitelerimizde hâlihazırda yürütülen çalışmaları di-

ğer ilgili kurumlarla ve sahayla paylaşmayı, hem de çeşitli kurumların ve STK'ların sahadaki gözlemlerini üniversitelerimize aktarmayı amaçladık. Potansiyel çalışma konularında geliştirici ve ufuk açıcı olan bu forumu gerçekten önemsiyoruz. Çünkü mülteci konusu, göçmen konusu ülkemizde her yönüyle tartışılabilecek, farklı alanlarda projeler üretme açısından yüksek potansiyeli olan ve dünyaya modeller üretebileceğimiz bir konu. Verimli geçeceğine inandığım bu önemli foruma katkılarınızdan dolayı bütün katılımcılara şimdiden teşekkür ediyorum.

Forumda öncelikle Yükseköğretim Kurulu olarak elimizdeki verileri sizlerle paylaşacağız. Farklı kurum ve kuruluşların konuşmalarına yer vereceğiz. Soru-cevap kısmını uzun tutarak diğer kurumlarla Göç Araştırma Merkezlerimizin karşılıklı görüş alış-verişinde bulunmalarına imkân tanıyacağız. Böylece konuşmacı olarak yer almayan katılımcılarımızın da görüşlerine yer vermiş ve onlardan da faydalanmış olacağız.

Bugün ki programın sonrasında Göç Araştırma Merkezlerimizin çalışmalarına yer vereceğimiz bir Göç ve Eğitim Forumu kitapçığı yayımlamak istiyoruz. Onlarla birlikte sunumları, izniniz olduğu takdirde, izin veren kurumlarımızdan alarak bu kitapçığa dâhil edeceğiz. Böylece bugün görüşülenlerin yer aldığı önemli bir belge de elimizde olmuş olacak.

Ben tekrar tüm katılımcılara teşekkür ederek sunumuma başlamak istiyorum.

Öncelikle uluslararası öğrencilerimizden ve Yükseköğretim Kurulunun yaptıklarından kısaca bahsedeceğim, Safa Hocamızın değindiklerini atlamaya çalışacağım. Zaten etraflıca bilgi verdi kendileri. Daha sonra da Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi'nden bahsedeceğim.

Bu görmüş olduğunuz slayt uluslararası öğrenci sayılarımızın son yıllarda nasıl yükseldiğini gösteriyor, rakamlar 140 bini geçmiş durumda. Bu hem Yükseköğretim Kurulumuzun üst düzeyde yapmış olduğu çalışmalar, anlaşmalar, mevzuat düzenlemeleri hem de üniversitelerimizin girişimlerinden kaynaklanıyor. Bu arada, Ülkemizdeki Suriyeliler için 'Geçici koruma kapsamındaki kişiler' kavramının kullanılması daha doğru ancak pek çok yerde uluslararası raporların karşılaştırılmasında mülteci kelimesinin kullanıldığını görüyoruz, bu yüzden sunumda pek çok yerde mülteci kavramını kullanmış olduk, bunun için şimdiden özür diliyorum.

Türkiye'de hali hazırda uluslararası öğrencilerin çoğunluğu Suriye'den geliyor. Daha sonra Azerbaycan, Türkmenistan, Irak, İran, Afganistan ve Almanya gibi ülkeler yer alıyor. En çok uluslararası öğrencisi olan üniversitelerimiz arasında Anadolu Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Karabük Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi gibi üniversitelerimiz yer alıyor. Üç binin üzerinde yabancı uyruklu öğretim üyemiz var. Uluslararası öğretim üyelerinin geldiği ülkeler arasında ilk sırada Amerika, ikinci sırada Suriye, daha sonra İran, Azerbaycan, İngiltere ve Almanya yer alıyor. Bu sıralamada geriye doğru devam ettikçe Avrupa ve yine Ortadoğu'nun çeşitli ülkelerinden de akademisyenlerin Türk yükseköğretim sistemine katkı sağladığını gözlemliyoruz.

Mülteciler konusuna geldiğimizde, bildiğiniz üzere mültecilerin yüzde 85'inden

fazlası gelişmekte olan ülkelerde yer alıyor, gelişmiş ülkelerde değil, gelişmekte olan ülkelerde. Slaytta gördüğünüz üzere Türkiye dünyada en yüksek sayıda mülteci kabul eden ülke. Diğer ülkelerden ilk 5'te Uganda, Pakistan, Lübnan ve İran gibi ülkeler yer alıyor. Suriye ise en çok mülteci gönderen ülke konumunda. En yüksek sayıda mülteci kabul eden ülke olarak bizim akademide ve sahada yapacağımız çalışmalar ileride diğer ülkelere de model oluşturabilecek durumda.

Ülkemizin riskleri hızla analiz edip çok hızlı cevap verebilme yeteneği sayesinde tüm kurumlarımızın da katkısıyla mülteciler konusunda ciddi düzenlemeler yapıldı. Mevzuat düzenlemelerine tek tek girmeyeceğim... Sayılara baktığımızda özellikle Suriye'den gelen geçici koruma kapsamında olanların çoğunluğunun eğitim-öğretim yaşında olduğunu görüyoruz. Sayın Başkan Vekili de belirtti, ilk ve ortaöğretimde eğitime erişilebilirliğimiz gerçekten çok yüksek. Yükseköğretimde de erişilebilirliğimiz yüksek. Tüm dünyada mülteciler için yükseköğretime erişim oranı yüzde 1 iken, ülkemizde bu oran yüzde 5'in üzerinde. Yani tüm dünyadan beş kat daha fazla mültecilerin yükseköğretime erişimi var Türkiye'de.

Yükseköğretimdeki mülteci öğrencilerin dağılımlarına baktığımızda lisans düzeyinde yoğunlaşma olduğunu görüyoruz. İlerleyen yıllarda lisansüstü ve doktoralarda da yer alacaklarını ve sayıların lisansüstünde de artacağını öngörmekteyiz. Mülteci öğretim üyelerinin ve öğrencilerin Yükseköğretime entegrasyonunu sağlayan iyileştirmeler, mevzuat düzenlemeleri ve projeler mevcut. Yükseköğretim Kurulu olarak verdiğimiz burslar, ayrıca Türkiye bursları, diğer kurumlarımızın da vermiş olduğu burslar önemli. Mülteci konumdaki akademisyenlerin Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi adı altında özgeçmişlerini gönderebildikleri YABSİS adlı bir uygulamamız mevcut. Tanıma ve denklikte yapılmış olan iyileştirmelerle belgeleri olmayan veya eksik olan kişilerin, diploma derece tespit komisyonları ile üniversitelerimizde değerlendirilmesi ve işlemlerinin devamı sağlandı. Suriye dışında Irak, Yemen gibi ülkesinde savaş, işgal, ilhak koşulları bulunan diğer ülkelerden gelen ve diploma teyitleri yapılamayan öğrencileri, İlmi Hüviyet Sınavı, Klinik Yapılandırılmış Sınavlar ve Seviye Tespit Sınavlarının dışında Diploma Derece Tespit Komisyonları oluşturarak üniversitelerimizde değerlendirmekteyiz. Yani ek değerlendirme aşamalarına tabi tutarak denklik işlemlerini yürütmekteyiz. Bu konuyu çok önemsiyoruz, neden? Çünkü yakın zamanda basında yer alan Suriyelilere hızlı denklik verilirken Türk Vatandaşlarının denklikleri sürüncemede kalıyor söylemleri çok yersiz ve hakikaten gerçeği yansıtmıyor. Tüm süreçler tüm yurt dışından alınmış diploma denkliklerinde aynıdır. Ancak ülkesinde savaş, işgal, ilhak koşulları bulunanlarda diğerlerine ek olarak, ek bir değerlendirme sistemi daha bulunmaktadır. O kadar. Kaliteden ödün vermeden bu sistemleri yürüyoruz. Denklik Komisyonu Yürütücümüz Sayın Prof. Dr. Ömer Açıkgöz Hocamız da buradalar. İlerleyen saatlerde tartışmalar ve sorularınız olursa birlikte cevaplandırabiliriz. Burada altını çizmek istediğim husus, mültecilerin denkliği konusunda pek çok ülkeye örnek olacak bir mevzuat düzenlemesi yaptığımız. Son 3-4 yılda ciddi iyileştirmeler yaptık, başvuru sayılarımızda da artış oldu. En çok tıp, diş hekimliği, eczacılık, ilahiyat ve eğitim alanlarında denklikte başvurular almaktayız.

Yükseköğretim kurumlarımız da göç ve göçmenliğin, mülteciliğin işlendiği toplantılar yapılıyor, projeler yürütülüyor. Sağlıktan eğitime kadar farklı açılardan mültecilerle ilgili konular ele alınıyor, sorunlar ve çözüm önerileri tartışılıyor. Slayttaki

rakamlara şöyle bir baktığımızda sadece İstanbul Üniversitesi gibi büyük üniversitelerimizin değil, Anadolu'daki pek çok üniversitemizin yine mültecilere, mülteci öğretim üyelerine ve öğrencilere ev sahipliği yaptığını görmekteyiz. Başka kurumların yapmış olduğu toplantıların raporlarını da izlemekte ve Yükseköğretim Kurulu olarak neler yapabileceğimizi değerlendirmekteyiz.

Bugün ki konumuz Göç ve Eğitim. Sahayla üniversitelerimizi bir araya getirmek, ihtiyaç analizi yapmak, bizden beklentileri, bizim onlardan beklentilerimizi ortaya koymak, fikir alış verişinde bulunmak amacımız. Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesinin çatısı altında yürüyen toplantılarımızdan biri de bu oldu. Projeden de çok kısaca bilgi vermek istiyorum.

Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi, bir farkındalık arttırma projesidir. Ortadoğu'da yok olan binaların ve insanların yanı sıra harap olan akademik hayatları, kütüphaneleri, laboratuvarları, bilim merkezlerini, mülteci konumuna düşen öğrencileri ve bilim insanlarını vurgulamak üzere, farkındalığı arttırmak üzere planlanmış uluslararası bir projedir. Bu fotoğraflarda gördükleriniz Halep'in savaş öncesi ve savaş sonrası fotoğraflarıdır, biz bunları uluslararası panellerimizde paylaşıyoruz. Dolayısıyla bölgeyi, savaşı neredeyse hak eden, günlük hayatı savaş olan Ortadoğu algısından çıkartıp Ortadoğu'nun binlerce yıllık medeniyete ev sahipliği yapmış çok ciddi, kurumsal kültürü olan, akademik hayatı olan yerler olduğunu ortaya koymaya çalışıyoruz.

Bölge olarak geniş anlamda Ortadoğu'yu, konu olarak da yükseköğretimi, akademisyenleri, bilim insanlarını, kütüphaneleri, bilim merkezlerini ele aldık, zaman olarak da Körfez Savaşı'ndan günümüze uzanan dönemi projede alıyoruz. Hedef gruplar olarak uluslararası toplum, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, öğrenciler ve basın var. Uluslararası panellerimizde öncelikle davet ettiğimiz çevreler bunlar.

Bu proje kapsamında farklı üniversitelerde akademik hayatlarına devam eden öğrencilerin ve akademisyenlerin videolarını, gerçek hayat hikâyelerini paylaştığımız video çekimleri yaptık, broşürler hazırladık. Bunlar neden önemli? Çünkü bizim de bilmediğimiz bazı önyargılarımızı ortaya çıkarıyor. Bölgeyi yeterince tanımayanlar için gerçekleri gözler önüne seriyoruz. Çok başarılı, çok farklı alanlarda çalışan ve şu an geçici koruma altında bulunan akademisyen ve öğrencilerimiz var. Hakikaten Türk yükseköğretimine de akademik hayatına da katkı sağlayan çok fazla kişi var. Görmüş olduğunuz slaytlarda, video çekimlerimizden fotoğrafları paylaşmak istedim, Türk kültürüne çok yakın insanlar ve ülkemizde severek bulunuyorlar. Sağlanmış olan mevzuat düzenlemeleri de yine kaliteden ödün vermeden süreçlerin devam etmesini sağlıyor.

Yine proje kapsamında yok edilen, harap edilen ve ayakta durmaya çalışan kütüphaneler ve bilim merkezlerini paylaşıyoruz. Bunlarla ilgili net bir envanterin olmadığı bilgisine de sahibiz. Yok olan binaların arasında mescit olarak görülen yerler var, halbuki buraların aynı zamanda kıymetli el yazması eserlere ev sahipliği yaptığı bilinmekte. Bu tür harap olan yerlerdeki eserlere yönelik envanter çalışması için farklı sivil toplum kuruluşlarının harekete geçmiş olduğu, yabancı ülkelerden akademisyenlerin çalıştığı bilgileri bize ulaşmaktadır.

Proje kapsamında bir de Destek Platformu oluşturduk. Özellikle araştırma üniversitelerimizin rektörleri başta olmak üzere rektörlerimiz yer alıyor ancak herkese açık bir platform. Destek platformunda 'ben akademik hayatın sürmesinin yanındayım, akademik hayatların yok edilmesinin karşısındayım...' şeklinde bir açıklamamız var, bu açıklamanın altına isimlerini yazarak destek oluyorlar. Sizler de www.akademikmiras.org'dan girerek destek platformuna katkı sağlarsanız çok seviniriz.

Proje Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Cumhurbaşkanlığının himayelerinde devam ediyor. Şu ana kadar Sayın Başkan Vekilimizin de belirttiği üzere Amerika'da ve Almanya'da iki adet panel gerçekleştirdik. Kendileri de mülteci ağırlayan Pakistan gibi bir ülkede paylaşımlarda bulunduk. Önümüzdeki günlerde Brüksel'de Parlamentoda ziyaretlerimiz olacak ve Parlamentonun yanında bir panel yapacağız. Yine STK'ların, basının, öğretim üyelerinin ve Parlamento üyelerinin de katılımıyla. Daha sonra inşallah Mart ayının ilk haftasında Washington'da yine bir panel gerçekleştireceğiz. Sonrasında Londra ve Paris'le uluslararası panellerimiz devam edecek, bu yıl içerisinde panellerimizi bitirmeyi planlıyoruz. Buradaki slaytlar da toplantılarımızdan görseller var. Uluslararası panellerimizden görsellerimiz. Bunları çok önemsiyoruz, çünkü uluslararası görünürlüğümüzü ne kadar arttırırsak yapmış olduğumuz çalışmaları ne kadar gün yüzüne çıkarırsak bölgenin olduğu kadar ülkemizin algısına da o kadar katkı sağlayacağımızı düşünüyoruz. Üniversitelerimizin gerçekten çok güzel çalışmaları var, bir üst kuruluş olarak biz de bunları görünür kılmayı istiyoruz. Bu slaytta da hazırlamış olduğumuz özellikle yıkılan üniversite binalarıyla, kütüphaneler ve fakültelerle ilgili infografiklerimiz var. Bunların tümüne "www.akademikmiras.org"dan ulaşabilirsiniz.

Konuşmama son verirken projenin çekirdek ekibine can-ı gönülden teşekkür etmek istiyorum. Yine Yükseköğretim Kurulumuzda çalışan uluslararası ilişkiler biriminden arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. YÖK Başkanımız Sayın Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç'a projeyi hayata geçirdikleri için çok teşekkür ediyorum. TRT, Anadolu Ajansı ve Türk Hava Yolları da projede paydaşlarımız olarak yer alıyorlar, katkıları çok büyük. Uluslararası panellerin düzenlenmesinde bazı ülkelerde Yunus Emre Enstitüsü'nden de destek aldık. Tüm katkıda bulunanlara ve bugünkü toplantımıza katılımınız için sizlere çok teşekkür ediyorum. Forumun başarılı geçmesini ümit ediyorum.

1. OTURUM

Göçmenlerle İlgili Çalışmalar

Saha Deneyimi ve Eğitime Yönelik İhtiyaç Analizi

1. OTURUM

Göçmenlerle İlgili Çalışmalar
Saha Deneyimi ve Eğitime Yönelik İhtiyaç Analizi

İlk oturumda Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) Başkan Yardımcısı Abdulhadi Turus, Afet Ve Acil Durumu Yönetimi Başkanlığı (AFAD) Başkanı Dr. Mehmet Güllüoğlu, Göç İdaresi Genel Müdür Yardımcısı Dr. Gökçe Ok ve Milli Eğitim Bakanlığı PICTES Projesi Yöneticisi Pınar Özer kurumlarının konu ile ilgili çalışmalarını sundular. Takiben oturuma katılan üniversite merkez yetkilileri ile soru cevap bölümüne geçildi. Tartışılan başlıklar arasında mülteci öğrencilerin denklik sorunları, mülteci öğretim üyelerinin istihdam sorunları, akademik araştırma süreçlerinin ve izinlerinin desteklenmesi yer aldı. Panelistlerin yanısıra YÖK yetkilileri de öğretim üyelerinin araştırma süreçleri ve diğer konulardaki sorunlarına ilişkin süreçlere dair bilgi verdiler. İlgili başlıklarda karşılıklı görüş alışverişi sırasında söz alan öğretim üyeleri kendi yürüttükleri projeler ile ilgili bilgi paylaşımında bulundular.

Abdulhadi TURUS
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Başkan Yardımcısı

Sayın Başkan, değerli üyeler, kıymetli kurum başkanları ve temsilcileri; son yıllarda göç ve mülteci kavramlarının özellikle hukuki, insani ve ekonomik boyutlarıyla sıkça tartışıldığı bir dönemdeyiz. Uluslararası bir mesele haline gelen göç olgusunun sonuçlarını hep birlikte yaşarken, bir yandan da saiklerinin konuşulmaya başlandığı bir sürece giriyoruz. Bütün bu illiyet meselesinin hukuki kavram ve süreçlerinin içerisinde belki de en önemlisi, bugünden ziyade yarına, yarınlarımıza dair olana gösterilecek ehemmiyettir.

Bugün burada toplanma sebebimiz olan Ortadoğu'nun akademik mirasının korunması projesi işte bu anlayışın ve yarınlara dair olanın meselesi olması bakımından çok kıymetlidir.

Ortadoğu da yaşanan savaşlar, mezalim ve yıkımlar sonuçları itibariyle vahimdir. Yurtların edilerek göç edilmeye zorlanan nitelikli insan kaynağı, akademisyenler, bilim adamları ve öğrencilerden müteşekkil beşeri kaynağın yanı sıra, yüzyıllar içerisinde emekle inşa edilen üniversiteler, araştırma merkezleri, kütüphaneler ve yazılı eserlerden oluşan fiziki kaynağın muhafazası da göç meselesi gibi bölgesel değil, uluslararası bir meseledir ve tüm dünyayı ilgilendirmektedir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı olarak, yurt dışında sayıları 6,5 milyona yaklaşan vatandaşlarımız başta olmak üzere, dünyanın muhtelif bölgelerinde yaşayan ortak tarihi, dini, sosyal ve kültürel değerleri paylaştığımız kardeş topluluklarımıza yönelik olarak faaliyetler yürütmekteyiz. Bu çerçevede, akademik mirasın muhafazasında kilit öneme haiz olduğunu düşündüğümüz beşeri kaynağının desteklenmesi konusunda mevcut projeye sağlayabileceğimiz katkılar olduğunu düşünüyoruz.

Bu düşünce doğrultusunda, hali hazırda Türkiye bursları kapsamında lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde ülkemizde eğitim almakta olan 140 ülkeden yaklaşık 17 bin öğrencinin coğrafyamızdaki ortak akademik mirasın muhafazası ve ülkelerinin bilimsel gelişimlerine katkı sunulması noktasında önemli roller üstleneceğine inanıyoruz.

Söz konusu Türkiye burslusu öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirdiğimiz akademik gelişim ve destek programı olan uluslararası öğrenci atölyesi çalışmalarına, Ortadoğu coğrafyasındaki akademik mirasın tanıtımını sağlayacak içerikler, illerde seminerlerin eklenmesi, ortak akademik miras projesiyle ilgili yapılan çalışmaların ve konferansların uluslararası öğrencilere tanıtılmasına yönelik bir bilgilendirme çalışmaları yürütülmesi, uluslararası öğrencilerde konuyla ilgili bir bilinç oluşmasını sağlamak, mezuniyetleri sonrasında bulundukları ülkelerde yapacakları çalışmalar ile akademik mirasa katkı sağlayacak potansiyele haiz gençlerin ortak mirasımıza ilişkin farkındalık kazanmaları bakımından özellikle önemlidir.

Başkanlığımızca sağlanabilecek bir diğer katkı, Ortadoğu coğrafyasındaki akademik mirasa ilişkin literatürdeki çalışmaların uluslararası öğrenciler marifetiyle genişletilmesidir.

Türkiye bursları kapsamında eğitim almakta olan yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin tez çalışmalarında Ortadoğu'da akademik miras temasını kapsayacak içeriklerin önceliklendirilmesi, akademik mirasın parçası olan öğrencilerin meseleye ilişkin bilgi ve ilgilerinin arttırılması ve ülkemizde üretilen akademik eserlerle bölgesel ilmi çalışmalara katkı sağlanması bakımından faydalı olacaktır.

İlaveten Ortadoğu'nun akademik mirasının korunması projesinin uluslararası alanda tanıtılması amacıyla, Başkanlığımızca 2019 yılında yurt dışında gerçekleştirilecek kültürel miras temalı program, etkinlik ve konferanslarda projenin tanıtımı noktasında önem arz etmektedir. Türkiye'nin kültürel ve akademik mirasa bütüncül yaklaşımını göstermesi bakımından anlamlı olacağını düşünüyoruz.

Kardeş topluluklarımızla inşa etmekte olduğumuz ortak dini, fikri ve ilmi tasavvur, toplumların sahip oldukları değerleri, mirası konumundaki ve paylaşmalarına bağlıdır. Başkanlık olarak bu kapsamda gerçekleştirmekte olduğumuz ortak akademik ve bilimsel, kültürel çalışmalar, Ortadoğu coğrafyasındaki kültürel mirasımızın korunmasına yönelik yürütmekte olduğumuz çalışmaların da temel dayanak noktası olmuştur.

Bu kapsamda, Başkanlık olarak Kırım'daki kültürel mirasın tespit edilerek arşivlenmesi amacıyla geçmiş yıllarda yürüttüğümüz çalışma, hali hazırda Lübnan ve Gürcistan'da devam eden kültürel miras envanter çalışmalarıyla bölgedeki mimari eserlerin arşiv kaynaklarından tespit edilerek mevcutlarının arşivlenmesine imkân vermektedir. Buradaki en önemli husus, kültürel mirasın muhafazası için öncelikle tespitinin yapılması ihtiyacıdır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yürütülmekte olan Ortadoğu'nun akademik mirasının korunması projesinin de akademisyen ve öğrencilerle sözlü tarih niteliğinde gerçekleştirdiği çalışma ve akademik eserlerin tespitine yönelik

yapılmakta olan çalışmalar, akademik mirasın muhafazasının sağlanabilmesi için son derece gerekli ve mühim bir çalışmadır.

Tarihteki en eski bilim merkezlerinden biri olduğu düşünülen Bağdat'taki Beyt'ül Hikmet gibi bir merkeze ev sahipliği yapmış, bu merkezde toplanan Müslüman alimlerin, ilim adamlarının insanlık tarihine yaptığı ve coğrafyanın dışına taşan değerli katkılarına şahit olmuş bu toprakların, kendi ilmi mirasını koruyamaması düşünülemez ve kabul edilemez.

Medeniyetimizdeki bu ve benzeri ilim merkezlerinde Müslüman bilim adamları tarafından üretilen eserler sadece içinde doğduğu topraklara değil, yüzyıllarca dünyanın diğer bölgelerindeki ilmi gelişmelere de kaynaklık etmiştir. Miras kavramı bakımından izahat gerekirse, eğer ortada bir miras varsa intikal edilenin de olacağı açıktır. Ortadoğu coğrafyasındaki akademik mirasın da intikal edileni, yani varisleri sadece bu topraklar değil, tüm dünyadır.

İlmin coğrafi olarak sınır tanımaz, toplumlara, kültürlere bölünemez, ulus ötesi muhteviyatı, onu tüm insanlığın değeri yapar ki muhafaza görevi de sadece bir bölgenin değil, tüm dünyanın üzerinde bir sorumluluktur.

Miras hukukunda gidilen bir diğer kavrama atıfla sözlerime son vermek istiyorum.

Malumunuz miras hukukunda tereke kavramı vardır, Arapça trk kökünden gelen bu kavram, hukuki anlamının dışına çıkarak Türkçede bırakılmak anlamında kullanılsa da esasi itibariyle miras terk edilen değil, bizlere kalandır. Bu hususta hareketle inanıyoruz ki, bu topraklardaki akademik miras bizler için terk edilen değil, bizlere ata yadigârı olarak kalandır, bilinmesi, korunması ve çoğaltılması gerekmektedir.

Bu vesileyle, bu projeyi gerçekleştiren başta Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ve tüm insanlık alemine bırakılan ilmi yadigârlarımıza sahip çıkma anlayışını kendisine vazife edilmiş bütün diğer kurumlara, kuruluş ve şahıslara gönülden şükranlarımı sunuyorum.

Dr. Mehmet GÜLLÜOĞLU

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Başkanı

Sayın Başkanım, muhterem hocalarım ve kıymetli kurum temsilcileri, kıymetli hazırun; öncelikle kısaca hem AFAD açısından, hem başta Suriye krizi olmak üzere Türkiye'deki belki göçle yüzleştiğimiz en büyük krizi hasebiyle Suriye krizini kısaca özetlemek isterim.

Tabi hem şahsen daha önceki Kızılay tecrübem ve daha önceki Sağlık Bakanlığı tecrübemle, hem de AFAD olarak son 7-8 yıldır göçle alakalı birçok faaliyetin aktif olarak içinde yer almaktayız. Tabi AFAD'ın özel olarak yer almasının sebebi, 2011'de başlayan süreç bunun bir acil durum olarak değerlendirilmesiyle kampların kurulmasıyla başlayan bir süreç olarak başladı. 2011'den bugüne kadar gelen son 8 senede esasında konunun birçok taraflarının, konunun birçok safhasının, kilometre taşının yaşandığı bir süreç oldu.

Türkiye'deki kamplar, kamp dışı, Suriye içinde yaşananlar bizim için tabi özellikle insani yardım anlamında işte Medaye'nin, Doğu Guta'nın, Halep'in tahliyesinin gibi, işte kimyasal bombaların kullanılması gibi konunun çok farklı açılardan yaşanan kilometre taşları oldu. Ama bugünkü konu bağlamında, eğitim ve göç ilişkisi anlamında tabi kamplar belki en çok konuştuğumuz, en çok öne çıkan faaliyetlerden biri olmuştu. 2011'de başlayan kamp süreci esasında başarılı olarak yönetilen, ancak toplamda zaman içinde ve bugün itibariyle yanlış hatırlamıyorsam -Gökçe Bey daha net bir bilgi verecektir- yüzde 4 gibi bir oranda kalan, yani nüfusun yüzde 4'ü şu an sadece kamplarda, ama yüzde 96'sı kamp dışında yaşayan bir süreçti.

Kamp süreci esasında hani bizim dünyaya anlatmada, hem yönetmede başarılı olmakla beraber, toplamda eğitim anlamında belki de sorunun büyük kısmını görmemizi engelledi. Çünkü başarılı olduğunu hakikaten kamp yönteminde hem ye-

reldeki valiliklerimiz, kaymakamlarımız, işte AFAD ekipleriyle bir süreç yönetilmiş olsa da, toplamda nüfusun çoğunun başta eğitim olmak üzere bazı ihtiyaçlarının daha geç görülmesine sebep oldu. Burada Milli Eğitim Bakanlığından bir temsilci var diye hatırlıyorum. 2014 yılında çıkan bir yönetmelikle esasında Milli Eğitim Bakanlığı bu süreci bütün Türkiye genelinde ve daha yaygın bir şekilde sahiplenilmesini başlatmış oldu. O oradaki süreçte ise daha fazla sivil toplum kuruluşunun ve yerel yönetim inisiyatifinin yer alabildiği kadar yürüyen bir süreç işlemiş oldu.

Suriye içinde ise yine bizim açımızdan birkaç farklı zaman dilimi ile karşı karşıyayız. Fırat Kalkanı'ndan önce ve sonra diye belki en genel olarak gruplandırabiliriz, çünkü Fırat Kalkanı'ndan önce Kızılay ve AFAD eliyle yürütülen bir koordinasyonla Suriye içine yardımların geçişi organize ediliyordu, ama içeride de yine çoğunlukla sivil toplum kuruluşları eliyle yürütülen bir eğitim, genel itibariyle kamu hizmeti, eğitim, sağlık gibi hizmetler de bu anlamda değerlendiriliyordu.

Tabi burada da hem Türkiye'deki okullar, hem Suriye içindeki okullarla alakalı iki önemli konu karşımıza çıktı. Bir, müfredat, nasıl bir müfredat uygulanıyor, uygulanacak? Ve fiziki ihtiyaçlar anlamında neler var, mevcut durumumuz nedir? Çünkü yeni bir kitle var karşımızda, bu yeni sınıflar demek, yeni öğretmenler demek, bu çocukların yiyeceği, beslenme demek, temizliği demek, birçok fiziki binadan sonra gelen uzun bir liste anlamına geliyor. Bu anlamda da Türkiye'nin çok ciddi olarak, belki de dünyaya uzun uzun anlatmamız gereken bir başlık olarak bu konun önemli olduğunu, çünkü dünyada bu konu "lost generation" diye geçer, kayıp nesil diye geçer göç konusunu konuştuğumuz her toplantıda hemen arkasından gelen ikinci konu olarak. Ki dünyada göçmenlerin ortalaması 17 yıldır, yani bir göçmen topluluk 17 yıl süren bir ortalama göç hayatına sahiptir. Tabi 70 yıl gibi süren Filistin krizi de var bunun içinde, birkaç yıl gibi süren bazı krizler de var, ama ortalama 17 yıla denk gelmektedir. O yüzden burada da hem müfredat konusundaki çalışmalar, hem fiziki ihtiyaçlar konusundaki çalışmalar yoğun bir şekilde devam ediyor. Ama benim tabi kastım daha çok ilkokul, ortaokul ve lise seviyesindeki çalışmalarla alakalı.

Burada da yine ilkokul, ortaokul ve lisede farklı oranlarda okullaşma ciddi anlamda başarıya ulaştı ki yine Milli Eğitim Bakanlığı ve Göç İdaresinin rakamları, en güzel rakamlar olduğu için onları ifade ediyorum, 700 bini aşkın bir Türkiye içinde okullaşma, yine Suriye içinde ise yüz binden, doğru rakamlar yine onlardan olmakla beraber, elimizde okullaştırılmış bir kitle anlamına geliyor ki, bence bu Türkiye'nin bu konudaki önemli başarılardın bir tanesi.

Ancak, konun başka tarafları da var, hem yükseköğretim tarafı var, hem de diğer göçmenler konusu var, yani Iraklılar, Afganlılar ve diğer göçmenler konusundaki düşünülmesi gereken, çalışılması gereken yaklaşımlar da var ki göçmenlerin esasında buraya geliş süreçleri, yani ekonomik süreçler, savaştan kaçma süreçleri.

Önümüzdeki dönemde biz daha belki bizzat ilgili konumuz olarak afetlerden kaynaklı göçler, kuraklıktan kaynaklı göçler, yoğun afetlerden kaynaklı göçler gibi dünyanın önünde daha uzun yıllar göç ve afet ilişkisinin, göç ve insani krizler ilişkisinin gelmesini bekliyoruz. Tabi biz yakın bir coğrafya olması hasebiyle Suriye kayaklı olarak görüyoruz, ancak daha uzak bir coğrafyadan gelen Afganlılar ya da şu an dünyanın her yerinden göçmen ihraç etmiş olan Somali gibi başka örnekler de

önümüzde. O yüzden sadece Suriyeliler için değil, diğer göçmenler için de farklı seviyelerde, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğrenim seviyesindeki eğitim konusu da bence gündemimizde olması gereken konulardan bir tanesi.

Tabi bunların bir kısmına dair bizzat içinde bulunduğum kurum olarak AFAD ve diğer kuruluşlarla beraber çözümleri olmakla beraber, konu büyük bir konu, çözüm arayışlarının da devam ettiği detaylar var.

Son olarak ifade etmek istediğim konu ise, esasında Türkiye'nin iş gücü ihtiyacı ve göçmen konusu. Şimdi bir taraftan gerek başta Suriyeliler olmak üzere, Suriyeli, Afganlı, Iraklı göçmenlerin Türkiye'deki iş gücüne katılımı ve yükseköğrenim ilişkisi, yani bu insanlar bize inşaat sektöründe mi, bu insanlar bize tarım sektöründe mi destek olacaklar, yoksa daha nitelikli alanlarda mı? Bizim Türkiye'de hem tersine beyin göçünü çalıştırma, hem de dünyadan beyin göçünü çekme anlamında yapmamız gerekenler var mı? Buna üniversitelerimiz hazır mı, buna kamu kurumlarımız ve özel sektörümüz hazır mı sorusu da gündemimizde.

Bunu da yine Suriyelilerden kaynaklı olarak, yani Suriyeli astronotu çalıştıracağımız bir uzay enstitümüz, evet, son zamanlarda kuruldu ya da Suriye uçak mühendisini çalıştırabileceğimiz nereler olabilir? Oradaki o kültürel mirası teknik anlamda da, sanayi ve zanaatta da nerelerde kullanabiliriz ve diğer kamu kurumlarını; YÖK Türkiye'de saygın bir kurum, YÖK'ün o katalizörlüğünde ve itici gücünde nasıl harekete geçirebiliriz de bence önemli bir konu.

Bugüne kadar tabi dünyadaki farklı göçmen kamplarını da ziyaret etmiş biri olarak, göç bir taraftan müthiş zorlukları içinde barındırmakla beraber, müthiş insan dramlarını, yani açlıktan ölümleri, bombaları, yüzbinlerce insanın öldüğü bir gerçeği barındırmakla beraber, kendi içinde de müthiş bir zenginliği barındırıyor. Bu sadece ekonomik anlamda değil, kültürler arası iletişimi, kültürler arası ilişkiyi, ekonomik ilişkiyi, sanattaki mirasın taşınmasından eğitimdeki mirasın taşınmasına kadar büyük bir hakikaten gerçeği ve varlığı da içinde barındırıyor. Bunu olumlu anlamda, yani hem göçmenin faydası için, hem transit ülke diye geçen ya da ev sahibi ülke için faydalandırıldığında ortaya çıkan değerin yüksek olacağını düşünüyorum.

Pınar ÖZEL
Milli Eğitim Bakanlığı
Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PICTES)
Proje Yöneticisi

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; Milli Eğitim Bakanlığı ve şahsım adına öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben biraz öncelikle projemiz ile, Türkiye'deki göçmen aslında tam olarak terminoloji olarak "geçici koruma altındaki Suriyeli çocuklar"ı kullanıyoruz, ilgili genel bilgi verip ondan sonra üniversitelerle iş birliği alanları, üniversitelerden beklentilerimiz neler olabilir onlara değinmek istiyorum.

Şimdi bizim projemiz Avrupa Birliği tarafından doğrudan hibeyle desteklenen bir proje. Projenin birinci fazı Ekim 2016'da başlıyor, ikinci fazı Pictes 2 projesinin sözleşmesi de 20 Aralık tarihinde imzalandı. Şu anda biz 26 ilde faaliyet gösteriyoruz, bu iller zaten Suriye popülasyonu ülkemizde en yoğun olarak yerleşik olduğu yerler, iller. Burada projemizin ilk projemizin ilk kapsamı, süresi ve bütçesini görüyorsunuz. Bizim temel amacımız bu Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu çabalarında Milli Eğitim Bakanlığını desteklemek. Bu da Pictes 2 projemizin kapsamı. Bu kapsamda illerimizi 26'ya çıkardık. Artan Suriyeli nüfusu sonucunda 26 ilde çünkü çok dinamik bir süreç işliyor. Türkiye'ye geldikten sonra da çok ciddi il değişiklikleriyle karşılaşıyoruz, Suriyeli nüfusun yer değiştirdiğini görüyoruz bu da tabi bizim hedef kitlemize olan çocukları da direkt etkiliyor.

Şimdi biz Pictes'i 2016'da planlarken durum neydi, 2018'de durum ne onu biraz paylaşmak istiyorum. Burada nüfusun, yani bizim okul cağı nüfusu dediğimiz hedef kitlemiz olana 5-17 yaş nüfusunun nasıl arttığını görüyoruz. Açılış konuşmalarında da bahsedilmişti çok ciddi eğitime erişim ihtiyacı bulunan bir Suriyeli nüfus

söz konusu yaklaşık 1 milyon 50 bin. Bunlar içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı olarak 655 bin 454 çocuğa okul açtırmış durumdayız, bu da yaklaşık yüzde 62,5'luk bir okullaşmaya tekabül ediyor bu da çok ciddi bir rakam, çünkü maalesef lise çağında biraz Suriyeli çocukların okullaşma oranlarında düşüşler görünüyor birazdan göstereceğim.

Şimdi bizim ikinci projemizin hedef kitlesine 5-17 ya da 3-17 olarak değerlendirirsek, yani 3-17 yaş da proje süresi içerisinde okullaşacağı için yaklaşık 650 binlik bir hedef kitlemiz var. 2016 yılında ilk aslında proje başladığından çok daha yüksek bir hedef kitleye ulaşmamız gerekiyor ikinci projede.

Okul türü bazında dağılıma baktığınızda aslında okul öncesinde Türkiye'de de biraz düşük biliyorsunuz erken çocukluk eğitiminde okullaşma oranları. İlkokulda Suriyeliler de çok yüksek neredeyse yüzde 100'e yakın artık bir okullaşma oranımız var, ortaokulda da yüzde 57'ye çıkmış durumda, lisede de 2016-2018 arasında yaklaşık yüzde 1'lik bir artış var yüzde 25'lik bir okullaşma oranı var ortalamada. Çocuklar 9'ncu sınıfta kaydolsa dahi genelde 11-12'nci sınıflarda bu yüzde 25'lik oranda yüzde 15'lere düştüğünü görüyoruz. Daha çok hani eve ekmek getirme derdine düştükleri için biraz kayıt dışı çalışmaya başlıyorlar açıkçası dolayısıyla, lisede okul devam oranlarında ciddi bir düşüşle karşılaşıyoruz.

GKAS OKULLAŞMA ORANLARI VE SAYILARI

	Aralık 2018
Çağ Nüfusu	1.047.436
Kamu Okullarındaki Öğrenci Sayısı (5-17 yaş)	551.928
GEM'e Kayıtlı Öğrenci Sayısı	103.526
Toplam Okullaşma Oranı	% 62,5

Okul Türü	2016-2017
Okul Öncesi	% 32
İlkokul	% 94
Ortaokul	% 46
Lise	% 24

Okul Türü	2018-2019
Okul Öncesi	% 31
İlkokul	% 96
Ortaokul	% 57
Lise	% 25

Ana amacımız bizim dil problemini çözmek yani bu çocuklara Türkçe öğretmek entegrasyonu arttırabilmek adına. Şu anda Türkçe eğitimi nasıl yapılıyor? Türkçe eğitimi bir kamu okullarında yapılıyor zaten kendi eğitim sistemimiz içerisinde. Birde Arapça dilinde revize edilmiş bir Suriye müfredatına göre eğitim verilen Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) var 2014 yılında kurulan. Bu 2014 yılında kurulan geçici eğitim merkezi önümüzdeki 2 yıl içerisinde kapanıyor olacak, adı üzerinde geçici geçici bir çözüm üretmek üzeri kurulmuş merkezler. Bu çocukları peyderpey Türk okullarına transferi hedefleniyor. Şu anda Suriyeli öğrencilerin yüzde 15'i GEM'lerde, yüzde 85'i de kamu okullarında kayıtlı durumda.

Geçici Eğitim Merkezlerinde haftada 15 saat Türkçe eğitimi veriyoruz, şu anda da 209 tane Geçici Eğitim Merkezimiz var. Çocuklara artık GEM'e değil, kamu okulla-

rına kayıt ettiğimiz için biraz önce söylediğim gibi 2 yıl içerisinde GEM'ler kapanıp çocuklar kamu okullarına hepsi kayıtlı olmuş olacak.

Proje faaliyetleri kapsamında neler yapıyoruz? Biraz sahada neler yaptığımız aktarmak istiyorum. Bizim ana faaliyetimiz biraz önce söylediğim gibi Türkçe dil eğitimi sağlanması. Onun haricinde ana dilini unutmaması için çocukların Arapça dil eğitimi veriyoruz. Bu ikisi için de kendi öğretmenlerimizi görevlendiriyoruz, Türkçe öğreticilerimiz ve Arapça öğreticilerimiz var.

Hiç okullaşmamış ya da okula ara vermiş çocukların okullaşabilmesi için telafi eğitimleri veriyoruz, genelde yaz döneminde verilen bir eğitim bu. Okula başladıktan sonra da akranlarıyla çocuğun seviyesini yakalaması için bir destekleme eğitimi veriyoruz akademik derslerden oluşan bir destekleme eğitimi. Gene bu Suriyeli çocukların sosyoekonomik durumu düşük olduğu için onlara bir taşıma hizmeti sağlıyoruz, çünkü kendi imkânlarıyla okula ulaşamayabiliyorlar bu da bizim ana faaliyetlerimizden bir tanesi. Onun haricinde çeşitli yardımlarda bulunuyoruz ayni olarak yaptığımız yardımlar var hem Suriyeli öğrencilere hem Türk öğrencilere kırtasiye, ders materyali gibi yardımlarda bulunuyoruz. Ayrıca aile bilgilendirme, bilinçlendirme toplantıları gibi çalışmaları da aileleri süreçten bilgilendirmek adına gerçekleştiriyoruz.

Eğitim materyalleri geliştiriyoruz tabi Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmek için ülkemizde herhangi bir materyal bulunmuyordu dolayısıyla onun için hem Arapça bilen çocuklar için Arapça öğretim materyali hem de yabancı çocuklara Türkçe öğretim materyalleri geliştirilmesi gerekti. Bu iki alanda çalışmalarımız devam ediyor ve de çocukların özellikle Türkçe dil seviyesini belirlemesi için bir değerlendirme sistemi geliştirildi ve Ölçme Değerlendirme Sınıf Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzle iş birliği içerisinde bu merkezi sınav olarak uygulandı.

Bizim önemli ve önemsediğimiz faaliyetlerden bir tanesi psikososyal destek verilmesi Suriyeli öğrencilere. Bunun için sahada PDR öğretmenleri çalıştırıyoruz. PDR sayısının yeterli olmadığı okullarda bu rehberlik öğretmenlerimizi istihdam ediyo-

ruz, Suriyeli öğrencilerimize destek vermek üzere. Aynı şekilde temizlik ve güvenlik elemanı desteği veriyoruz. Okullara teçhizat destekleri yapıyoruz gerektiğinde derslerdeki dil öğretimini kolaylaştırmak üzere projeksiyon cihazları gibi. Onun haricinde bütün 81 ili kapsayacak şekilde Suriyeli öğrencisi bulunan öğretmenlere ve okul idarecilerine çeşitli eğitimler veriyoruz farkındalık arttırma eğitimleri, Suriyeli çocuklarla nasıl iletişime geçebilirler, problem nasıl çözebilirler bununla ilgili kapsamlı bir eğitim programımız var. Böylece Milli Eğitim Bakanlığı kapasite arttırmasına da destek olmaya çalışıyoruz. Rutin olarak izleme, değerlendirme faaliyetlerimiz var. Çok kısaca burada rakamları görüyorsunuz ulaşın ve ulaşılması hedeflenen öğrenci sayıları.

Şimdi ikinci projede bizim kapsama aldığımız iki tane konu erken çocukluk eğitimi ve mesleki teknik eğitime özel bir önem verip oradaki çocuklara burs sağlamak olacak. Biraz önce söylediğim gibi liselerdeki okullaşma oranı hem düşük hem de devam oranları düşük olduğu için çocukları okullara çekmek için ilave destekler sağlamamız gerekiyor. Burada program geliştirilmesi ve de rehberlik danışman sayıları öğretmen eğitimlerini görüyorsunuz. Birde ikinci projemizde ilk projeden farklı olarak bir sosyal entegrasyonun arttırılması boyutumuz var. Burada da hem öğrenciler hem Türk akranları hem de Suriyeli ve Türk aileler için çeşitli etkinliklerle, organizasyonlarla bu sosyal uyumun arttırılmasına gayret edeceğiz.

Şimdi bizim projeden beklediğimiz sonuçlar, gördüğünüz gibi bir eğitime erişim oranlarının arttırılması, eğitim kalitesinin arttırılması Suriyeli öğrencilere sunulan. Eğitim kurumları personelinin operasyonel kapasitesinin arttırılması ve de biraz önce söylediğim gibi öğrencilerin ve ebeveynlerin sosyal uyumlarının arttırılması. Yalnız sahada tabi çok ciddi sorunlarla da karşılaşıyoruz. Birincisi bizim ... olarak bu yani ilave gelen göçmen nüfusunu karşılayacak kapasitede bazı illerde okullarımızın olmaması dolayısıyla burada hızla bir okulun inşası gerekiyor. Fiziksel mekân problemi bizim önemli problemlerimizden bir tanesi. Diğer konulara bakacak olursak dediğim gibi çocukların eğitime devamsızlığı, Suriyeli ailelerin eğitime bakışı, mesela kız çocuklarını okula göndermek istememeleri belirli bir yaştan sonra. Çocukların ve ailelerin uyum problemleri ve de toplumsal önyargılar yani bizim kendi kabullenmemizle ilgili gelen göçmen popülasyonunu kabullenmemizle ilgili de çeşitli önyargılarımız var onlarla da sahada sıkça karşılaşıyoruz.

Üniversitelerle beraber ne yapabiliriz? Bizim en çok projede karşılaştığımız sorun dediğim gibi projenin ana amacı da bu dil problemini, dil bariyerini ortadan kaldırmak. Dolayısıyla bizim yabancı dil olarak Türkçe eğitimi konusunda gerek lisansüstü eğitim programları olabilir yani bu konularla ilgili eğitim fakülteleri müfredatlarında revizyonlar olabilir bununla ilgili çalışmalar yapılması sahada bizim işimizi çok kolaylaştıracaktır diye düşünüyoruz. Çünkü şöyle bir durum var: Artık biz yani bu Suriyeli misafirlerimizle hani uzun bir süredir yaşıyoruz ve de önemli bir kısmının da Türkiye'de kalıcı olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla, bundan sonra onları hayatını ve bizim hayatımızı kolaylaştıracak şeyleri içselleştirmemiz gerekiyor, bu politikaları hayata geçirmemiz gerekiyor. Burada üniversitelerde de hani bu tip derslerin okutulması, bu yönde artık altyapının oluşturulması geleceğe dönük. Bizim beklentilerimiz içerisinde faydalı olacağını düşündüğümüz konulardan bir tanesi bu. Gene eğitim fakülteleri müfredatına farklı kültürlere duyarlı yaklaşım, göç sonrası psikososyal müdahale, ikinci dilde eğitim konularında dersler eklen-

mesi önerilerimiz arasında. Bizim çalışmalarımızı bu anlamda hani geçici koruma altındaki Suriyeliler ya da diğer göçmen çocuklar çok ayırmıyoruz da biz, yani Iraklı, Afgan hepsi bizim okullarımızda okuyor şu anda. Müfredat, program, eğitim materyali geliştirme çalışmalarından ve araştırma faaliyetlerine bakanlığımız destek sağlanması bizim de sahada hem eğitim kalitesini arttırmamızda hem de çocukların okula erişimini arttırmanızda önemli faydalar sağlayacaktır. Bu konuda yapılan yüksek lisans, doktora tezi, makale araştırma raporları sonuçlarını bizle paylaşırsanız memnun oluruz. Ve bizim bazı ihtiyaçlarımız var eğer bu araştırmalar yapılmadan önce hani ortak çalışma yaparak hangi konularda araştırma yapılabilir hani nasıl faydalar üretilebilir buradan? Beraber bu konularda orak çalışmalar yapabiliriz diye düşünüyoruz. Burada kritik unsurlardan bir tanesi kabullenme, yani sosyal entegrasyonun sağlanması amacıyla toplumu bilinçlendirme faaliyeti düzenlenebilir üniversitelerimiz tarafından özellikle Suriyeli popülasyonun yüksek olduğu illerdeki üniversitelerden böyle destekler olabilir.

Şimdi bu psikososyal destek çok kritik bir unsur söylediğimiz gibi, yani çocuklar savaştan çıkıyor, travma sonrası geliyor, yeni bir ülkeye alışmaya çalışıyor. Ne kadar dil bariyerini de aşsalar bazı sıkıntılar devam edebiliyor. Dolayısıyla, hani bu konularda eğitim gören gönüllü öğrencilerin bu alanlara yönlendirilmesi çok faydalı ve verimli bir çalışma olabilir hem onların eğitim hayatını çeşitlendirmesi zenginleştirmesi açısından hem de bu çocuklara destek olmaları açısından. Rehberlik araştırma merkezleriyle koordineli bir şekilde okullarda görevli rehber öğretmenlere bu konularda eğitimler düzenlenebilir. Vaka analizlerine çok ihtiyaç duyduklarını her platformda söylüyorlar.

Üniversiteler tarafından gerçekleştirilen toplumun hizmet uygulamaları dersi gibi faaliyetler aracılığıyla bu Suriyeli ya da göçmen öğrencilerimizin toplumsal entegrasyonunu güçlendirmeye katkıda bulunabiliriz. Bu ODTÜ'den Profesör Doktor Hüseyin Vural Hocamızın bir önerisi biz de bu öneriyi benimsedik nasıl hayata geçirebiliriz diye. Zaten öğrencilerimiz ders alıyorlar dersi de uyguluyorlar yani bir şekilde uygulamaları bekleniyor dolayısıyla bu alanlarda da uygulayarak kendilerini geliştirebilirler.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Bunlar da bizim Suriyeli öğrencilerimizin resimlerinden iki tane örnek sizle paylaşmak istedim.

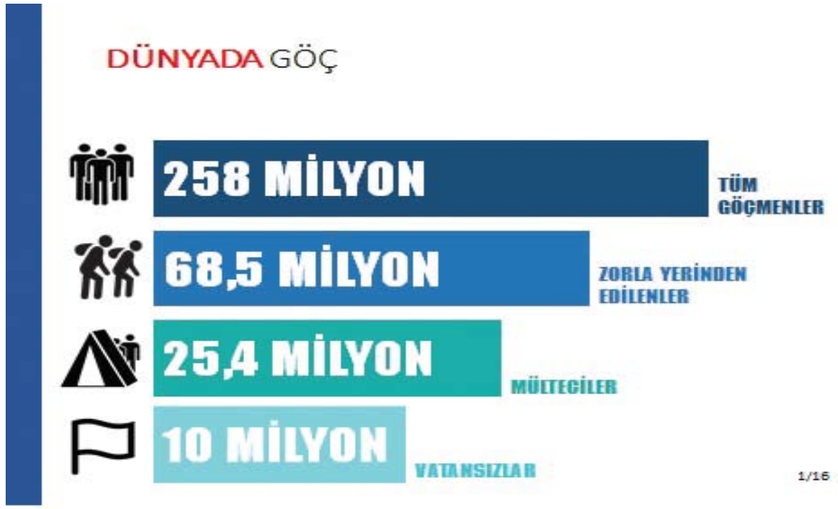

Dr. Gökçe OK
Göç İdaresi Genel Müdür Yardımcısı

Sayın Başkanım, kıymetli hocalarım, başlarken aranızda bulunmaktan dolayı ve böyle bir proje kapsamında toplantıya ev sahipliği yaptığınız için teşekkürlerimi iletmek istiyorum. Bir teşekkürüm de Başkanlığınızın Göç Kurulundaki samimi gayretleri ve orada alandaki sıkıntıların öncelikli olarak ele alınıp kısa sürede giderilmesi hususundaki gayretlerinizi takdir ettiğimizi ifade etmek istiyorum Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak. Ve tabi ki bu bağlamda üniversitelerimizin çok saygın ve hakikaten sahada bizle birlikte çalışmaktan o enerjiyi sahaya taşımaktan memnuniyet duyan ve araştırma merkezlerine ve endüstrilerinedir. Bu takdirlerimizi de arz etmek istiyorum açıkçası. Sunumun planını şöyle ifade etmek isterim size: Dünyada ve Türkiye'deki göçle ilgili temel verileri paylaşmak istiyorum, ardından uluslararası öğrencilere dönük istatistikleri bizim Genel Müdürlüğümüz açısından rakamsal olarak ifade etmek istiyorum mevzuatla ilgili değişiklikler var bu sunumda. Birde tabi ki yabancıların eğitimiyle ilgili tespit edilen ihtiyaç ve öneriler son olarak da ülkemizdeki yabancıların koruma statüleri fark etmeksizin insan olarak ihtiyaç duydukları politikalar hususunda bizim değerlendirmelerimizi, sizin takdirlerinizi arz etmenin faydalı olacağına inanıyorum.

Dünyada göç rakamlarından bahsetmek icap ederse bu sayılar her hafta Pazartesi günü Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün resmi internet sitesinin ana sayfasında istatistik başlığı altında yayınlanıyor, günceldir, şeffaftır. Katıldığımız birçok toplantıda ifade etmeye çalışıyoruz herhangi bir rakamı ne akademi dünyasından ne de Türk kamuoyundan gizlemiyoruz, olanca şeffaflığıyla yansıtmaya çalışıyoruz ve her hafta bunları güncelliyoruz. 2017 ve 2018 yılı Birleşmiş Milletler verilerine göre şu anda dünyada 260 milyona yakın göçmen söz konusu, bunların malumunuz hukuki statüleri farklı farklı olmakla birlikte 68,5 milyonu zorla yerinden edilenler

ve 25,5 milyonunu da mülteciler oluşturuyor. Ve haymatlos dediğimiz yaklaşık 10 milyonluk bir vatansız grubu söz konusu. Göz İdaresi Genel Müdürlüğü 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun kendine verdiği yetkileri kullanıyor. 81 ilde taşra teşkilatımız var, 30 ilçede taşra teşkilatımızın uzantıları var. Genel Merkezimiz Genel Müdürlüğümüz Ankara'da. Bunun dışında geri gönderme merkezlerimiz ve geçici barınma merkezlerimizle birlikte geçici kabul merkezlerimiz var. Türkiye'deki sayıları bir tanedir geçici kabul merkezinin Yozgat'ta. Geçici Barınma Merkezlerimiz kamuoyunda kamp olarak biliniyor. Geri gönderme merkezlerimizle herhangi bir şekilde suça bulaşan, kamu düzeni ve kamu sağlığı açısından tehdit oluşturan yabancıların ülkeden sınır dışı edilmelerinden önce bekletildikleri istasyonlar olarak biliniyor. Bizim ülkemizde şu anda 192 farklı ülkeden yabancı söz konusu bulunmakta, bir tane haymatlosumuz yani vatansızımız var. 2014 yılından bu yana dünya üzerindeki yerinden edilmiş kişilerin ve sığınmacıların 2. Dünya Savaşından bu yana görülmemiş bir sayıya ulaştığıyla ilgili raporlar söz konusu. Uluslararası Göç Örgütü 2018 yılında az evvel de ifade ettiğim gibi 260 milyonu geçen bir göçmen sayısının mevcudiyetinden bahsediyor, ama ileri bir projeksiyon olan 2050 yılına kadar bu sayının 400 milyonu geçeceği, 405-410 milyonlara ulaşacağı öngörülüyor.

Yine sunumda göreceğiniz gibi bizim ülkemiz sadece uluslararası koruma alanında değil, göçün her alanında hedef ülke halinde. Ülkemizin artan ekonomik gücü ve siyasi istikrarının, bölgemizdeki iç çatışmaların ve karışıklıkların ve tabi ki her zaman okullarda çocuklarımıza anlattığımız üzere jeopolitik ve jeostratejik önemimizden dolayı ülkemiz bir göçe hedef ülke haline gelmiş durumda. Biz kendi aramızdaki tartışmalarda ve projeksiyonlarda bunun durmayacağını, bilakis artarak devam edeceğini düşünüyoruz, değerlendiriyoruz. Ülkemizde aynı zamanda sadece düzensiz göç anlamında değil, kamuoyunda algı düzensiz göç anlamındaki yabancıların, mültecilerin, sığınmacıların üzerinden bir retorik şeklinde gelişiyor, ama

takdir edersiniz ki göç iki ayaklı, bir tarafında da düzenli bir göç söz konusu. Bu düzenli göçle de bugün belki toplantımızın en önemli konusu olan eğitim amacıyla gelmiş öğrenim çağındaki insanların burada ülkemizde bulunmaları. Birde tabi ki az evvel sevgili başkanın ifade ettiği gibi yatırım amacıyla gelen, yatırımın bir ayağı olan teknik insanların çalışma hayatına katılan teknik insanların bulunması ve iş adamlarının da bulunması. O yüzden düzensiz göç hususunda transit ve geçiş ülkesine hedef ülke konumunda olan Türkiye aslında siyasi istikrarımız ve ülkeler arenasındaki gücümüz arttığı müddetçe de bir şeye doğru evriliyor, yani yatırımcı bir hedef ülke olmak, buradaki kaynakları hem insan anlamında hem doğal kaynakları kullanım anlamında önem arz ediyor.

Türkiye'deki rakamlara, bizdeki rakamlara bakmak icap ederse onları da hemen ifade etmek istiyorum ki, 2018 yılı içinde şöyle bir projemiz vardı, kamuoyunda bu da sıkça özellikle eğitim alanında da hedef tahtasında olan ve eleştirilen bir konuydu. Ülkemizdeki yabancıların istatistiksel anlamda mevcudiyetini bilmiyorum, 2018 yılı içinde gerçekleştirdiğimiz bir projeyle ülkemizdeki yabancıların yüzde 99'nun bugünkü rakam itibariyle yüzde 99'nun verilerini güncellemiş durumdayız. Bunların bütün biyometrik verileri, parmak izleri, yapılan mülakatlar Göçnet isimli kapalı devre sistemimizde, ama paydaş kurumlarımızla paylaşabildiğimiz sistemimizde bizde mevcuttur. 4.8 milyon bugün rakamıyla Şubat 7 Şubat rakamıyla ülkemizde 4.8 milyon yabancı sayısı vardır 192 farklı ülkeden. Bunların 3.6 milyonu geçici koruma altındaki Suriyelilerdir. 883 bini ikamet izniyle kalanlardır. Birde 335 bin uluslararası koruma başvuru sahibi ve statü sahibi olanlar vardır. İkamet izinleriyle sunumda ifade edersek 2005 yılında Türkiye'de ikamet izniyle kalan yabancı sayısı 179 binken, bugün itibariyle yani 7 Şubat'taki rakamımız itibariyle geçen hafta internet sitemizden de yayınladığımız üzere 883 bin 796'dır. İkamet izniyle kalmak demek, düzenli göçle gelmek demektir. Bu da o konuda da bir hedef ülke olduğumuz konusunda bize bir fikir beyan etmekte.

2019 yılı itibariyle ikamet izinlerine bakarsak biz 7 farklı grupta sınırlandırıyoruz kanunun bize verdiği yetki ve hukuki prosedüre dayanarak. Aile ikametlerimiz, kısa dönem ikametlerimiz, uzun dönem ikametlerimiz, öğrenci sayılarımız, insan ticareti mağduru sayıları, insani amaçla verdiğimiz ikamet türü ve çalışma ikametlerimiz var. Bizim konumuz açısından bizde kayıtlı olan öğrenci sayısı 80 bin 855. Öğrenci ikametiyle Türkiye'de misafir ettiğimiz yabancıların sayısı 80 bin 855'tir. Aradaki rakamda niye farklılık gözüküyor? Çünkü Türkiye'ye gelip eğitim öğretimden faydalanan, ama farklı ikamet türleriyle aramızda bulunan yabancılar var.

Yine burada 2016 yılında bu işi biraz daha böyle Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü yönetim kontrolü altında tuttuğumuz zaman sayının 2016 yılı itibariyle 61 binden bu yılın 7 Şubat tarihi itibariyle 80 855'e yükseldiğini görüyoruz. Burada tabi hem özel hem de kamu üniversitelerimizin ve tabi ki paydaş kurumlarımızın, özellikle Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli vakıflarımızla olan ilişkileri açısından, hem Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımızın hem de Maarif Vakfımızın ülkeye yabancı öğrenci çekmedeki gayretlerinin de etkili olduğunu biliyoruz.

Uluslararası korumaya gelecek olursak ülkemizde 2010 yılı başında 9 bin civarında bir uluslararası koruma statüsüne başvuran varken, bugün bu sayı 114 bine ulaşmış durumdadır, 114 bini geçmiş durumdadır. Birde tabi ki yine her zaman toplantılarımızın, konuşmalarımızın hedefinde olan ve kamuoyunun da vatandaşlarımızın da bizden beklenti noktasındaki veya eleştiri noktasındaki ana hedef konusu geçici koruma statüsüne sahip olanlar, bunlar tabi ki ülkemizde Suriyeliler çok az sınırlı sayıda da Irak Türkmenleri söz konusu geçici koruma statüsüne sahip olanlar. 2011 öncesinde böyle bir statüye sahip yabancı yoktu ülkemizde, ama 7 Şubat 2019 itibariyle 3 milyon 644 bin 342 misafirimiz Türkiye'de geçici koruma statüsü altında kalıyorlar.

Kıymetli katılımcılar, sevgili Başkan yine az evvel ifade etti doğrudur, Türkiye'deki misafirlerimizin, geçici koruma altındaki Suriyeli kardeşlerimizin 3,5 milyonu kamp dışında, yani geçici barınma merkezlerinde, yüzde 4'ü ise yani 142 bin 676'sı kamplarda yaşamaktadır. Kamplarda yaşayanların yarıdan fazlası 18 yaş altıdır ve tamamı eğitim öğretim çağındadır, ihtiyaç sahibi çocuklarımız, yavrularımızdır. Birçoğu kamplarda doğmuşlardır, her gün Türkiye'de yaklaşık 300 tane çocuk doğuyor, o yüzden Milli Eğitim Bakanlığımızın üstündeki, sırtındaki en büyük yüklerden biri bunların uyumlaştırılmasıyla birlikte bunların derslik sayıları ihtiyacı onları son derece yormaktadır bunun da farkındayız, bunu ifade etmenin de doğru olduğuna inanıyorum hepimizin boynunun borcudur.

Şöyle de bir dramatize etmek isterim izninizle ve müsaadenizle. O çocuklar kamplarda doğdukları zaman başlarını kaldırmanın dışında, hiç mavilikle karşılaşamıyorlar, sürekli olarak 360 derece beyaz konteynırlarda ve çadırlarla karşılaşıyorlar. Ama AFAD'dan Allah razı olsun hakikaten ben de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak onur duyuyorum, şeref duyuyorum. Onların sosyal donatılarını Kızılay'la birlikte büyük bir özveriyle muazzam bir hale getirmişler, ama her akademisyen arkadaşımız, büyüğümüz, dostumuz mutlaka kampları ziyaret etmeliler. Biz çadır kent olarak tabir edilen kampları AFAD'la yaptığımız protokol ve iş birliği neticesinde artık yavaş yavaş kapatıyoruz. Bunları sıfırlama yönünde hem saygıdeğer Cumhurbaşkanımızın hem de Sayın Bakanımızın talimatları söz konusu. İnsanlık

onuruna yakışmayan bu mekânları varlığını Türkiye'de istemiyoruz. Ama konteynır kentlerimiz hakikaten tabirimi mazur görün yani çok da abartmamak lazım, ama otel konforundadır desem yanlış söylememiş olurum. Ama tabi ki kampta bir hayatı başlatmak ve devam ettirebilmenin zorluklarını akademisyenler olarak öncelikle bizlerin takdir etmesi gerekir ve o insanları kamp dışına alarak gerçek hayata, reel hayata kazandırılması gerekir diye düşünüyorum ve bunu ifade etmek kendi açımdan bir zorunluluktur.

Bugünkü toplantımızın ana konusu itibariyle ve ülkemizde bulunan okul çağındaki çocukların sayısı ve bunların Milli Eğitim Bakanlığımızın bünyesinde eğitim gören öğrencilerle karşılaştırılmasıyla ilgili istatistiki rakamları vermem icap ederse yine 2018 sonu itibariyle okul çağındaki çocuklarımızın 1 milyon 100 bin civarında olduğunu görüyoruz. Bunların 646 bin 231'i şu anda eğitim görmekte ve bu rakam Suriyelilere ait rakamlar. Bunun dışındaki bütün yabancıların eğitim çağındaki sayısı 214 bin 363. Bunların da 85 bin 333'ü yine Milli Eğitim Bakanlığımızı tarafından eğitim ve öğretim faaliyetlerine tabi tutuluyor.

Uluslararası öğrencilerimize gelince de yükseköğrenim kurumlarında eğitim gören yabancıları cinsiyet olarak şöyle ayrıştırabiliriz. Buradaki rakamsal farklılığı az evvel ifade ettim farklı statülerle bulunan yabancılardan kaynaklandığını tekrar hatırlatmak isterim. 12980 tane erkek Suriyeli misafirimiz yükseköğretim çağında. 7721'de kadın söz konusu. Bu 2017-2018 eğitim öğretim yılı için geçerli. Diğer yabancılar ise 68803, 35 bin 634'de kadın yabancı ülkemizde. Bizim kayıtlarımıza göre öğrenci ikametiyle eğitim öğretim faaliyetlerine katılıyorlar.

Öğrencilerle ilgili tabi ki yabancılar ve uluslararası koruma kanununda öğrenci ikamet iznine ilişkin düzenlemeler, öğrencilerin çalışma hakkına ilişkin düzenlemeleri. Türkiye'de yükseköğrenimini tamamlayan öğrencilere verilen kısa dönem ikamet iznine ilişkin düzenlemeler şeklinde kanunumuzun 38'nci maddesi fıkralarında söz konusu düzenlemeler mevcut. Öğrenciler mezun olduktan sonra da gerek lisans, gerek yüksek lisans ve doktora düzeyinden mezun olduktan sonra da iş bulmak veya daha gelişmiş bir eğitim modülüne takılmak için bizden kısa süreli ikamet izni için talepte bulunuyorlar, bunları da mümkün olduğu kadar karşılamaya çalışıyoruz. Birde tabi ki öğrenci ikamet izni almanın şartları var o da kanunumuzun 39-40-41'nci maddelerinde düzenleniyor. Az evvel bahsettiğim eğitim sürecinden sonra kısa dönem ikamet isteyen yabancılarla ilgilide mezuniyet tarihinden itibaren 6 ay içinde bize başvurdukları takdirde yine 6458 sayılı kanunun 31'nci maddesine göre bizler yardımcı olabiliyoruz. Zaman zaman sahada karşılaştığımız problemler var onları da kıymetli heyetimize arz etmeye çalışacağım, ama gerek akademimizin, gerekse Yükseköğretim Kurulu Başkanlığımızın ve paydaş diğer kamu kurumlarımızın mevzuat değişiklikleriyle ilgili tekliflerine de açık olduğumuzu ifade etmek isterim.

Sayın Başkanım, kıymetli heyet üyelerimiz; uluslararası öğrencilerle ilgili tabi bizim de birtakım ihtiyaç analizlerimiz söz konusu oluyor ve bunları üst politika yapıcı olarak göç kurulumuza arz ediyoruz. Sayın YÖK Başkanımız da o kurulumuzun üyesi. Burada Avrupa Birliğinin birtakım uygulamaları söz konusu. Avrupa Birliği öğrenciler ve araştırmaları yönergesi, mezuniyet sonrası iş arama ve girişimcilik kurslarına katılacak olanlara 9 ay gibi bir ikamet uzatılması. Ve Mayıs 2018'den

itibaren de uluslararası öğrencilerin çekim merkezi, cazibe merkezi olarak Avrupa ülkelerinde istihdam edilmeleriyle ilgili birtakım mevzuat girişimlerinin orada olduğunu izliyoruz ve gözlemliyoruz. Bu bizim içinde de son derece önemli bir alan. Yine AFAD Başkanımız az evvel ifade etmişti, yani sadece tarım, hayvancılık veya inşaat sektöründe değil, daha üst bilişsel bir işi yapabilecek alandaki akademisyenlere belki, belki mühendislere, belki teknokratlara ihtiyacımız var, bunları sürekli olarak konuşuyoruz. Ve bunlarla ilgili olarak özellikle bu insanların eğitim hayatlarından sonra uluslararası iş gücü anlamında bizim piyasalarımıza katılımı noktasında da birtakım projeksiyonlar geliştiriyoruz ve bunları Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız ve YÖK Başkanlığımız ile yaptığımız bir ortak çalışmada dile getirmiştik. Göç Kuruluna üst politika yapıcı olarak şu anda arz etmiş durumdayız, onun da malumlarınız olmasını arzu ederim, isterim. Türkiye'de burslu ve YÖK burslusu öğrencilerin ülkelerine dönmelerinin kamu diplomasisi içinde faydalı olduğunu değerlendiriyoruz. Ve şu andaki mevcut politikanın da devam ettirilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz. Ben daha önce TODAİE'nin öğretim üyesiydim, bu arada özellikle uluslararası sendikaları toplayarak onların kamu diplomasisi açısından eğitimlerini bir şekilde eğitim ihtiyaçlarını gidermeye çalışıyordum. Özellikle sendikalarımızla, MEMUR-SEN'le yapmış olduğumuz ortak girişimlerde. Şu anda TODAİE'nin üstlendiği misyonun bir boşluğu söz konusu kamu diplomasisi alanında. Ben özellikle bunun da saygıdeğer başkanlığımızın gündemine bir şekilde girmesini hem göç alanında hizmet veren bir bürokrat hem de bir akademisyen olarak ifade etmek isterim. Tabi ülkemizin menfaatleri açısından da iş gücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda da diğer akademisyen paydaşlarımızın bu alana özel bir ilgi göstermelerini ve bu alanla ilgili de yeni politikalar üretilmesi açısından hem çalışma ekonomisi hem de diğer alanlarda birtakım fikirlere ihtiyacımız olduğunu da açıkça ifade etmek istiyorum.

Geçici koruma alanına ilişkin şöyle bir ihtiyaç projeksiyonumuz söz konusu. Suriyeli çocukların okula devamlarının sağlanması, kız çocuklarının evlendirme, okullarda ayrımcılık, akran zorbalığı ve yine az evvel ifade edilen kayıp nesil sorununu bir şekilde her zaman gündemimizde olması gerekiyor. Bununla ilgili bizim sahada karşılaştığımız ve yabancılara ilişkin iş ve işlemleri gerçekleştirdiğimiz için sürekli önümüze gelen bir problemimiz vardı denklik problemi ve akademisyenlerin, yabancı akademisyenlerin özellikle geçici koruma olduğu için Suriyeli akademisyenlerin çalıştırılması hususunda. Bu konuda bugün önümüze bırakmış olduğunuz broşürlerden de bu süreçleri sizlerin de ana konularınız olduğu için dert edindiğimizi ve çözüme ulaştırmak için de gayret ettiğinizi biliyoruz, bu konuda da size çok teşekkür ediyoruz. Biraz Milli Eğitim Bakanlığı'nın biraz da Yükseköğretim Kurulu Başkanlığımızın eğitim görmeyenlerin ve devamı sağlamayanların tespiti, maddi imkânı yeterli olmayanların desteklenmesi ve akran zorbalığı konusunda da rehber öğretmenlere eğitim verilmesi konusunda görüşle ilgili çalışan diğer kurumlara yardımcı olmasını öneriyoruz ve istiyoruz böyle bu yönde bir beklentimiz var. Sahada ise birtakım gözlemlerimiz var Suriyelilerle ilgili. Onlardaki zorunlu eğitim çağıyla, bizdeki zorunlu eğitim yaşı çakışmıyor, çakışmadığı için onlar belirli bir yaştan sonra çocuklarını okula göndermek yerine, erkek çocuklarını para kazanmaya, aile bütçesine destek olmaya yönlendiriyorlar. Kız çocuklarını ise geleneksel olarak evlendirme yolunu seçiyorlar bunu ifade edebiliriz. Birde tabi ki hem uyum

faaliyetleri açısından hem de okul çağındaki üyelerin, yani gerek ana kademedeki eğitim, gerekse yükseköğretim çağındaki eğitimin dışında yetişkinlerin de aslında eğitilmesi gerekiyor. Yetişkinlerle ilgili en büyük sıkıntımız yine dil problemi primer olarak. İkinci olarak ise onların toplumsal hayatta sosyal tansiyonu arttıracak herhangi birtakım faaliyetleri içinde bulunmadan buradaki hem kurallara, hem kanunlara, hem geleneklere hem göreneklere uyumlaştırılması bu konuda da bu işin göç politikalarının beyni diyebileceğimiz akademisyenlerimizden destek bekliyoruz. Türkiye'nin bir biliyorsunuz uyum strateji belgesi ve uyum eylem planı hazırlandı, çok fazla detaylarını kamuoyuna deklare etmedik, ama stratejik amaçları söz konusu bu planın. Bu 3 stratejik amaçta ve hedeflerinde yine; Türkçe dil öğretiminin standart, sistematik ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli çalışmaların yapılması.

Yaygın eğitim merkezlerinin kapasitelerinin göçmenlerin erişimlerine ve ihtiyaçlarına yönelik olarak geliştirilmesi.

Uyum-eğitim müfredatının geliştirilmesi ve göçmenlerin uyum katılımının teşvik edilmesi gibi stratejik hedeflerimiz var. Bunlar da kurumlarımızın üst düzey resmi malumlarıdır, bu konuda da destek istiyoruz.

Türkiye'deki uyum faaliyetlerin özellikle eğitim açısından Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün katkılarından bahsederek ben sizlere arzımı tamamlamak istiyorum.

Uyum İletişim Dairesi Başkalığımız var, bununla ilgili sahada kamu hizmetlerine başvuru süreçlerini anlatan yönlendirici videolar -sosyal medyadan paylaşabileceğimiz- yapıyoruz. Yanlış bilinenlerin doğrulması amacıyla paylaştığımız, hazırladığımız sunumlar var, bunlara da özellikle sosyal medyada destek istiyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığıyla Nisan 2016'da yaptığımız bir protokol vardı, 2 yıllıktı, bunu Nisan 2018'de yeniledik, devam ediyor bu proje. Adını tam olarak yine kamuoyuna

deklare etmesek de 2019'da artık uyum faaliyetlerimizi başlatmış durumdayız, bu 2020, belki 2021 yılını da kapsayacak şekilde devam edecek. Yaklaşık 5 milyon adet dağıtmışız bir çantamız, bunu artık okul öncesi ve ana kademe okul çağındaki çocuklarımıza veriyoruz. İçinde işte e-kitaplarımız, boya kitaplarımız söz konusu hem Türkçe, hem Arapça olarak.

Bu ayın içinde Ankara'da gezmeye başlayacak ve daha sonra özellikle Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı iller olmak üzere 81 ili dolaşacak bir tırımız var, içinde interaktif görsellerin olduğu.

Bir de tabi ki sosyal uyum toplantılarını mümkün olduğu kadar takip ediyoruz ve katılıyoruz. Geçen hafta Karabük'te üniversitemizde Genel Müdür Yardımımız oradaydı, Erzurum Atatürk Üniversitesiyle, Nevşehir Üniversitesiyle, Antalya Bilim Üniversitesiyle, Ankara Üniversitesiyle birlikte ortak konferans, paneller ve çalıştaylar düzenliyoruz.

Hiç konuşmadığımız şeyler var, mesela menşei ülke bilgilerine ihtiyacımız var. Göç politikalarıyla ilgili projeksiyonlar yapılması gerekiyor. Örneğin iklim göçünü hiç konuşmuyoruz, YÖK'ten, akademiden bu konuda destek istiyoruz, çalışmalar arttırılarak devam edilmeli. Biz eğer bugün başlarsak, çeyrek asır sonra arkamızdan gelecek olanlar, ya Allah razı olsun, büyüklerimiz bunları düşünmüş, bize ciddi bir kurumsal hafıza, akademik hafıza bırakmış diyebilirler. Lütfen onları da gündeminize alınız diye istirham ediyoruz.

Uluslararası öğrencilerin kazanımı konusunda gerek Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız, gerekse Maarif Vakfının yurt dışı operasyonlarına bizce akademi dünyası da destek vermeli, uluslararası fuarlara katılım sağlanmalı. O konuda da biz Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak yardımcı olabiliriz.

Bir de, işte 81 ilde, 30 ilçede bulunduğumuzu söyledim, geri gönderme merkezlerimiz var dedim, oralar çok farklı bir dünya. Yaklaşık AFAD'dan devraldığımız merkezlerimizde çalışan 15 bin insanımız var. Bu 15 bin insanımız sabah mesaiye göçmenler, göç, mülteciler, sığınmacılar, uyum gibi problemlerle başlıyorlar, akşam evlerine gittikleri zaman veya gidemedikleri zaman devasa bir psikolojik stresin altında kalıyorlar. Akademimizden göç alanında çalışan personelin, çalışanların psikososyal desteklenmesi konusunda hem teorik, hem de pratik destek bekliyoruz, bizim için çok önemli.

2. OTURUM

Uluslararası Perspektif

2. OTURUM

Uluslararası Perspektif

“Uluslararası Perspektif” başlığında gerçekleşen ikinci oturumda, Kızılay Genel Müdürü Dr. İbrahim Altan, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) adına Jennifer Roberts, Yeryüzü Doktorları (YYD) Yönetim Kurulu Başkanı Uzm. Dr. Yahyahan Güney ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) adına Dr. Mustafa Bahadır Sucaklı konuşmacı olarak yer aldı. Sunumlarında ardından soru-cevap kısmında panelistler ve katılımcı merkez yöneticileri farklı başlıklarda göç ve eğitim ile ilgili akademinin destek verebileceği konuları, göç diplomasisi uygulamalarını ve akademik mirası koruma projesi başlıklarını tartıştı.

Dr. İbrahim ALTAN
Kızılay Genel Müdürü

İyi akşamlar olsun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benim asıl uzmanlık alanım İslam tarihi. İslam tarihinde de asırlar boyunca ulemanın çeşitli sebeplerle sağa-sola hareket ettiğini biliyorum, bu hareketlerinde hem doğdukları yerlerin nisbesi, hem de gittikleri yerlerin nisbesini aldıklarını da biliyorum. Bizim hem yazma eser kütüphanelerimiz bunlarla doludur. Pek çok kütüphanemizde farklı ülkeden gelmiş bir alimin aynı zamanda geldiği yerin nisbesini aldığını görürüz.

Kendi ülkemizden bir tanecik örnek vereceğim; Tire Kütüphanesini biliyorsunuzdur, yazmaları çok kıymetlidir, çok değerlidir. Burada Kettani Nisbesi vardır, yanında hemen et Tirevi, yani Kettaniler Faslıdır, Faslı büyük bir ailedir, aynı zamanda et Tirevi, yani Tireli. Yani Kettani bir geldiği yeri ifade ediyor, hem de Tirevi, Tire'yi ifade ediyor. Dolayısıyla Fas'tan getirmiş olduğu ilmi birikimi İzmir'de harcamış, İzmir'de öğretmiş ve geriye de yazma eserler bırakmışlardır. Yine kendi çalışma alanıyla ilgili olarak da Sicilya'da yetişmiş pek çok Müslüman alim Sicilya'nın Normanlar tarafından işgalinden sonra Kuzey Afrika'ya gitmişlerdir, Mekke'ye kadar gitmişlerdir, bunlar içinde Sicilyalı ve Mekki, yani Mekkeli diye nisbeden alimler vardır. Biraz şöyle şey tabirle, bu alimler de deve dişi alimlerdir. Yani eseri olan, geriye etki bırakan insanlardır. Göçün böyle bir faydası var.

2011 yılından itibaren, daha önce Deniz Feneri Derneğinde ilk defa Suriyelilerin faaliyetleriyle karşılaştık, peşinden İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde Suriyelilerle ilgilendim, şimdi de 1,5 yıldır Kızılay bünyesinde konuyla ilgili olarak çalışıyoruz.

Biz Suriyelilerle ilgilendiğimiz zaman çeşitli sebeplerle, gerek medyanın olur-olmaz yaklaşımları, gerek birtakım lobilerin olur-olmaz yaklaşımları, gerekse düşünen insanlarımızın, bilim adamlarımızın konuyu zamanında görüp de toplumu yönlendirmemesinden kaynaklı baskılardan dolayı, yani acaba bizim ülkemize Suriye'den gelen, Suriye'den gelip de ülkemize hizmet etmiş olan insanlar var mı diye mezarlıklara bakmaya başladık. Mezarlıklarda elhamdülillah şunları buldum: Bugünkü Bezmialem, eski Vakıf Gureba Hastanesinde çalışan Halepli bir doktorun eşinin kabrini buldum. Beşikçizade Tekkesi var, orada Kudüs'ten gelmiş bir alimin kabrini buldum, Şam'dan gelmiş bir hocanın, imamlık yapan bir zatın, yine eğitimli bir kişi, onun kabrini buldum. Karacaahmet'te başkalarını buldum, dedim oh çok iyi, bunların resimlerini çekip kendi sosyal mecramda paylaştım. Bakın bu yeni bir geliş değil, eskiden beri bu sürüyor. Hele hele sadece göç yoluyla değil bilim adamları zaten hareket ediyorlar, kendisine nerede bir mecra bulursa, nerede bir uygun ortam bulursa hemen oraya gidiyor. Orada kendi birikimini aktarmaya devam ediyor.

Bu ayrıca bizim fark edemediğimiz bir konu, özellikle ilahiyat fakültesi öğrencileri veyahut da Arapça öğrenmek isteyen öğrenciler akın akın Şam'a gidiyorlardı, Şam ayağımıza geldi, biz bu Şam'ı görmedik. Şam'dan gelen ilmi birikimi maalesef hala da yeteri kadar göremiyoruz. Buna göremememize etken, önündeki o sis perdesini YÖK'ümüzün açacağını ümit ediyoruz. Israrla, hararetle onu bekliyoruz. Yani çok fazla bahanemiz var, bu bahanelerimizin hepsinin bir kenara bırakılması gerektiğine inanıyorum. Onların da bu ülkeye, gelmiş oldukları bu topraklara bir emek harcamak istediklerini çok yakından biliyorum. Biraz önce Dünya Sağlık Örgütünden olan temsilcimiz konuşmasında doktorların nerelerde çalıştıklarını da bilemiyoruz dedi, biliyorlar ama nezaketen bu şekilde söylediler. Profesör olup araba boyacısında çalışan, profesör olup terzilik yapan insanlar var. Bir doktor arkadaşım var, ısrarla İskandinavya'ya gitmek istiyor. Dedim, ne olur gitme. Dedi ki; orada pek çok

arkadaşım var, babası ona bir meslek öğretmiş, onu yapıyorlar. Ama benim babam hiçbir meslek öğretmedi, hiçbir mesleğim yok, çocuk doktoruyum, başka bir şey yapamıyorum. Ne yapayım? Elimi mi açayım başkasına diye serzenişte bulundu. Sonra bir örnek verdi; Norveç'e giden bir doktor arkadaşının, kimlik dahi yok, oraya gittiğinde cerrah olduğunu söylediğini, onların pekala cerrahsa hadi buyur bakalım diye artık mülakatlar geçirdiklerini, peşinden hadi bakalım mülakatı geçtin, bir de şu klinikte bir şefin gözetiminde cerrahlık yaptırdıklarını ve kısa bir zamanda kendisini cerrah olarak çalıştırmaya başladıklarını söylüyor. Şimdi onu duyuyor orada, çoluğunu çocuğunun rızkını temin etmek için kendisini riske atmaya razı oluyor. Biz ise burada pek çok açıklamalarla, pek çok felsefi yorumlarla, pek çok kısıtlarımızla hareket ediyoruz.

Ayağımıza bir fırsat geldi, bunun değerlendirilmesi doğru bir şey, yanlış bir şey değil. Bu insanlar Suriye'de sorun bitti, şu anda sadece sorunun arka kısımlarını biz görüyoruz, hepsi geri gidecekler. Sadece kendisini kara listenin en kara yerinde görenler, orada olduğunu bilenler gidemeyecek. Herkes oraya doğru bakmaya başladı. Biz bu fırsatı elimizden kaçırmış olacağız.

Kızılay olarak şu tabloda görmüş olduğunuz rakamlar var. Biz şu anda Avrupa Birliği'nden gelen kaynakla 1,5 milyonun üzerinde insana yardım yapıyoruz, ayda 120 TL veriyoruz. Bunların hepsi Suriyeli değil çoğunluk Suriyeli, 78 ülkeden insana bu kaynak aktarılıyor. 450 bin çocuğa da şartlı nakit transferi şimdiye kadar yapılmış durumda, yani eğitimlerini desteklemek için. Ayrıca, 15 tane toplum merkezimiz var 14 ilimizde. En doğuda Güneydoğu'da Mardin'de ve batıda İstanbul'da 15 tane toplum merkezimiz var. Bu toplum merkezlerimizde de çeşitli faaliyetlerle hem dil kursu üniversiteye gitmeleri için. Buralarda çalışan arkadaşlarımız dil kursu alıp da üniversiteye gidenler olduğu zaman hepsi havalara uçuyor, üniversiteyi kazanan olduğu zaman hepsi havalara uçuyor, hepsi çok mutlular, çok motiveler. Aynı zamanda ilkokul, ortaokul ve lise süreçlerinde de elimizden geldiği kadar toplum merkezlerine gelen çocukları, gençleri yönlendirmeye çalışıyoruz.

16. toplum merkezini de inşallah İzmit'te açacağız. Ayrıca kendi bünyemizde akademik bir organ oluşturduk, burada da göç, mültecilik ve insani yardım çalışmaları hukuku okuma grubu 2018 Mart-Haziran arasında bir çalışma yaptık. Yine uyum çalışmaları atölyesi yaptık 2018 Ekim-Aralık ayları arasında. Temmuz 2018'de göç, mültecilik ve insan, yardımlar ve yaz okulu düzenledik, 63 kişi buraya katıldı, 500'den fazla öğrenci başvurdu, 13 akademisyen hizmet etti. 2019 Ocak ayında, bu yılın başında da İstanbul Uluslararası Hukuk Merkeziyle birlikte Uluslararası Hukuk Kış Okulu düzenledik. 12 ülkeden Türkiye'deki öğrencilerden katılanlar vardı.

Bizler şu konseptimizle, yani Ortadoğu'daki akademik mirası koruma projesi kapsamında toplum merkezlerimizden yararlanan akademisyenler var, bilim adamları var, bunlarla irtibat kurabiliriz.

Ayrıca, biz Kızılay olarak Kızılhaç Kızılay Federasyonunun Avrupa Bölgesi Başkan Yardımcılığını yürütüyoruz ve onun üzerinden bir aktivasyon alabiliriz.

Sınır ötesi çalışmalarımız var, o çalışmalarda buralarda bulunan bilim adamları konusunda destek olabiliriz.

Ayrıca, çok güzel bir arşivimiz var, 1868'den günümüze 150 yıllık bir arşiv. Bu arşivde bütün Ortadoğu coğrafyasını ilgilendiren belgeler var, şu ana kadar da 600'den fazla araştırmacı buradan istifade etti, bunların içinde şöyle böyle yüzde 10 civarında yabancı araştırmacı var. Buradan istifade edilebilir.

Bu şekillerde bu bahsetmiş olduğum başlıklarla biz bu çalışmaya elimizden gelen desteği veririz. Ümit ediyorum, konuşmamın başında söylediğim kısıtlarımızı bir kenara bırakırız, endişelerimizi bir kenara bırakırız ve ülkemizde var olan bilimin kıymetini bilir ve oradan istifade ederiz. Ayrıca, bu sayede başka bilim adamlarının da ülkemize doğru hareketini sağlayabiliriz.

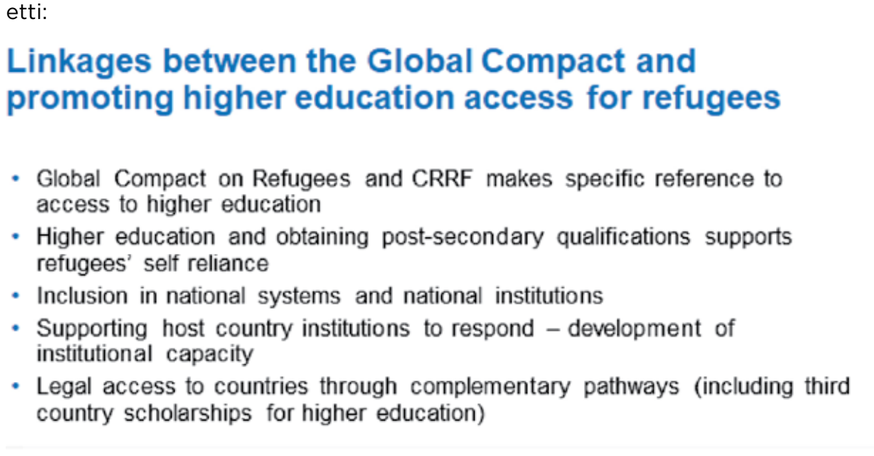
Dinlediğiniz için çok teşekkür ederiz.

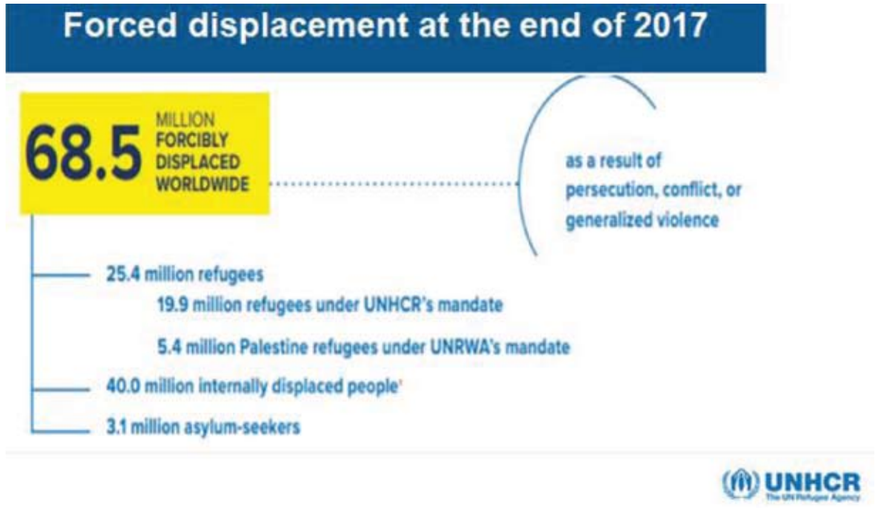
Jennifer ROBERTS
Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Temsilcisi

"Jennifer Roberts'ın konuşmasından bir özet sunulmuştur."

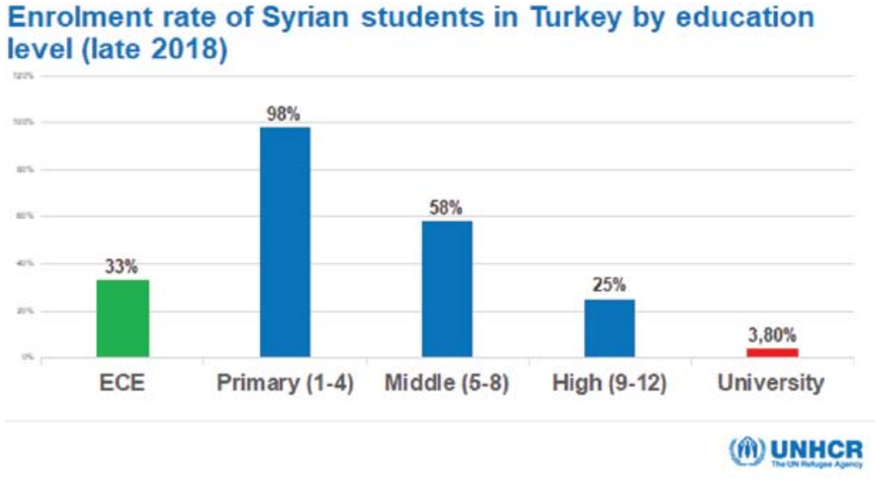
BMYK Temsilcisi Jennifer Roberts, konuşmasına ilk olarak "Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne, "New York Deklarasyonu"na ve "Mülteciler İçin Küresel Sözleşme (Global Compact on Refugees) başlıklarına değinerek başladı. Global Compact ve mültecileri için yükseköğretimin desteklenmesi arasındaki ilişkiyi kurarak devam etti:

Konuşmada 2017 sonu itibarıyla 68,5 milyon zorunlu göçe maruz kalan insan olduğu vurgulandı:

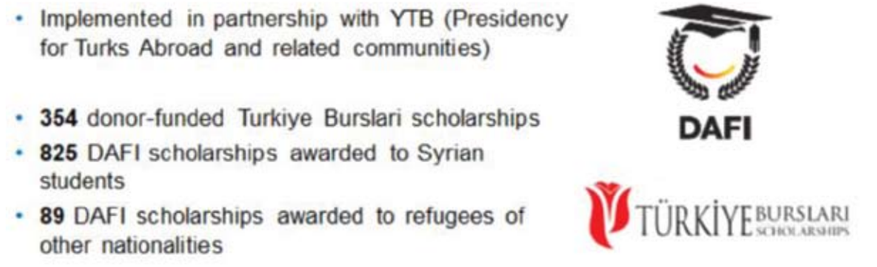

BMYK temsilcisi bugün dünya gençliğinin %36'ının yükseköğretime erişebildiğini oysa bu oranın mülteci gençler için %1 olduğunu belirtti. Türkiye için ise bu oran %3.8 olarak verildi.

Konuşmada mültecilerin yükseköğretime erişiminin bireye ve topluma yapacağı katkıya değinilerek devam etti. Öğrencileri yükseköğretim yolculuğunun erişim (kayıt süreçleri, önceki öğrenmenin tanınması vb), eğitim sürecinde (dil desteği, sosyal uyum vb) ve sonrasında iş yaşamına geçişte (stajlar, çalışma izinleri vb) desteklemenin önemli olduğu belirtildi. Daha sonra eğitim sürecinde mülteci öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara değinildi.

Konuşmanın son bölümünde farklı ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların da işbirliği ve desteği ile yürütülen kapsamlı çalışmaların, eğitim desteklerinin ve programların çerçevesi anlatıldı ve örneklendirildi.

Dr. Yahyahan GÜNEY
Yeryüzü Doktorları Derneği Başkanı

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

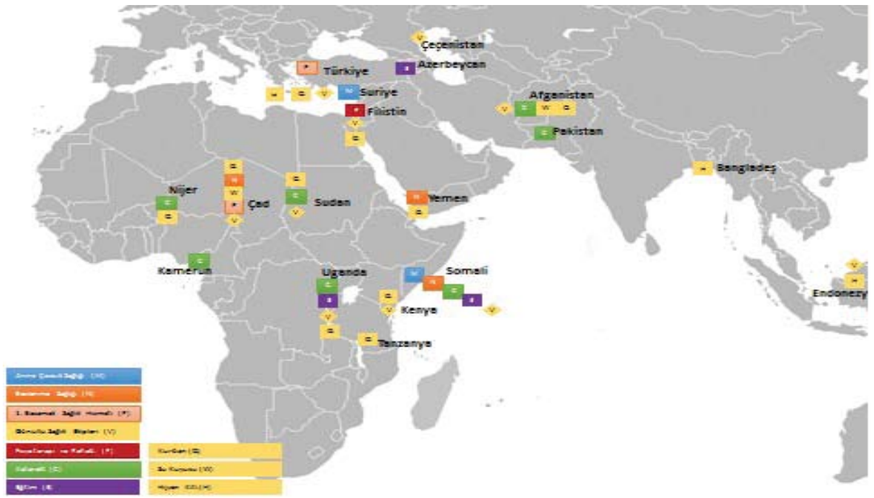
Biz sağlık alanına odaklanmış bir sivil toplum örgütüyüz, çalışmalarımız daha çok sağlık alanında oldu. Hukuk, mühendislik, eğitim ya da diğer zirai alanlarda da birçok gözlemlerimiz oluyor, fakat takdir dersiniz ki kendi alanında konuşmak daha anlamlı; bu birinci hususumuz.

İkinci husus da; bizim organizasyonumuz bir sağlık yardımı derneği organizasyonu, sivil toplum kuruluşu. Dolayısıyla eğitime özel olarak odaklanmış bir kurum değil. Eğer müsaade ederseniz bu konudaki gözlemlerimizi ve önerilerimizi sunacağız. Ancak asli işimiz olmayan bir meselede bazen kalem oynatmak, kelam etmek insanı yanlış yerlerde yanlış sonuçlara ulaştırabiliyor. Böyle bir sürçülisan olursa hakkınızı helal ediniz.

Öncelikle kurumumuzdan bahsetmek istiyorum hızlıca. Yeryüzü Doktorlar Derneği, bir insani sağlık yardım örgütü. 50'den fazla ülkede şu ana kadar faaliyetler gerçekleştirdik, 2000 yılından beri devam ediyoruz.

2000 yılındaki genel faaliyetlerimizden kısacık bahsedeyim. 18 ülkede çalıştık, 14 saha ziyareti yaptık, 13 tane sağlık merkezimiz var, bunlar; Yemen, Gazze, Çad, Somali, Suriye, Suriye içerisinde yine başka yerler Türkiye'de Dünya Sağlık Örgütü'nün bahsettiği 7 Suriye sağlık eğitimi ve entegrasyonuyla ilgili kurumun üç tanesinin uygulayıcısı biziz, dördünü başka sivil toplum kuruluşumuz yapıyor. Urfa, Antep ve İstanbul'daki göçmen sağlığı eğitim birimlerinin Dünya Sağlık Örgütü yerel partneri biziz. Birçok burada ameliyatlar, işte 100 binin üzerinde muayene, 5 bin ameliyat, birçok gıda dağıtımı, 5 bin civarında psikososyal destek, bin civarında kişiye

de eğitim sağlamışız 2018 yılında.

Bunlar bizim faaliyet gösterdiğimiz ülkeler. Ağırlıklı olarak gelişmeyen, düşük gelişmiş ülkelerde çalışıyoruz. Fakat bunların arasında beşeri krizlerin olduğu yerler de var; özellikle Filistin ve Suriye'de çok uzun yıllardan beri aktifiz. Bu faaliyetlerimiz daha çok sağlık alanına odaklanmakla birlikte psikososyal destekler, bazen gıda destekleri, sağlık eğitim destekleri gibi değişik alanlarda devam ediyor. Genel olarak uzun dönemli projeler yapıyoruz, başladığımız bir yerde 3, 5, 8, 10 yıldır devam ediyoruz, mesela Filistin'de 10 yıldan beri faaliyetlerimiz var. Mesela Orta Afrika krizinden sonra Çad'da mültecilere yönelik faaliyetlerimiz 5'inci yılını doldurdu. Başlarken yaklaşık 15 civarında Türk sivil toplum kuruluşuyla başlarken şu an bir tek biz devam ediyoruz, diğer kuruluşlarımız biraz daha farklı yerlere yöneldiler.

Ortadoğu tecrübemiz nedir, özellikle bunu belirtmek için bir slayt hazırladık. Suriye savaşıyla birlikte Lübnan'da çalıştık. Suriye'de Bayır-Bucak bölgesinde bir hastane kurduk, uzun süre bunu çalıştık, binlerce muayene, binlerce ameliyat yaptık. 2015'ten beri Filistin'de, Gazze'de savaş yaralanmaları sebebiyle yatalak insanlara evde sağlık hizmetleri veriyoruz, yatalak insanlara evde sağlık bakımlarını yapıyoruz.

Yemen'de önceden çok ciddi eğitimle ilişkili çalışmalarımız varken, son dönem savaş sebebiyle ve açlık sebebiyle özellikle gelişme geriliği olan, malnütrisyonu olan çocuklarla-bebeklerle ilgili beslenme sağlığı merkezlerimiz var.

Suriye Doğu Guta'da yine benzer şeyler yaptık. Şu an Fırat Kalkanı bölgesinde 1 adet, Afrin bölgesinde 1 adet birinci basamak sağlık polikliniği ve doğumhanelerimiz var. 2005'ten bugüne kadar Ortadoğu'ya yaklaşık 53 sağlık ekibi, 298 profesyonel hekim ve sağlık çalışanı götürmüşüz, toplam 1375 ameliyat, 10 binin üzerinde muayene gerçekleştirilmiş. Ortadoğu'da yaptığımız çalışmalar genel olarak böyle.

Bizim Ortadoğu'daki tecrübelerimizin çıktıları; şu ana kadar 300 bin muayene ve 30 bin civarında da psikososyal çalışma. Bunların bir kısmı Kuzey Irak'tan gelen mültecilerle ilgili, yine bir kısmı ülkemiz içerisine gelen mültecilerle ilgili. İzmir'den Güneydoğu'daki bütün illere yönelik çalışmalar yaptık, yeni dönemde yine bazı çalışmalarımız oluyor. Şu an Urfa, Antep, Hatay ve benzeri yerlerde yine birçok sağlık çalışmaları yapacağız. Tabii bunlar bizim kendi sağlık hizmeti ve sağlık hizmetine erişimle ilgili çalışmalarımız.

İzmir Suriyeli Mülteci Kampı

Sahada gördüğümüz şeyler neler?

Birincisi; sağlık eğitimi, özellikle yükseköğretimdeki sağlık eğitiminin çok zor olduğunu görüyoruz. Yeryüzü Doktorlarının Uganda İslam Üniversitesiyle yaptığı çalışmalar oldu uzun bir dönem. Uganda'da kurulan İslam Üniversitesi Tıp Fakültesini destekleyip temel sağlık hizmetlerinin verilmesiyle ilgili Türkiye'den akademisyenler götürerek orada çalışmalar yaptırdık. Oradan gelen hekimleri ülkemizdeki üniversitelerle birlikte çalıştırdık.

Yine Somali'de bir üniversiteyi destekledik, Somali'de ilk kez tıpta uzmanlık eğitimini biz başlattık. Daha sonra Türkiye Sağlık Bakanlığının orada kurduğu hastanesiyle benzer çalışmalar başladı. Halen Somali tıpta uzmanlık eğitimi Türkiye'deki üniversitelerle karşılıklı çalışmalarına devam ediyor. Yine Somali'de yardımcı sağlık personel yetiştirilmesiyle ilgili olan okullara büyük destekler verdik. Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansının desteklerini oraya yönlendirdik. Hemşirelik, röntgen teknisyenliği, diş yardımcılığı, gebelik, laboratuvar teknisyenliği gibi branşlarda ciddi eğitim destekleri verdik.

Bu modelde gördüğümüz eksiklik şu oldu: Özellikle bizim ülkemizde üniversite eğitimiyle ilgili alanlarda sivil toplum kuruluşlarının geride kaldığını görüyoruz. Kimi sivil toplum kuruluşları kamu kurumları gibi değil, daha çabuk halka ve insana ulaşıyorlar. Küçük bir örnek vermek isterim, mesela Suriye sağlık gücünün Türkiye'de eğitilmesiyle ilgili yapılan çalışmalarda Sağlık Bakanlığı sivil toplum kuruluşlarıyla bir şekilde çalıştı ve kimin doktor olup olmadığını en azından Sağlık Bakanlığının çalıştırdığı, şu anda Göçmen Sağlığı Birimlerinde çalışan hekimlerin hiçbirinin belgesi yok çünkü, almaları da mümkün değil halihazırdaki Suriye yönetiminden. Bunların gerçekten hekim olup olmadığıyla ilgili çalışmaların hepsi sivil toplum kuruluşlarından çıktı ve Sağlık Bakanlığı bunların üzerinden belgeleri hazırladı, devam etti. Çünkü sivil toplum kuruluşları bir şekilde halka dokunuyorlar, onlarla birlikte oluyorlar ve daha hızlı, daha etkin katılımcı bir ruh oluşturuyorlar. Eğer Ortadoğu'daki bu eğitim gücünü sağlamak istiyorsak, bir şekilde bu çalışmanın içerisinde her bir alanda yoğunlaşmış ya da odaklanmış sivil toplum kuruluşları olmak gerekir. Mesela Somali'de bir iç savaş sonrasında bütün dünyaya dağılan büyük bir diaspora oluştu biliyorsunuz son 20-25 yılda. Somali'de bir toplantı düzenlendiğini duyduk ve bu bizim büyük hoşumuza gitti, çok destek verdik; ülkene geri dön toplantısı oldu. Dünyanın her yerinde bulunan Somalili doktorlara yönelik bir toplantı ve bir çağrı yapıldı, bir envanter oluşturuldu. Kanada'da çünkü çok büyük bir diasporası var. Kanada'dan Danimarka'ya, İsveç'ten Güney Afrika'ya kadar bütün Somalili hekimlere ulaşıldı ve bunun sponsoru biz olduk. Dünyanın her yerinden bir network ağı oluşturarak Somali'de bir yeni devlet oluştururken o insanları çağırdık, bir konferans düzenledik, büyük bir bütçe ayırdık. Biz de destekledik ve çok başarılı bir konferans oldu. Aynı şekilde bu anlamda bizim ülkemize gelen bu insanlara yönelik bir diaspora çalışması, bir network çalışması yapılması gerekiyor. Özelinde mesela sadece sağlıkçılarına yönelik dünyanın neresinde Suriyeli sağlıkçı var, bu ne kadar Türkiye'ye gelebilir, bunları nasıl kaybetmeyiz gibi onları örgütlemeye çalışan bir model olmalı. Tabii bizim devletimiz veya kamu kurumlarımız kendi karşısında örgütlü bir başka güç görmek istemiyor olumsuz tecrübeler çok fazla hepinizin bildiği gibi. Ama yine de başarı riskli olan yerlerdedir.

Mesela Yeryüzü Doktorları Derneği, Dünya Filistinli Doktorlar Birliği'nin en büyük destekçilerinden biridir. Çünkü biz Filistin sağlık gücüne, Filistin'e çok önem veriyoruz, Filistin sağlık gücünün dünyada örgütlenmesi için çalışıyoruz. Ve Filistin sağlık gücünün Türkiye'de kurduğu derneğe de maddi-manevi destek veriyoruz ve bu organizasyonun güçlenmesini sağlıyoruz. İşte diasporayı örgütleyici ya da Türkiye'de bulunan her bir sektörü içerisindeki akademisyenleri, hukukçularını, sağlıkçılarını ve benzer şekilde eğitimcilerini ayrı ayrı odaklanmış şekilde her birini bir dosya gibi çalışan sivil toplum kuruluşları olursa, o zaman kamu kurumlarının işi çok kolaylaşır. Sadece kamusal algı çalışmasıyla bu iş olmaz. Onları da çekebilmenin tek yolu, az ya da çok onlara bir örgütlülük oluşturmaktır. Başarının başka bir şansı yok.

Uzman Dr. Mustafa Bahadır SUCAKLI
Dünya Sağlık Örgütü

Öncelikle Yükseköğrenim Kurulumuza nazik daveti için çok teşekkür ediyorum, konuşma fırsatı için.

Benim bir sunumum yok, mümkün olan en kısa şekilde meramımı anlatmak, Dünya Sağlık Örgütü'nün yaklaşımını, Türkiye'de ne yaptığını anlatmak üzere buradayım.

Başlangıçta Dünya Sağlık Örgütünün global düzeyde özellikle sağlık insan gücünü ilişkilendiren şekilde, ilişkili şekilde göç ve insan gücü konusundaki temel yaklaşımını kısaca ifade etmek istiyorum.

Aslında 2010 yılında sağlık çalışanlarının uluslararası istihdam konusunda yaklaşım kurallarını Dünya Sağlık Örgütü'nün üst yönetimi olan Dünya Sağlık Asamblesi ülkelerin oylarıyla kabul etti ve bu temel çerçeveyi oluşturdu. Odaklanılan iki temel problem var aslında sağlık tarafından bakıldığında.

Bir tanesi; her bir ülkedeki mevcut sağlık çalışma koşullarının, sağlıklı insan gücü uygulamalarının geliştirilerek bu ülkelerin yetişmiş sağlıklı insan gücünü bu ülkelerde tutabilmeyi sağlamak; bu önemli bir problem, özellikle de az gelişmiş-gelişmekte olan ülkeler için önemli bir problem teşkil ediyor.

Bir diğer sorun da; bir başka taraftan bakacak olursak, göç içerisinde yer alan, göç etmek zorunda kalan sağlık çalışanlarının göç ettikleri yerlerde bir sağlık çalışanı olarak çalışma haklarını teslime ve onların topluma, kendi toplumlarına, göç ettikleri topluma faydalarının sağlık çalışanı olarak sağlanması konusu. Bu ikinci durumda daha sıklıkla gelişmiş olan ülkelerin ya da göçe hedef olan ülkelerin yaşadıkları sorunlardan bir tanesi. Herhalde ülkemizin içinde bulunduğu sorunun

ağırlıklı kısmı ve bizim konumuzun ağırlıklı kısmı ikinci sorunla daha ziyade ilişkili görünüyor.

Bu çerçevede Dünya Sağlık Örgütü Türkiye'de ne yapıyor'a bakacak olursak; aslında bütün temelimiz, yanlış hatırlamıyorsam 2012 yılıydı, Türkiye sağlık çalışanı, hekim olarak çalışmak için Türk vatandaşı olma kuralını, ön koşulunun kaldırıldığı ve yabancı ülke vatandaşlarının da Türkiye'de hekim olarak çalışmasının yolunu açan yasal düzenlemenin yapılmasıydı.

Bu tabii ki Suriye ve Türkiye'ye göç konusuyla ilişkili olmayan bir tasarruftu o dönemde Türkiye'de sağlık insan gücünün geliştirilmesine yönelik olarak. Ama bu bizim bugün Sağlık Bakanlığı'nın öncülüğünde yürüttüğümüz ve Suriyeli sağlık insan gücünün sağlık sistemine adaptasyonu da içeren çabalarımız için de önemli bir yasal zemin ortaya çıkarttı. Bu olmasaydı herhalde olmazdı, aynı şu anda diş hekimlerinde ve eczacılarda olduğu gibi. Bu iki grubun da kendine ait yasal mevzuatları içerisinde Türk vatandaşlığı konusu hala geçerli olduğundan Türkiye'de mülteci durumunda bulunan ya da geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin diş hekimi olarak çalışmaları hala mesela mümkün değil.

Bu temelde biz ne yaptık? Öncelikle Sağlık Bakanlığıyla çalışıyoruz temel olarak, bunu söylemek gerekir. Dünya Sağlık Örgütünün bağımsız münferiden yürüttüğü herhangi bir çalışma yok. Dolayısıyla hükümetin ihtiyaç duyduğu, Sayın Bakanlığı eliyle bu ifade ettiği, ihtiyaç duyduğu, destek ihtiyacını ifade ettiği hususlarda gerek teknik birikimle, gerekse çeşitli alanlarda fon sağlayıcılarla görüşme, bu fonların tedariki ve projelendirilmesi yollarıyla çeşitli destekleri bu süre zarfında Sağlık Bakanlığı sağladı.

İnsan gücü tarafından bakacak olursak, benim de bir hekim olarak söyleyebileceğim en önemli katkımız; gerçekten Suriyeli sağlık çalışanlarının Türk sağlık sistemi içerisinde kendi vatandaşlara, Suriyelilere hizmet vermek üzere konumlandırılmasına yol açan adaptasyon süreci olmalı. Bu nasıl yapıldı? Öncelikle Türkiye'ye gelen Suriyeliler içerisinden kimin hekim olduğunu, kimlerin hemşire, sağlık memuru, ebe olduğunun tespiti-tescili konusu vardı, bu tabii ki Yükseköğrenim Kurumumuzun regülasyon alanına giren bir konu olmakla beraber arada Zehra Hanımın da belirttiği üzere farklı bir mekanizmayla Sağlık Bakanlığı tarafından ele alındı ve ayrı bir başvuru kanalı bu insanlara açılarak kimlerin bu gruba dahil olabileceği konusunda bir tespit yapıldı. Bu tespitin arkasından bu kişilerin hangi yollarla, yöntemlerle Türk sağlık sisteminde hekim olarak konuşulabileceği konusunda bir çalışma yapıldı. Malumunuz Türkiye'deki sağlık sistemi geri ödeme modelleri nedeniyle Sosyal Sigortalar, Sosyal Güvenlik Kurumumuzun da içinde bulunduğu bir alan. Aslında Türkiye'de hekimlik yapmak, bir nevi Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından tanınan bir reçete yazma ve geri ödeme sistemlerine dahil olmak konusunda bir ağırlıklı durum içeriyor.

Sosyal Güvenlik Kurumunun da bu sürece dahil olmasıyla Sağlık Bakanlığının ele aldığı adaptasyon süreciyle hekimler, Sosyal Sigortalar Kurumunun tanıdığı ve yine geçici koruma altındaki Suriyelilere reçete yazmasına sahip hekimler olarak tanındılar. Kamu kurumunda çalışıldığı sürece, kamu eliyle çalıştırıldığı sürece, yani bu insanların özel muayenehanede çalışmak, özel hastanede çalışma, üniversitede

akademisyen olarak çalışma gibi yolları bu mekanizmayla açılmadı. Sadece Sağlık Bakanlığı'nın öncülüğünü yaptığı, yine farklı projeler kanalıyla desteklediği birinci basamak sağlık hizmetlerinde Suriyeli sağlık çalışanlarının çalıştırılması konusunda bir yol açmış oldu. Bu adaptasyon nasıl yapıldı? Bu tespitten sonra bu kişilerin belirli süreç dahilinde 7 tane ilde oluşturulan ve aslında sağlık hizmeti verme amacını da birarada yürüten göçmen sağlık eğitim merkezleri yoluyla oluşturuldu. Bu kişilere bir haftalık bir teorik içerik aktarıldı Akademimizin destekleriyle hazırlanan. Bu bir eğitim değildi aslında, Türk sağlık sistemine adaptasyonları sağlayacak bazı temel bilgilerin kendilerine aktarılmasıydı. Daha sonra bunun akabinde bu eğitim merkezi dediğimiz merkezlerde 6 haftalık hekimlerin ve ebe, hemşire grubuna girenlerin ayrı ayrı olmak üzere 6 haftalık bir pratik eğitim sürecine alınmaları söz konusu oldu. Bu pratik eğitime de aslında adına eğitim demekle beraber herhalde bir akran desteği demek daha doğru olur, çünkü burada Türk vatandaşı olan hekimlerle, hemşirelerle beraber çalışma, hastaları değerlendirme, Türk sağlık sistemini onlardan öğrenme ve karşılıklı bilgi alışverişi yoluyla sağlık sistemine adapte olma yolunda bir adım atmış oldular. Bu bir süreç, 6 haftada hiçbir kimse hiçbir yere adapte olmuyor, dolayısıyla hala adaptasyon süreçleri belki de devam ediyor çalıştıkları sürece.

Bunun akabinde bu adaptasyon sürecinden sonra Sağlık Bakanlığını yine çeşitli projelerle desteklenen şekilde oluşturulan göçmen sağlığı merkezlerinde bu hekimleri, hemşireleri istihdam süreci başladı ve şu an geldiğimiz noktada sayısı 1000'i aşkın hekim ve hemşire bu sağlık merkezlerinde Suriyelilere hizmet vermekle istihdam edilmiş durumda.

Bütünüyle bakıldığında bir üst eğitim grubuna sahip, özelleşmiş birtakım eğitimleri olan, yükseköğrenim bakımından yüklendikleri sıkıntılar bakımından değerlendirecek olursak, en pahalı eğitim verdiğimiz bir grup insanın Türkiye'de göçmen olmalarına rağmen değerlendirilmiş olmaları ve bu düzeyde, bu boyutta değerlendirilmiş olmalarını ben çok önemli bir olay olarak görüyorum. Bu olay, arada da görüşme imkanımız oldu, akademik bakımdan da yeteri kadar değerlendirilmiş, yeteri kadar açığa çıkartılmış durumda da değil aslında. Bu bir ilk adım, büyük bir gelişme ve dünyada bir başka boyutsal anlamda örneği de yok, hem de içerik anlamda da örneği yok. Yani formel aplikasyon süreçlerine farklı şekilde değerlendirilmesi yoluyla bir özelleştirilmiş hizmet alanı oluşturulan bir durumda göçmenlere hizmet imkanı sunulması. Dolayısıyla önemli bir deneyim olduğunu düşünüyoruz bu deneyimin.

Bu deneyim bize birtakım şeyler de gösterdi ya da önümüzdeki süreçlerde neler yapabileceğimize dair bazı yollar konusunda da yeni ödevler verdi. Bunların belki bir kısmını söyleyebiliriz, çokça tartışılan akreditasyon süreci, bu konuda halihazırda çalışmakta olan ya da henüz çalışma sürecine alınamamış hekimlerin-hemşirelerin bu akreditasyondan nasıl faydalanacakları konusunda yanlış bilgilere sahip olması, yetersiz bilgilere sahip olması, yollar konusunda birtakım önyargıların olması önümüzde önemli bir engel olarak duruyor. Öyle ya da böyle akreditasyon süreçlerinin bu kişiler için ek sorumluluklar taşıması ya da ek koşullar gerektirmesi olasılığı bizi yine harekete geçiriyor önümüzdeki süreçlerde. Biz bundan sonra Sağlık Bakanlığının da tabii ki talebi, isteği olacak, olması halinde bu akreditasyon süreçlerini önümüzdeki dönemde desteklemeye devam etmek istiyoruz.

Neden akreditasyon süreci devam etmeli ya da olmak zorunda? Çünkü bugüne kadar yapılmış ne kadar çalışma varsa, bunların hepsi bu insanların aslında önemli bir kısmının ne Suriye'ye geri dönmek istediklerini, geri döneceklerini, ne de önemli bir kısmının da Batıya falan da gitmek istemediğini gösteriyor. Dolayısıyla bu insanların ülkemizde kalması, hukuki statü tabii ki zaman içerisinde muhakkak politikalara göre şekillenecektir, ama ülkemizde bulunmaları herhalde öngörmemiz gereken bir şey. Dolayısıyla da bu hizmetlerin devamı ve geliştirilmesini öngörmek zorundayız. Bu kişiler Türk akademik sistemine, sağlık sistemine dahil olmalı diye düşünüyoruz.

Bu süreçte dil yeterliliği bir sorun olacaktır, halihazırda oluyor. Bizim de yaptığımız bütün yoklamalarda, çalışmalarda adapte olmuş, çalışmakta olan hekimlerin, hemşirelerin dil eğitimi konusunda çok istekli oldukları, bunu almak istedikleri, ama gerek zamanla eşleştiremedikleri, gerek maddi açıdan buna çok uygun olmadıklarını görüyoruz, bu alanlarda da yine ihtiyaca göre desteklerimizi devam ettirmeyi arzu ediyoruz sağlık çalışanları için.

Tabii en nihayetinde bu insanlar akredite olduklarında Türkiye'deki sağlık sistemine tam bir yetkiyle katılmaları söz konusu olacak gibi görünüyor, en azından bir aşamada bu beklenebilir. Yani tüm hastanelerde çalışma yetkisine ve tüm Türk vatandaşları için ya da Türkiye'de bulunan herkes için reçete yazmak, tedavi yapma yetkisine sahip hekimler olarak çalışmalarını, çalışacak olmalarını öngörmek herhalde yanlış olmaz. Bu sürecin önünde de hem yasal, hem de süreç zorlukları bakımından bazı engeller olabileceğini öngörüyoruz. Ve bu engellerle beraber gerek YÖK'le, gerek Sağlık Bakanlığıyla beraber çalışabiliriz diye düşünüyoruz, bunları daha rahat aşabilmek açısından.

Bir diğer sorun, halihazırda devam eden sorun; uzman hekimlerin varlığı ve bunların aslında şu anki sistemde yeterli değerlendirilebiliyor olmaması. Biz bu adaptasyon sürecinde tabii Sağlık Bakanlığı kabulleri çerçevesinde birinci basamak sağlık hizmetlerini sunmak üzere başta pratisyen hekimler olmak üzere bir girişimde bulunduk. Bunun yanında güçlendirilmiş göçmen sağlığı merkezi adı verilen bazı merkezlerde çocuk sağlığı hastalıkları, dahiliye ve kadın doğumcular olmak üzere temel bazı branşlardaki hekimlerin uzmanlık bilgilerine istinaden, ama bir pratisyen hekim gibi yetkilendirilerek çalıştırılması konusunda da destek verdik. Ama diğer uzmanlık alanları, özellikle de operatörlük meziyetlere sahip hekimlerin olduğu uzmanlık alanlarında çalışanların halihazırda çalışacakları ikinci basamak sağlık hizmetleri yok, bu alanda yetkilendirilmiş değiller ve bu grup insanlar şu anda dışarıdalar. Takdir edersiniz ki gerçekten uzmanlık eğitimi hani uzun süren bir eğitim hekimlik eğitimiyle beraber ve şu anda çok değişik işler yapıyor olmaları muhtemel dışarıdaki insanların. Bu da hem adil değil, hem de çok da uygun bir yaklaşım olmadığını düşünüyoruz verimli değerlendirmek bakımından; bu da önümüzdeki sorunlardan bir tanesi.

Benzer şekilde Türkiye'deki yasal durum, biraz önce söylediğim gibi diş hekimleri ve eczacılar için çalışma konusunda bazı engeller ortaya koyuluyor. Bu çalışma alanlarına da, bu insan iş gücünün de son derece değerli yetişmiş olduğunu öngörmemiz ve bunlara da yol açacak düzenlemeyi yapmamız gerekiyor.

Belki bu süre zarfında edindiğimiz bir başka tecrübeden de bahsedebilirim. Çeşitli çalıştaylar, toplantılarda hep konuşuyoruz.

İnsani yardım süreci Suriyelilerin Türkiye'deki varlığı ciddi bir insani yardım grubu oluşumu alanı yarattı, insani yardımı alanında çalışan, sağlıkla ilgili alanlarda da çalışan ciddi bir insan gücümüz ortaya çıktı. Ve Türkiye'deki insan gücünün mevcut tecrübesiyle önümüzdeki yıllara global düzeyde mülteci sorununa cevap verecek kadrolar olarak hizmet etmesi de öngörülebilir bir şey. Akademimizin bu ihtiyacı da görmesi ve bu kadroları aslında önümüzdeki yıllar için bilgi, beceri ve yeterlilikler konusunda uluslararası dünyaya hizmet edecek şekilde desteklemesi gerektiğini de düşünüyoruz. Çünkü gerçekten bu alanda yetkin insan gücüne ulaşmak, yetkin insan gücüyle sahada uygulamaları yapmak oldukça güç. Herhalde bulabildiğimiz herkesi çalıştırıyoruz bu alanda. Ama yine de insan gücü konusunda bir eksiklik yaşadığımızı söyleyebilirim.

Akreditasyona çokça değinildiği için tekrar söylemeyeceğim, özellikli bir konu ve ele alınması gereken bir konu. Önümüzdeki süreçte bizi bekleyen sorunlar da bunlar ve zannederim işbirliği yapacak birimler de burada bulunan birimler ve katılımcıların kurumları. Dolayısıyla bu alanda çalışmak için de Dünya Sağlık Örgütünün önümüzdeki süreçte destekleri olacağı hususunda da bilgi vermiş olayım.

Göç ve Eğitim

Saha Deneyimi ve İhtiyaç Analizi Forumu’ndan Görseller

Üniversitelerin Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezleri

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL POLİTİKA VE GÖÇ ARAŞTIRMALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Merkezimiz 2017 yılının Haziran ayında kurulmuştur. Kuruluşundan itibaren gerek yürütücü gerekse paydaş olarak, AB ve ulusal düzeyde 4 projede görev almış; çok sayıda panel, konferans vb. bilimsel etkinlerde bulunmuştur. Ayrıca Antalya ilinde sivil toplum ve yerel yönetimlerce gerçekleştirilen çalışmalarda da paydaş olarak yer almıştır.

Merkez (Erasmus+ Programme Strategic Partnership for Adult Education)

“Open Hearts and Welcoming Communities for Immigrants and Refugess” başlıklı bir proje yürütmektedir. Proje çıktıları olan 4 adet adaptasyon kitapçığı, 1 adet proje raporu ve e- öğrenme araçlarına http://welcommunities.akdeniz.edu.tr/tr adresinden ulaşılabilir.

Proje kapsamında yapılan çalışmalar şu şekildedir:

- 20-21 Şubat 2017, 1. Ulus ötesi Proje Yönetim Toplantısı – Antalya
- 8-12 Mayıs 2017, Kısa Süreli Eğitim – Almanya
- 2. Ulus ötesi Proje Yönetim İzleme Toplantısı – Almanya
- 17-19 Ekim 2017, 3. Proje Yönetim İzleme Toplantısı – İspanya
- 18 Aralık 2017, Göç Günü Faaliyetleri – Türkiye, Almanya, İspanya
- 9 Mayıs 2018, Avrupa Günü Etkinlikleri – Türkiye, Almanya, İspanya
- 15 Mayıs 2018, Proje Çıktıları Tanıtımı – Konyaaltı Belediyesi, Antalya
- 23-25 Ekim 2018, Proje Kapanış Konferansı – Akdeniz Üniversitesi, Antalya

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- Şubat- Ekim 2018, Antalya Çocuk İşçiliği ile Mücadele İl Stratejik Eylem Planı Hazırlanması Projesi (I. Etap).
- Mayıs- Aralık 2018, Burdur Çocuk İşçiliği ile Mücadele Stratejik Eylem Planı Hazırlanması Projesi.
- Haziran- Aralık 2018, Kırıkkale ili Çocuk İşçiliği ile Mücadele Stratejik Eylem Planı Hazırlanması Projesi.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

GÖÇ POLİTİKALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (GPM)

Farklı disiplin alanlarının imkânlarından yaralanarak bilimsel ve akademik nitelikte faaliyet alanlarına yönelik araştırma yapmak, bunlara yönelik politika ve strateji önerileri geliştirmek amacıyla (29320 sayı ve 08 Nisan 2015 tarihinde resmî gazetede yayımlanan karar uyarınca) AYBÜ bünyesinde kurulmuştur.

Merkez; "Merkel Liderliğinde Almanya: Göç Politikasında Kırılmalar", "THE US ON TRIAL A Story of the "Muslim Ban", "İran'da Toplumsal Hareketler ve Etkileri", "Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere Yönelik Eğitim Hizmetleri", "Türkiye'de Öğrenim Gören İranlı Üniversite Öğrencilerinin Uyum Sorunları", "Globalisation, Internationalisation of Higher Education and Turkey's Inward Student Mobility/ A Concise Review of Current Policies and Trends", "Socio-Political Impacts of Rohingya Refugees on Bangladesh", "Libya Detention Centres: A State of Impunity" ve "Pakistan's Inconsistent Refugee Policies: Idenditiy and Cultural Crises of Afghan Refugees in Pakistan" başlıklı araştırma raporları yayınlamıştır.

Merkezin Projeleri

- **Mültecilerin Eğitime Entegrasyon Politikaları Projesi:** Türkiye, Avustralya, Almaya ve Lübnan'daki 4 farklı üniversiteden akademisyenlerin işbirliğiyle yürütülen mültecilerin eğitim sistemine entegrasyonlarına yönelik 5 yıl olarak planlanan projenin Türkiye'yle ilgili saha araştırması ve raporlama süreçleri devam etmektedir.
- **Suriyelilerin Gelecekte Hareketliliklerinin Araştırılması Projesi:** Bu projede Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin yakın ve orta gelecekteki hareketliliklerini, geri dönme, Türkiye'de kalma ya da üçüncü ülkelere gitme istek ve eğilimlerinin araştırılması hedeflenmektedir. Çalışmanın saha araştırması safhası devam etmektedir.
- **Türkiye'de Suriyelilere Yönelik Toplumsal Mesafe:** Haziran-Temmuz 2017 tarihleri arasında Ankara, Gaziantep ve Uşak illerinde yaklaşık 1000 kişinin katılımıyla elde edilen veriler yardımıyla Türkiye'de Suriyelilere yönelik toplumsal mesafe araştırılmıştır. AYBÜ GPM bünyesinde gerçekleştirilen bu araştırmanın raporlama süreci de tamamlanmış olup kamuoyuyla paylaşılmak üzere yayımlanma aşamasındadır.

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- 15-16-17 Aralık 2018, Uluslararası Zorunlu Göç: Fırsatlar ve Zorluklar Gençlik Çalıştayı (Genç-Türk Kızılayı Ortaklığıyla)
- 27.09.2018, İran'da Afgan Mülteciler Konferansı
- 28.03.2018, Rohingya Refugees in Bangladesh Konferansı
- 28.02.2018, Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitim Gündemi Konferansı
- 20.20.2017, Türkiye'de Suriyeli Çocuk Mültecilerin Okul Deneyimi Konferansı
- 14.02.2018, İran'da Toplumsal Hareketler ve Etkileri Paneli

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

GÖÇ VE KENT ÇALIŞMALARI KOORDİNATÖRLÜĞÜ (BAUMUS)

Bahçeşehir Üniversitesi Göç ve Kent Çalışmaları Merkezi (BAUMUS) 2014 yazında İstanbul'da çalışmalarına başladı. BAUMUS Berlin, Washington, Gaziantep, Antakya, Urfa şubeleriyle güç kazandı ve Berlin Araştırma Enstitüsü ile koordineli çalışmalarını yürütmeye başladı.

Resim: Suriyeli Mülteciler İstanbul Zirvesi

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- 9 Temmuz 2018, Uluslararası Açılış Konferansı: "The Dynamics and Challenges of Migration and Refugees in a Globalized World" (Küreselleşen Dünyada Göç ve Mülteci Dinamikleri ve Zorlukları), UNESCO, Project Aladdin, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- 9-21 Temmuz 2018, International Summer University for Intercultural Leadership: 2018: "Mobility, Migration, Refugees and Xenophobia", UNESCO, Project Aladdin, Bahçeşehir Üniversitesi işbirliğiyle düzenlenen Uluslararası Yaz Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- 10 Şubat 2018, Suriyelilerin Türkiye'deki Yükseköğretime Katılımı Çalıştayı (HOPES Eğitim Şart Projesi), BAUMUS, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- 6 Aralık 2017, BAUMUS Panel: "The Local Politics of the Syrian Refugee Crisis: Exploring Sub National Responses in Turkey, Lebanon and Jordan" Oxford Üniversitesi Mülteci Çalışmaları Merkezi ve İşviçre Federal Dışişleri Bakanlığı tarafından finanse edilen proje çıktısı sunumu.
- 14 Mart, 2017, Panel: 14 Mart Adige Dil Günü "Sürgünde Bir Dil: Adigece" Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- 8 Mart, 2017, Kentte ve Göçte KADIN. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Mart 14, 2016, Istanbul Summit on Syrian Refugees (Suriyeli Mülteciler İstanbul Zirvesi). Amerikan Bilimler Akademisi, Gençlerin Geleceğine Yatırım Forumu üyelerinin katılımıyla. Bahçeşehir Üniversitesi, Istanbul.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

NÜFUS VE GÖÇ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (NÜGAM)

Bitlis Eren Üniversitesi Nüfus ve Göç Uygulama ve Araştırma Merkezi 2016 yılında kurulmuştur.

Bilimsel Faaliyet olarak 10 Mayıs 2018 tarihinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Konferans Salonu'nda "Göçlerle Bitlis ve Yöresi" Paneli düzenlenmiştir.

Merkezin faaliyet alanları şunlardır:

- Türkiye'de ve dünyada nüfus ve göç konularında araştırma, inceleme yapmak ve ilgili kurum ve kuruluşların faydasına sunmak.
- Türkiye'den yurt dışına, başka ülkelerden Türkiye'ye göç etmiş veya Türkiye içinde göç etmiş nüfuslar ile ilgili gerek yurt içinde gerekse yurt dışında çalışmalar yapmak.
- Göçmenlerin köken, ülke ve hedef ülke ile ilişkileri ve bunların sosyal, ekonomik, politik ve göçün mekânsal etkileri alanlarında çalışmalar yapmak.
- Karşılaştırmalı çalışmalar ile göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları yerlerin ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal yapılarına ilişkin değerlendirmeler ve bu yerlerde meydana gelen değişmeleri ortaya koymak.
- Projeler hazırlayarak, bu projelerin uygulanmasında gerekli olduğu durum ve hallerde diğer ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak.
- Araştırmalarda adı geçen yerlerin küresel ve bölgesel alanda oynadıkları rolleri değerlendirmek, ortaya konacak araştırma sonuçları ile de gelecekteki durumlarla ilgili öngörülerde bulunmak.
- Ulusal ve uluslararası alanda nüfus ve göç konularında çalışan bilim adamları ile işbirliği yapmak.
- Başka ülkelerdeki üniversite ve göç araştırma merkezleri ile işbirliği olanaklarını araştırmak, işbirliği yapmak ve koordinasyon kurmak.
- Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının nitelikleri, profilleri, ihtiyaçları, beklentileri, sorunları, değerleri ve benzeri konularda düzenli ve sürekli olarak akademik temelli ve evrensel düzeyde kabul gören araştırmalar yapmak.
- Nüfus ve göç konuları ile ilgili olarak bilişim, yönetim, hukuk, sağlık, sosyal hizmetler, eğitim, istihdam, barınma gibi uygulama alanına dönük konularda altyapı, sistem, düzenleme hizmetleri konularında çalışmalar yapmak, danışmanlık hizmetleri vermek.
- Kültürel uyum konularında çalışmalar yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına destek olmak.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

GÖÇ VE YÖNETİM UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Merkezin amacı; her türlü iç, dış ve uluslararası göçlerin sosyal, ekonomik, siyasal, hukuksal, kültürel vb. boyutları ile yönetim konularında bilimsel araştırma, uygulama, eğitim çalışmaları yapmak, ilgili resmi, özel ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde çalışarak göç ve yönetime ilişkin alanlarda bilgi birikimine katkı sağlamaktır.

Merkezin faaliyet alanları arasında:

- Türkiye'deki iç ve dış göç olgusu ve süreçleri ile yönetim konularında araştırmalar ve uygulamalar yapmak, bunları farklı dillerde yayımlamak.
- Göç ve yönetimi etkileyen siyasal, sosyal, ekonomik, hukuksal, sosyolojik, psikolojik, eğitimsel ve kültürel etkenlere dair ulusal ve uluslararası nitelikte konferans, sempozyum, kongre, seminer, çalıştay, sergi vb. çalışma ve etkinliklerde bulunup bunları yayımlamak.
- Gerektiğinde Merkezin amaçları doğrultusunda ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlarla eğitim ve sertifika programları düzenlemek.
- Merkezin çalışma alanıyla ilgili konularda faaliyet yürüten ulusal ve uluslararası kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğinde bulunmak, ortak çalışmalar ve eğitim programları düzenlemek.
- Merkezin çalışma alanıyla ilgili yerel, ulusal ve küresel raporlar hazırlayıp, yayımlamak bulunmaktadır.

Merkez kurumsallaşma yönünde çalışmalarını sürdürmektedir.

Karacadağ Kalkınma Ajansı desteği, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Sosyal Kalkınma ve Geliştirme Derneği ve Suriye Dostluk Derneği İşbirliğiyle hazırlanan "Diyarbakır-Şanlıurfa İllerinde Suriyeli Göçmenlerin İşgücü Piyasası Analizi" adlı bir proje tamamlanmıştır.

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

GÖÇ VE SİYASET UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

2011 öncesinde de Suriye'yle karşılıklı akademik ilişkilerde Gaziantep Üniversitesi öncü rol üstlenmiştir. DPT tarafından yürütülen Türkiye-Suriye İşbirliği Geliştirme Programı kapsamında hacmi 5 Milyon Dolara kadar ulaşan, kültür, gastronomi, tarih ve bilimsel projeler hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında Gaziantep ve Halep tarihi eserleri, mutfak kültürleri, tarım çalışmaları konusunda araştırmalar yapılıp, pek çok çalışma kitaplaştırılmıştır. Dolayısıyla geçmişi 2011 öncesine dayanan bu ilişkiler Gaziantep'teki günümüzdeki Suriyeli öğrenci, akademisyen ve halkla olumlu etkileşiminin önemli dayanaklarından birini oluşturuyor.

Erasmus+ programı kapsamında Gaziantep Üniversitesi'nde öğrenim gören Suriye ve diğer MENA ülkelerinden gelen 22 öğrencimiz öğrenim hareketliliği kapsamında Avrupa üniversitelerinde eğitim görme imkânı bulmuştur. Buna ilaveten, Erasmus şemsiyesi altındaki diğer projeler kapsamında da göç, uyum, göçmen sağlığı bağlamında müfredat geliştirmeye ve düzenlemeye yönelik 5 AB projesi yürütülmüştür.

Gaziantep Üniversitesi, 2011 sonrasında gelişen olaylarda 2500'den fazla Suriyeli öğrenciye kapılarını açarken, onlara çeşitli ulusal ve uluslararası burs imkânları Suriyeli gençlerin yarım kalan eğitim hayatlarına devam edebilmeleri için, dönemin koşulları göz önünde bulundurularak, Filistinli gençleri de içine alarak, çeşitli branşlarda Arapça programların açılması talep edilmiştir. Yükseköğretim Kurulu başkanlığının 08 Ocak 2015 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında Gaziantep Üniversitesinde 28 programda Arapça eğitim verilmesi kararı alınmıştır.

Arapça programlara ilaveten, üniversitemiz bünyesinde Fırat Kalkanı Bölgesi'ni güçlendirmek, uzun zamandır eğitim hayatından uzak kalmış gençlerin yeniden eğitime kazandırılması ve de donanımlı Suriyelilerin istihdamına yardımcı olmak için 2018-2019 eğitim öğretim yılında Cerablus'ta Meslek Yüksek Okulu açılmıştır. Açılan Meslek Yüksek Okulu kapsamında beş programda 150 öğrenci eğitim görmektedir.

2018 yılı içerisinde Cumhurbaşkanlığı'nın özel izin ve teşvikleriyle Türkiye'de tek örnek olan Göç Enstitüsü kurulmuştur. Enstitü, kuruluş çalışmalarını sürdürürken üniversitedeki diğer birimlerle birlikte göç, uyum, Ortadoğu ve kentleşme konularında çalışmalar yürütmektedir.

- Gaziantep Üniversitesi Sosyoloji Bölümü ve Göç Enstitüsü 2018 yılı içerisinde "Gaziantep'teki Suriyeliler: Uyum, Beklentiler, Zorluklar" başlıklı geniş çaplı bir saha araştırmasını Türk, Suriyeli, Iraklı ve diğer Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrencilerin de katılımıyla gerçekleştirmiştir. Çalışma Türkçe, Arapça ve İngilizce olarak Gaziantep Üniversitesi Yayınları'ndan kitap olarak yayınlanmıştır.
- Göç Enstitüsü, Ortadoğu ve mültecilik meselelerinin odağında olduğu akademik "Göç Tartışmaları" başlıklı panel ve konferans serilerini başlatmış ve bu yöndeki faaliyetlerine devam etmektedir.
- Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü ve Sosyoloji Bölümü'nün öncülüğünde, "The International Review of Migration andRefugeeStudies" adlı uluslararası niteliği olan bir akademik dergi kurmuştur.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

GÖÇ VE SİYASET UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜGO) Türkiye'de devlet üniversitesi bünyesinde yer alan ve göç alanında çalışan bir uygulama ve araştırma merkezidir.

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- Türkiye'de Mülteciler: Uluslararası Koruma ve Sosyal Uyum,
- Türkiye'deki Genç Mültecilerin Gündelik Hayatı,
- Uluslararası Çocukların Şehri Kongresi,
- Türkiye'nin Göç Tarihi Sempozyumu,
- Avrupa'da Göç, İslam ve Çokkültürlülük Uluslararası Sempozyumu / International Symposium of "Migration, Islam and Multiculturality in Europe",
- Avrupa'da Göç, İslam ve Çokkültürlülük Uluslararası Sempozyumu II,
- Türkiye'de Sığınmacı ve Mülteciler: Uluslararası Koruma ve Sosyal Uyum,
- Merkez Tarafından Gerçekleştirilen Proje ve Araştırmalar:
- Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi (English version: Syrians Barometer: A Framework For Achieving Social Cohesion With Syrians In Turkey),
- "Kopuş"tan "Uyum"a Kent Mültecileri: Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi İstanbul Örneği (English version: Urban Refugees From "Detachment" To "Harmonızatıon": Syrian Refugees and Process Management of Municipalities: The Case of Istanbul),
- "Türk İş Dünyasının Türkiye'deki Suriyeliler Konusundaki Görüş, Beklenti Ve Önerileri" (English version: Perspectives, Expectations And Suggestions Of The Turkish Business Sector On Syrians In Turkey),
- Türkiye Kökenli Alman Vatandaşlarının Almanya Federal Meclisi Seçimlerinde Siyasal Davranışları Eylül-Ekim 2013 (German version: Wahlverhalten türkeistämmigen Bürger bei der Bundestagswahl am 22. September 2013),
- ELITE DIALOGUE: Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Akademisyen ve Üniversite Öğrencilerinin Durumu, Sorunları ve Beklentileri,
- Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum (English version: Current Situation Of Syrian Refugees In Turkey And Europe),
- Almanya'da Irkçı Neo-Nazi Cinayetler: Türklerin Görüş ve Duyguları Araştırması, (German version: Die Gefühle und die Meinungen der türkischen Migranten in Deutschland über die rassistische Neo-Nazi-Mordserie),
- Euro-Turks-Barometre-2013 (Avrupa'da Yaşayan Türkiye Kökenliler Kamuoyu Araştırması),
- Fransa'daki Türkiye Kökenlilerin Güncel Konulardaki Görüş ve Düşünceleri Araştırması (Şubat/Mart/ Nisan 2012).

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

GÖÇ POLİTİKALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Ülkemizde üniversite bünyesinde göç üzerine çalışmalar yapan merkezlerinin ilklerinden olma özelliği gösteren Harran Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜGÖÇ), 2017 yılında Harran Üniversitesi bünyesinde Şanlıurfa'da kurulmuştur. Merkezin amacı; yurt içinde ve yurt dışında iç ve dış göç, göçmen ve bunlarla bağlantılı olarak tarihi, siyasi, ekonomik, hukuki ve uluslararası ilişkiler ile sosyolojik ve stratejik alanlara yönelik araştırmalar, incelemeler, değerlendirmeler, eğitim programları ve diğer çalışmaları yapmak olarak belirlenmiştir. http://web.harran.edu.tr/hugoc web sitesi üç dilde hizmet vermektedir. Web sitesi içerisinde çeşitli akademik kaynakların yanı sıra, HÜGÖÇ faaliyetleri detaylı olarak yer almaktadır. Web sitesinin 2019 yılı içerisinde bir akademik göç veritabanına dönüştürülmesi planlanmaktadır. Aynı zamanda yapılan faaliyetler ve çeşitli duyurular HÜGÖÇ sosyal medya hesaplarından da takipçilerine paylaşılmaktadır.

Kuruluşunun hemen ardından, 2017 yılı içerisinde HÜGÖÇ Merkez yetkilileri tarafından Harran ve Akçakale'de bulunan geçici barınma merkezlerine muhtelif zamanlarda çeşitli ziyaretler yapılarak, lise son sınıf öğrencileri ile bir araya gelinmiş ve onlara Türkiye'deki eğitim süreçleri, YÖS ve TÖMER sınavları hakkında bilgilendirmeler yapılmış, öğrencilerin bu konulardaki sorunlarına rehberlik edilmiştir. Aynı zamanda 2018 yılında yapılacak YÖS sınavları öncesinde hem Cerablus hem de El-bab Mahalli Meclisleri Eğitim Komisyonlarıyla temasa geçilmiş ve ortak birer prokol imzalanmıştır.

Mayıs 2018'de HÜGÖÇ'ün girişim ve katkılarıyla Harran Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Koordinatörlüğü tarafından Cerablus'ta YÖS sınavı yapılmıştır. 230 öğrencinin katıldığı sınav sonucunda imkan ve kapasiteler ölçeğinde 150 öğrencinin kaydı alınmıştır. Aynı şekilde El-Bab'da da 530 öğrenci YÖS sınavına katılmış olup, 50 öğrencinin kaydı alınmıştır. Bunlarla birlikte 2019 Ocak ayı itibariyle Harran Üniversitesinde 2683'ü Suriyeli mültecilerden, toplam 2895 yabancı uyruklu öğrenci bulunmaktadır.

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- 13 Haziran 2017, "Göç ve Mülteci Konularında Çalışan Kamu Kurumları, STK ve Akademisyenlerin Kapasite ve Kaynak Sorunları, Beklentiler ve Öneriler" Çalıştayı,
- 5 Ekim 2018, Harran Üniversitesi'nde göç ve uyum konularında akademik çalışma yapmış ve yapmakta olan akademisyenlerle "Göç ve Uyum Politikaları" konusunda toplantısı,
- 24 Ekim 2018, "Suriyeli Üniversite Gençliğinin Sosyal Uyumu" Konferansı ve Çalıştayı, Türk Alman Üniversitesi Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi, Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü ve Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- 28 Aralık 2018, "Göç Üzerine Türkiye'de Çalışma Yapan Kurumlar" Semineri, Konuşmacı: Göç İdaresi Genel Müdür Yardımcısı Dr. Gökçe Ok, HÜGÖÇ ve Sosyoloji Bölümü, Şanlıurfa.
- 7 Şubat 2019, "Göç ve Uyum" Çalıştayı, Tematik çalışma alanı Suriyeli mülteciler olan bölgede bulunan Suriyeli STK'ların katılımıyla, Şanlıurfa.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ

KALMIREC GÖÇ, NÜFUS, EĞİTİM, İSTİHDAM SORUNLARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Hasan Kalyoncu Üniversitesi KALMIREC Göç, Nüfus, Eğitim, İstihdam Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi ulusal ve uluslararası alanda göç konusunda araştırmalar yaparak, insanlığa yarar sağlayacak bilgi üreten, paylaşan, toplumsal barışa katkı sağlayacak faaliyetler düzenleyen, göç konusunda uluslararası alanda referans gösterilen bir merkez olmayı hedeflemektedir.

2017 yılından beri AB Erasmus+KA2-Cross-borders Intercultural and Societal Entrepreneurs Projesi yürütmekteyiz. Dört ülkenin katıldığı projede lider IOFc, UK, olup diğer paydaşlar: Kista İsveç, Progestion İspanya, KALMIREC, HKU Türkiye'dir.

Projenin iki çıktısı hazırdır. (https://uk.iofc.org/sites/uk.iofc.org/files/curriculum_handbook_-_all_sections_tu.pdf, https://uk.iofc.org/sites/uk.iofc.org/files/ab_turkce_dergi2-.pdf.pdf)

KALMIREC olarak üniversitemiz öğrencilerinden oluşan bir gruba "Göç Girişimcisi" eğitimleri vermekteyiz. Öğrencilerin aktif olduğu bu eğitimler, birbirinden öğrenme metodu ile göç konusunda farkındalık oluşturmak ve uzmanlaşmak üzere oluşturulmuştur.

Merkezde yürütülen diğer proje olan "Mezopotamya'da Kadın Olmak" projesi, aynı coğrafyada doğmuş ve bu coğrafyayı binlerce yıldır paylaşan kadınları bir araya getirerek kendi düşünceleri doğrultusunda kendi tarihlerini oluşturmalarını sağlayacaktır.

Suriyeli Öğrencilerin Perspektifinden Göç ve Eğitim çalışmasında ise, Gaziantep'te MEB'e bağlı örgün eğitimde okula giden Suriyeli öğrenciler, okul idarecileri ve öğretmenlere yönelik araştırma yapılmıştır.

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- 28.04.2018, Erasmus+ Personel Ders Verme Programı Çerçevesinde Old Polish University Kielche'de öğrencilere Gaziantep ve göç konusunda ders anlatıldı.
- 27.04.2018, Health Education and Socail Aid in the International Dimension konferansında Türkiye'deki Suriyeliler konusunda sunum yaptı. Myslenice/Polonya.
- 19-30 Haziran 2018, Göç Yaz Okulu, Koç Üniversitesi MireKoç Göç Merkezi ile birlikte.
- Haziran 2018, Turkish Heritage tarafından düzenlenen Refugees and Asylum-Seekers in Turkey: Challenges and Opportunities, and Approaches programı ile Gaziantep'e gelen Amerikalı genç araştırmacılar Merkezimizde misafir edilip onlara Gaziantep ve göç hakkında bilgiler verilmiştir.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

GÖÇ VE GÖÇMEN POLİTİKALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İstanbul Üniversitesi Göç ve Göçmen Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, iç ve dış göç, uluslararası göç, göçmen ve bu konularla bağlantılı olarak araştırmalar, incelemeler, değerlendirmeler yapmak, eğitim programları düzenlemek ve ilgili diğer çalışmalar yapmak amacıyla, Resmi Gazete'nin 13 Şubat 2017 tarih ve 29978 sayısı ile resmen kurulmuştur.

Kuruluşundan bugüne kadar geçen yaklaşık iki yıllık süre içerisinde, gerek İstanbul Üniversitesi bünyesindeki çeşitli fakülteler, gerekse üniversite dışındaki STK'lar ile göç, göçmenlik ve mültecilik konularında pek çok ortak çalışma yapılmıştır, yenilerinin yapılması da planlanmaktadır.

Küresel ve yerel göç hareketleri hakkındaki akademik tezler, raporlar, kitap ve makaleler online olarak taranmakta ve arşivlenmektedir. Nihai olarak göç alanındaki gelişmeleri izleyecek, uluslararası göç hareketlerini takip edecek bir takip merkezi oluşturulması, bu alanlardaki gerekli yayın, belge ve bilgileri içeren bir dokümantasyon merkezinin ve arşivinin oluşturulması ve uzaktan online erişime açılması hedeflenmektedir.

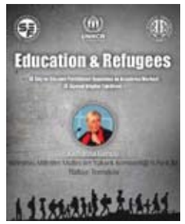
Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- Merkez İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Uluslararası Mülteci Hakları Derneği ile birlikte farklı dönemlerde 4 hafta süren Sertifikalı Mülteci Okulu projeleri uygulanmıştır. Bu proje ile göç, göçmenlik ve mültecilik alanında başta üniversite öğrencileri olmak üzere, üniversite dışından gelen katılımcıları da kapsayan yaklaşık 500'ü aşkın kişiye eğitim verilmiştir.

- Kasım 2018-Ocak 2019 tarihleri arasında Çocuk ve Gelecek Derneği ÇOGEL ile birlikte UNHCR'ın desteklediği 360 Derece Dostluk Projesi hayata geçirilmiştir. İstanbul'un Fatih ilçesindeki bir ilköğretim okulunda 10 Türk, 10 göçmen çocuk ve annelerinden oluşan 40 kişinin katılımı ile kültürlerarası kaynaşma, empatik düşünme ve (resim, müzik, drama gibi) kültür –sanat faaliyetleri yürütülmüştür.

- 10-11 Ocak ve 24-25 Ocak 2019 tarihlerinde TC Cumhurbaşkanlığı Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü tarafından organize edilen "Geri Kabul Anlaşması ve Sınır Güvenliği Çalışma Komisyonu" toplantılarına iştirak edilmiş ve "Türkiye'de Düzensiz Göçler" konusunda bir sunum yapılmıştır.

- 26 Kasım 2018, "Mültecilik ve Eğitim" konferansı, BMMYK Türkiye Temsilcisi Katharina Lumpp'un katılımı ile, İÜ SBF Konferans Salonunda gerçekleştirilmiştir.

KOÇ ÜNİVERSİTESİ

KOÇ ÜNİVERSİTESİ

• • •

GÖÇ ARAŞTIRMALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (MİREKOÇ)

Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (MiReKoç), orijinal ve yenilikçi burslar, akademik iş birliği ve araştırmacılar, politika yapıcılar, uluslararası organizasyonlar ve sivil toplum aktörleri arasında diyalog yoluyla göç araştırmasını bir adım öteye taşımayı amaçlamaktadır. İstanbul'daki merkez, 2004 yılında, göç konularında araştırmalara fon sağlanması amacıyla, bir hibe programı olarak, Koç Üniversitesi ve Zürih'teki Nüfus, Göç ve Çevre Vakfı'nın (Foundation for Population, Migration and Environment) iş birliği ile kurulmuştur. MiReKoç, göç alanında çalışan bütün kurum ve kişilerin araştırma kapasitesini arttırmak ve kurumlar arası diyaloğu teşvik etmek amacıyla, Akdeniz Havzası, Avrupa ve Orta Doğu da dahil olmak üzere, Türkiye ve yakın çevresi odaklı göç araştırmaları için kurumsallaşmış bir merkezdir.

Proje Çalışmalarına Örnekler

- MiReKoç şu anda 11 proje yürütmektedir. Bu projelerin konuları göç politikaları ve yönetişimi, uluslararası ve ulusal göç sistemleri, mülteci çalışmaları, göç-kalkınma bağlantısı, entegrasyon, sosyal uyum, transit göç ve sınır yönetimi gibi farklı alanları kapsamaktadır. Koç Üniversitesi tarafından sağlanan temel kurumsal desteğin yanı sıra, MiReKoç projeleri, ulusal ve uluslararası organizasyonların fonları ile desteklenmektedir. Bu organizasyonlara Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Avrupa Komisyonu (EC), Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Dünya Bankası, Açık Toplum Vakfı, İngiltere Araştırma Konseyi ve Norveç Araştırma Konseyi de dahildir. Devam eden projeler şunlardır:

- "Ortak Avrupa İltica Sistemi'nin Değerlendirilmesi CEASEVAL" Horizon 2020 – Araştırma ve Kalkınma alanında Çerçeve Programı (2014-2020); (Technische Universität Chemnitz, Almanya tarafından yürütülmekte, Birgit Glorius tarafından yönetilmektedir; MiReKoç proje ortağıdır).

- "Göç Yönetimi ve Göç Gelişimi Bağlantısı Dizini MIGNEX" Horizon 2020 – Araştırma ve Kalkınma alanında Çerçeve Programı (2014-2020); (Peace Research Institute Oslo (PRIO), Norveç tarafından yürütülmekte, Jørgen Carling tarafından yönetilmektedir; MiReKoç proje ortağıdır).

- "Alternatif Göç Yönetişiminin Geliştirilmesi ADMIGOV" Horizon 2020 – Araştırma ve Kalkınma alanında Çerçeve Programı (2014-2020). (Amsterdam Üniversitesi tarafından yürütülmekte, Anja van Heelsum tarafından yönetilmektedir; MiReKoç proje ortağıdır).

- "Türkiye'deki Suriyeli Gençleri Entegrasyonu ve Refahı" TÜBİTAK-RCUK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve İngiltere Araştırma Konseyi tarafından fonlanmakta, MiReKoç tarafından yürütülmektedir).

- "Türkiye'de Göç Yönetişimi Alanında Etkileşimli Toplumsal Bütünleşme Modeli Geliştirilmesi" TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK tarafından fonlanmakta, MiReKoç, Bilkent Üniversitesi ve Gaziantep Belediyesi tarafından yürütülmektedir).

MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

NÜFUS VE GÖÇ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Nüfus ve Göç Uygulama Araştırma Merkezi Türkiye ve yurtdışında Nüfus, nüfus yapısı, nüfus hareketleri, nüfus değişimi, göç, göçmenler, mülteciler, diğer hareketli gruplar ve bunlarla bağlantılı ekonomik, demografik, psikolojik, yönetimsel, sağlık, sosyal hizmetler, eğitim, sosyolojik, coğrafi, tarihi, siyasi, hukuki, uluslararası ilişkiler ve stratejik alanlara yönelik araştırmalar, incelemeler, değerlendirmeler, eğitim programları ve ilgili diğer çalışmaları yapmaktır.

Merkez Manisa Valiliği, Manisa İl Göç İdaresi, Manisa Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü, Manisa İl Tarım Müdürlüğü, Manisa Sosyal Güvenlik Kurumu, Manisa İŞ-KUR, Manisa Büyükşehir Belediyesi ve Manisa Yunusemre Belediyesin, paydaş olarak kabul eder.

Merkezin gelecek yıla dönelik hedefleri arasında Yunusemre Belediyesi ile; Yaşlıların Sorunları ve Yaşam Memnuniyeti Araştırması'nı yürütmek, "Nüfus Hareketleri, Kentleşme ve Kent Ekonomisine Etkileri Yunt Dağı" başlıklı bir çalıştay gerçekleştirmek ve paydaşları arasında yer alan SGK, İŞ-KUR, Göç İdaresi, İl Tarım Müdürlüğü ile Kaçak Çalışma ve Tarım Aracıları üzerine çalışma ve Valilik, Belediye, İZKA ile Uluslararası Göç Kongresi bulunmaktadır. Ayrıca bir yüksek lisans programı ve göç dergisi de hedefler arasındadır.

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- 18 Aralık 2014, "Türkiye'ye Yönelik Kitlesel Akınlar Değerlendirme ve Uygulanabilirlik" Çalıştayı, Ankara.
- 23.12.2014, "Türkiye'de Göç, İltica ve İlgili Politikalar" Paneli, M.C.B.Ü. Süleyman Demirel Kültür Merkezi, Manisa.
- 02 Mart 2015, "Türkiye'ye Yönelik Kitlesel Nüfus Hareketleri" Paneli, M.C.B.Ü. Süleyman Demirel Kültür Merkezi, Manisa.
- 28.12.2015, "Türkiye'nin Yeni Göç Politikası Ve Dünyadaki Gelişmeler Işığında Manisa" Konulu Panel, Prof. Dr. Ümit Doğay Arınç Kültür Merkezi, Manisa.
- 18 Mayıs 2017, "Manisa'da Nüfus Hareketleri'" Konferansı, Prof. Dr. Ümit Doğay Arınç Kültür Merkezi, Manisa.
- 25 Aralık 2017, "Göçün Öteki Yüzü" Temalı Sergi, Prof. Dr. Ümit Doğay Arınç Kültür Merkezi, Manisa.
- 25 Aralık 2017, "Osmanlı'dan Günümüze Manisa'ya Göçler" Konferansı, Prof. Dr. Ümit Doğay Arınç Kültür Merkezi, Manisa.

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ

UNESCO ULUSLARARASI GÖÇ KÜRSÜSÜ (2016-2020)

Kürsünün temel amacı, uluslararası göç konusu üzerine araştırma, eğitim ve yayın odaklı bir sistem oluşturmak, UNESCO'Nun hedef ve önceliklerine uygun olarak ulusal ve uluslararası kurumlar arasındaki işbirliğini geliştirmektir. Göç alanında akademi, politika yapıcılar, yerel yönetimler ve sivil toplumu bir araya getirmeyi hedefleyen kürsü faaliyetlerini disiplinlerarası bir yaklaşımla 17 farklı ulusal ve uluslararası kurumun ortaklığında yürütmektedir.

Yaşar Üniversitesi (İzmir) bünyesinde faaliyet gösteren kürsü faaliyetlerini göç teması kapsamında yüksek öğrenim, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, istihdam ve kalkınma konuları üzerine odaklanmaktadır. Kürsü "Policy Brief" başlığı altında (3 ayda bir) bir seri hazırlamaktadır. Ayrıca kamu kuruluşmları ile işbirliği içinde seminerler ve eğitimler de düzenlemektedir.

Düzenlenen ve/veya Katkı Sunulan Bilimsel Etkinliklere Örnekler

- 9, Şubat 2017, "Mülteciler ve Yükseköğrenim Semineri", YÖK'ten Sn. Mehmet ŞİŞMAN ve UNESCO Türkiye'den Sn. Akif Kireçci'nin katılımları ile gerçekleşmiştir.
- 5 Mayıs 2017, "Uluslararası Göç ve Sığınma Konularında Eğitim ve Diplomasinin Rolü", Büyükelçi Sn. Hüseyin Avni BOTSALI (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Başkan Vekili), Yaşar Üniversitesi,
- 27 Aralık 2018, "Göçmenlere Yönelik Kapsayıcı Yaklaşımlar, Sosyal İçerme ve Çeşitlilik", Türk Kızılay İzmir Toplum Merkezi ve Yaşar Üniversitesi, UNESCO Göç Kürsüsü İşbirliğiyle, Yaşar Üniversitesi,
- 5 Aralık 2018, "Integration of Refugees into Higher Education, Comparative Country Cases", Çalıştay, Yaşar Üniversitesi,
- 29 Kasım 2018, Tarımda Göçmen ve Mülteci İşçiler, Çalıştay, Yaşar Üniversitesi,
- 20 Kasım 2017, "Migration Trends in the Mediterranean and Regional Policy Responses", İstanbul Üniversitesi,

ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ

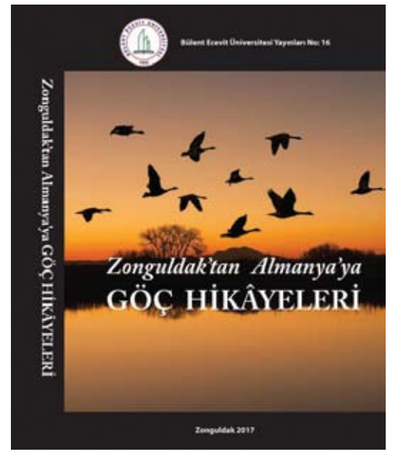
GÖÇ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Merkezin amacı aşağıda belirlenen konularda araştırma, uygulama ve işbirliği yapmak, projeler hazırlamaktır.

- Yurtiçi ve yurtdışı göçün beraberinde getirdiği politik, ekonomik, sosyal, hukuki ve kültürel sorunlara ilişkin konularda teorik ve uygulamalı araştırma ve incelemeler yapmak,
- Araştırma ve incelemeleri yürütebilmek için, Bülent Ecevit Üniversitesine ve diğer üniversitelere bağlı yükseköğretim kurumlarıyla, yerli ve yabancı uluslararası kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak,
- Yurtiçi ve yurtdışı göç sorunları ile ilgili ulusal ve uluslararası düzeyde kurslar, seminerler, konferanslar düzenlemek,
- Gerektiğinde yurtiçi ve yurtdışı göçe ilişkin her konuda danışma ve proje taleplerini karşılamak,
- Yurtdışı göç sorunları ile ilgili araştırma ve incelemelerde bulunmak,
- Yurtiçi ve yurtdışı göç sorunlarına ilişkin sosyal bilim dalında yüksek düzeyde bilimsel araştırma ve uygulamalar yapmak, bilgi üretmek, bilim verilerini yaymak, bu konuda bilgi ve verileri toplamak ve bu konuda her türlü yayın yaparak çağdaş gelişmeye katkıda bulunmak.

Merkez tarafından 2015 – 2018 yılları arasında gerçekleştirilen Bilimsel Araştırma Projesi ile Zonguldak'tan Almanya'ya göç eden Zonguldak ve yöresi insanlarının hayat hikâyeleri kayda geçirilmiştir. Yaklaşık üç yıl süren proje kapsamında Zonguldak'tan Almanya'ya Göç Hikâyeleri isimli bir kitap yayımlanmıştır. Merkezimiz, üniversitemizin destekleri ile Zonguldak'a ve Zonguldak'tan dünyanın muhtelif yerlerine gerçekleşen göçler üzerine proje geliştirme faaliyetlerini sürdürmektedir.

ORTADOĞU'DA
AKADEMİK MİRASI
KORUMA PROJESİ

Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi

Göçmenlerin Yükseköğretime Entegrasyonu ve Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi

Musul Kütüphanesi, Kaynak: Anadolu Ajansı

Dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan çatışma, savaş ve şiddet yalnızca insan hayatına, geleceğine değil sahip olduğu maddi ve manevi mirasa da tehdit oluşturmaktadır. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da bitmeyen savaşlar ve çatışmalar, akademik yapıların ve bilim tarihinin izlerinin silinmesine neden olmaktadır. Ancak kaybedilen Orta Doğu veya Kuzey Afrika gibi yalnızca bir coğrafyanın mirası değil bütün bir insanlığın mirasıdır. Bu bilinçle hareket edilerek bölgenin akademik ve kültürel mirasının korunması, yeniden canlandırılması, hayata geçirilmesi, restore edilmesi hem bölge halkının hem de uluslararası toplumun temel önceliği ve görevi olmalıdır.

Tarihte bilim ve eğitimin uzun yıllar önemli merkezlerinden biri olan Orta Doğu'nun farklı bölgelerinde halen sürmekte olan çatışma ve şiddet bu coğrafyanın sahip olduğu kültürel mirasın tahrip olmasına neden olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Özellikle 2011 yılından itibaren Suriye'de devam eden çatışmalar ülke halkının canına ve geleceğine kast ederken ülkenin kültürel, bilimsel ve akademik mirasının da ciddi boyutlarda zarara uğramasına neden olmuştur.

Bugün Suriye'de tarihte bilime katkılarını konuştuğumuz, müzelerde sergilediğimiz, derslerde anlattığımız kurumların mirasçıları bu coğrafyayı temsil etmekten ziyade hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadır.

UNESCO'nun kısaca Lahey Sözleşmesi olarak adlandırılan ve 1954 tarihinde imzalanan Silahlı Çatışma Durumunda Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, UNESCO'nun 1970 tarihli Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması için Alınacak Tedbirlerle İlgili Sözleşmesi, 2003 tarihinde kabul edilen UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi taraf ülkelere çatışma durumlarında kültürel mirasın korunması için çaba sarf ederek gerekli koruma işlemlerini yapmaları sorumluluğunu yüklemektedir. 14 Mayıs 1954 tarihli Silahlı Çatışma Durumunda Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne ve diğer ilgili sözleşmelere taraf olmak kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarımı konusunda açık bir iradeyi içermektedir. Kültürel aktarımın başlıca araçları ülkenin eğitim kurumları ve kütüphaneleridir. Bilimsel ve akademik birikimin üretildiği ve korunduğu bu yerlerin tahrip edilmesi, kültürel miras olarak kabul edilen varlıkların kendilerinin tahrip edilmesi kadar yıkıcı sonuçlar doğurabilmektedir. Nitekim Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü'nün 8. maddenin b bendinin 9. Fıkrasına göre "Askeri amaçlı olmaması koşuluyla din, eğitim, sanat, bilim veya yardım amaçlarıyla kullanılan binalara, tarihi eserlere hastanelere ve hasta ve yaralıların toplandığı yerlere kasten saldırı düzenlenmesi" savaş suçu olarak kabul edilmektedir. Diğer yandan saldırıya uğrayan bu kurumlardaki görevlilerin ve bilim insanlarının göç etmek zorunda bırakılmaları sadece bölgenin değil tüm insanlığın ortak kültürel ve bilimsel mirasında telafisi zor kayıplara yol açmaktadır. Gelecekte ülkelerinin yeniden inşasında yer alacak olan akdemisyenlerin ve üniversitelerin kurumsal hafızalarının korunması, akademik çalışmaların ileride kendi ülkelerinde kaldığı yerden devam etmesi, akademisyen ve öğrencilerin yetiştirilmesi noktasında halkada kopma olmaması yani akademik mirasın devamı ancak bölge ülkelerinin ve yükseköğretimlerinin bu akademisyen ve öğrencilere kucak açmasıyla mümkündür.

Devletlerin, uluslararası kamuoyunun ve sivil toplumun söz konusu kayıpları en aza indirmek ve telafi etmek amacıyla somut projeler gerçekleştirmesi, sadece mevcut kuşakların değil gelecek kuşakların da ortak yararı bakımından hayati öneme sahiptir. Cumhurbaşkanlığımızın himayesinde TRT, THY ve Anadolu Ajansının destekleriyle Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı tarafından "Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi" başlatılmıştır. Proje ile Orta Doğu'da Körfez Savaşıyla başlayarak günümüze kadar süren savaşlar ve çatışmalar nedeniyle bu coğrafyada zarar gören yüzlerce yıllık bilim merkezlerinin, akademik mirasın ve akademik hayatın korunması için farkındalığın arttırılması amaçlanmaktadır. İfade edildiği gibi bu coğrafyalarda çatışma ve şiddet olayları nedeniyle kaybolan yalnızca Orta Doğu veya Kuzey Afrika'nın bilim ve kültür mirası değil, dünyanın mirasıdır. Bu mirası canlandırmak ve yeniden harekete geçirmek başta bölge ülkeleri olmak üzere tüm uluslararası toplumun temel önceliği ve görevidir. Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi bu görevin farkındalığıyla başlatılmıştır. Projenin amacı bölgenin tarihini ortaya koyarak hayatlarına Türkiye'de devam eden akademisyen ve öğrencilerden gerçek hayat hikayeleri ile uluslararası kamuoyundaki farkındalığı arttırmaktır.

Yemen Tıp Fakültesi, Kaynak: Anadolu Ajansı

Suriye'nin Şam'dan sonra en büyük Üniversitesi'ne sahip kenti olan Halep'ten bir kare.

Türkiye yalnızca iç savaş ve çatışmalardan kaçan sayıları 3 milyonu geçen Suriyeli insanların yalnızca hayatlarını değil, geleceklerini ve akademik mirasın da kapsamında bulunduğu geçmişlerini korumaya çalışmaktadır. Nitekim gelecekleri 2013 yılından itibaren çeşitli Yükseköğretim Kurulu toplantılarında, şiddet olayları ve krizler nedeniyle eğitim öğretimin sürdürülemez olduğu tespit edilen ülkelerin öğrencilerine yönelik entegrasyonun sağlanması ve mağduriyetin giderilmesi amacıyla alınan kararlarla pek çok ülke için örnek teşkil edecek durumdadır.

Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi'nin tanıtım toplantısı 25 Ekim 2018 tarihinde Başkanlığımızda gerçekleştirilmiştir. Toplantıya Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay, ilgili bakan yardımcıları ve kurum başkanları ile büyükelçiler, YÖK Üyeleri ve tüm üniversite rektörleri katılmıştır.

ORTADOĞU'DA
AKADEMİK MİRASI
KORUMA PROJESİ

Ulusal ve Uluslararası Paneller

Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi Kapsamında Düzenlenen Ulusal ve Uluslararası Paneller

ORTADOĞU'DA AKADEMİK MİRASI KORUMA PROJESİ

Ortadoğu'da Körfez Savaşıyla başlayan ve günümüze kadar süregelen **savaşlar nedeniyle** bu coğrafyada zarar gören **yüzlerce yıllık bilim merkezlerini, akademik mirası ve akademik hayatı, ayrıca Türkiye'nin bölgedeki rolünü** ortaya koymayı amaçlayan "Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi"nin uluslararası farkındalığı arttırmak hedefine ulaşmak üzere belirlediği yöntemlerinden biri uluslararası düzeyde tanınan Türk bilim insanlarının katılımı ile **paneller** düzenlemek ve uluslararası basında gündem oluşturmaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
Himayelerinde

YKK · TRT · TURKISH AIRLINES · AA ANADOLU AJANSI

Projenin Tanıtım Toplantısı, 25 Ekim 2018

YÖK tarafından, Cumhurbaşkanlığımızın himayelerinde gerçekleştirilecek olan "Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi", Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay'ın teşrifleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç'ın başkanlığında YÖK'te düzenlenen toplantıyla basına tanıtıldı.

Anadolu Ajansı tarafından sağlanan görsellerle oluşturulan infografiklerin fuayede sergilendiği projenin tanıtım toplantısına ilgili bakan yardımcıları ve kurum başkanları ile büyükelçiler, YÖK Üyeleri ve tüm üniversite rektörleri katıldı.

Çeşitli üniversitelerden bilim insanlarının da katkıda bulunduğu projenin tanıtım toplantısı, TRT tarafından hazırlanan ve ülkelerinde savaş, işgal ve ilhak koşulları bulunduğu için Türkiye'de hayatlarına devam eden bilim insanlarının ve öğrencilerin konuşmalarının yer aldığı videoların kamuoyu ile ilk kez paylaşılmasıyla başladı.

Tanıtım toplantısında ilk olarak YÖK Yürütme Kurulu Üyesi ve Proje Koordinatörü Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan proje hakkında katılımcılara bilgi verdi. Ardından YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay birer konuşma gerçekleştirdi.

YÖK Başkanı Saraç konuşmasına Orta Doğu'da 1990'dan itibaren yaşanan Savaş ve çatışmaların sadece insânî felâketlere yol açmadığını, iktisâdî çözülme ve yıkılmalara da sebebiyet verdiğinin altını çizerek başladı. Orta Doğu dediğimiz bölgenin, dünya üzerinde târihî olarak bilinen en eski medeniyetin izlerini taşıdığını vurgulayan Başkan Saraç, "İslâmiyetin yayılışıyla birlikte de bölgede ilim, teknoloji, bilim için yapılan çalışmalar artmıştır." diye konuştu.

Bağdat, Halep, Musul, Şam, Rakka, Hums gibi târihî önemi haiz bilim ve ilim merkezlerinde üniversite, kütüphane ve bunların içinde yer aldığı bütün külliyeler ve arşivlerin bombalanmalar sebebiyle harap olduklarına dikkat çeken YÖK Başkanı, bu târihî eserlerin kaybolmasının geleceğin inşasında insanlık açısından çok büyük bir eksiklik olduğunun altını çizdi.

Mevcut şartlarda kendilerini en çok insânî boyutun ilgilendirdiğini söyleyen Başkan Saraç, "Türkiye'ye sığınan Suriyeli mültecilerin sayısı 3 milyon 577 bin 792'ye ulaşmıştır. Bunların 976.200'ü eğitim çağındadır. AFAD ve Millî Eğitim Bakanlığımız sayesinde, toplam 612.846 Suriyeli öğrenci öğretimlerini ülkemizde sürdürmektedirler." ifadelerinde bulundu.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı olarak mülteci akademisyen ve öğrencilerinin bizim eğitim ve öğretim sistemimize entegre olabilmeleri için çalışmalar başlattıklarını ifade eden YÖK Başkanı Saraç, konuşmasını şu şekilde sürdürdü:

"Yükseköğrenim kurumlarımızda toplam 140 binin üzerinde uluslararası öğrencimiz vardır. Ülkemizde en fazla uluslararası öğrencinin geldiği on ülke sırasıyla: Suriye, Azerbaycan, Türkmenistan, İran, Afganistan, Irak, Almanya, Yunanistan, Bulgaristan, Somali ve diğer ülkelerdendir.

2017'de YTB kanalıyla Türkiye bursları alan yabancı uyruklu öğrenci sayısı 18.383'e ulaşmıştır. Bunların arasında göçmen öğrenci sayısı önemli bir orana sahiptir. Sadece ülkemizde değil, aynı zamanda Orta Doğu coğrafyasında da Suriyeli öğrencilere yönelik şimdiye kadar gerçekleştirilen en kapsamlı uluslararası konferans olan 'Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansı' yine Kurulumuz tarafından düzenlenmiştir.

Ülkelerinde savaş, işgal ve ilhak koşulları bulunan ülkelerden gelen bilim insanları ve öğrencilerin denklik işlemlerinde yeni düzenlemeler gerçekleştirdik. Eksik belgeyle başvuran ve diploma tespiti yapılamayan başvuru sahipleri için farklı üniversitelerimiz bünyesinden diploma tespit komisyonları oluşturduk. Buralarda diploma ve alan tespitleri yapılanlara seviye tespit sınavlarına aldık. Kaliteden ödün vermeden yapılan mevzuat iyileştirmeleri ile süreçleri hızlandırdık. Ülkemizde yapılan bu uygulamalar Avrupa'da da çeşitli toplantılarda iyi uygulama örneği olarak gösterilmektedir.

Bugün sizlere tanıtımını yapacağımız Orta Doğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi, Orta Doğu'da savaşlar nedeniyle yerlerini, yurtlarını terk etmek zorunda kalan ve gelecekte ülkelerindeki bilim hayatını yeniden inşa etmek üzere çalışmalarına ülkemizde devam eden bilim insanlarını ve öğrencileri tüm Dünyaya tanıtmanın yanı sıra Orta Doğu'da sadece insanların ölmediğini, binlerce yıllık bilim merkezlerinin de harap olduğunu gözler önünde sermeyi, uluslararası farkındalığı arttırmayı amaçlamaktadır."

Proje kapsamında bir web sitesinin de tasarlandığını duyuran YÖK Başkanı Saraç, projede yer alan herkese teşekkürlerini sunarak konuşmasını tamamladı.

Toplantıda konuşma yapan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ise sözlerine bundan birkaç asır öncesine kadar medreseleri, kütüphaneleri ve rasathaneleriyle dünyanın bilim merkezinin Orta Doğu coğrafyası olduğunu hatırlatarak başladı.

2023 hedefleri doğrultusunda hakkın, ilmin ve hikmetin safında yer alacaklarını ve insanlığın yarını için atılan hiçbir adımın kolay olmadığının bilinciyle, birlikte üreten ve paylaşan bir toplumu yine birlikte inşa edeceklerini vurgulayan Fuat Oktay, "'Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi', Irak, Suriye ve Yemen başta olmak üzere bölgenin bilimsel geçmişini ihya etmeyi amaçlamaktadır." diye konuştu.

Uluslararası toplumu Orta Doğu'da kaybolmaya yüz tutan ortak bilimsel mirası korumak için iş birliğine davet eden Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay konuşmasını şu şekilde sürdürdü: "Projenin hedefi, uluslararası toplumu, bölgede yaşanan savaşlar sebebiyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan bilim merkezleri, tarihi külliyeler ve kütüphanelerin korunması konusunda sorumluluk almaya davet etmektir. Bu projeyle sivil toplum ve düşünce kuruluşlarını, insan hakları organizasyonlarını, yani dünyanın vicdan gözünü, bölgede kaybolmaya yüz tutmuş ortak bilimsel mirasa çevirmeye çağırıyoruz. Bu davetin yanı sıra proje kapsamında ABD, Almanya, Belçika, Fransa, İspanya, İngiltere ve Rusya Federasyonu'na gidilerek yerinde farkındalık oluşturacak paneller düzenlenecektir. Oluşacak farkındalığı sürdürülebilir kılmak için Avrupa Parlamentosu gibi uluslar üstü yapıların gündemine bu konunun dahil edilmesi sağlanacak ve Akademisyen Destek Platformu

kurulacaktır.”

Fuat Oktay, projenin bir diğer hedefinin de ülkenin mevcut akademik potansiyelini, bölgedeki rolünü ve akademik hayata katkılarını ortaya koymak olduğunu bildirdi. Bu kapsamda oluşturulan interaktif web sayfası üzerinden bölgede ihya edilen ecdat yadigarı akademik mirasın envanteri, Türkiye’ye göç eden uluslararası öğrenci ve akademisyenlerin hikayeleri ile Türkiye sayesinde devamlılığı sağlanan akademik çalışmaların tüm dünyaya anlatılacağına dikkati çeken Oktay, bu çalışmaların tarihin omuzlara yüklediği sorumluluğun tezahürü olduğunu aktardı.

Konuşmaların ardından Fuat Keyman, “Türkiye, Orta Doğu ve Ahlaki Realizm” başlıkla konuşmasını gerçekleştirdi.

Toplantı sonunda Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay tarafından projeye katkılarından dolayı Türkiye Radyo Televizyon Üst Kurumu (TRT), Anadolu Ajansı (AA) ve Türk Hava Yolları (THY) yetkililerine teşekkür plaketi verildi.

New York Paneli, 25 Ekim 2018

Projenin ilk uluslararası paneli New York Eyalet Üniversitesi (State University of New York-SUNY) işbirliğiyle 2 Kasım 2018 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nin New York şehrinde gerçekleştirilmiştir.

"Searching for the Future: Preservation of the Academic Heritage of the Middle East" başlığını taşıya bu panele Yükseköğretim Yürütme Kurulu Üyesi ve Proje Koordinatörü Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan, Koç Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ümran İnan, Kadir Has Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Nihat BERKER ve Sabancı Üniversitesi Öğretim Üyesi Fuat KEYMAN konuşmacı olarak katılmıştır.

Panelde Türkiye'nin mültecilerin eğitimlerine devam edebilmesi için yapmış olduğu projelerden bahsedilerek, YÖK ve Türk Üniversitelerinin iyi uygulama örnekleri anlatılmıştır. Mülteci krizinin uluslararası ve ulusal düzeydeki ekonomik, sosyal, kültürel ve akademik sonuçları, Türkiye'nin mültecilere yönelik sağlık ve eğitim alanında aldığı kararları ve uyguladığı önemli politikalar bu panelde ele alınan diğer konular olmuştur. Anadolu Ajansı ve SUNY tarafından kayıt altına alınan Panele katılan Amerikalı akademisyenler de projenin bu konuda önemli bir farkındalık oluşturacağı belirtilerek, Türkiye'nin mülteciler için yaptıklarının uluslararası kamuoyunca yeterince takdir edilmediği ve arzu edilen seviyede desteklenmediği de ifade etmişlerdir.

Berlin Paneli, 10 Aralık 2018

Projenin ikinci uluslararası paneli **"Social Inclusion of the Refugees and Higher Education: Preservation of the Academic Heritage in the Middle East"** başlığı altında Almanya'nın başkenti Berlin'de düzenlenmiştir. Yunus Emre Enstitüsüsünün işbirliği ile 10 Aralık 2018 tarihinde düzenlenen panele YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ömer Açıkgöz ile Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmed Özkan, Türk-Alman Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Halil Akkanat ve İstanbul Üniversitesi SBF Dekanı Prof. Dr. Ayşegül K. Çıtıpıtıoğlu konuşmacı olarak katılmıştır.

Panel, akademik hayatı sekteye uğrayan akademisyen ve öğrencilerin yer aldığı tanıtım filminin gösterimi ile başlamış, ardından panelistlerin sunumlarına geçilmiştir. Panel Kapsamında Prof. Dr. Ömer Açıkgöz, projenin önemini vurgulayarak, katılımcıların Ortadoğu'da kaybolan akademik mirasa sahip çıkmalarını ve destek vermelerini istemiştir. Ardından Prof. Dr. Ayşegül Komsuoğlu Çıtıpıtıoğlu, mülteci krizinin ekonomik, sosyal, kültürel ve akademik sonuçlarından bahsederek özellikle sağlık ve eğitim alanlarındaki etkisini ve Türkiye'nin bu alanlardaki rolünü, aldığı kararları ve uyguladığı politikaları uluslararası göstergelerle destekleyerek açıklamıştır. Panelin devamında Prof. Dr. Mehmet Özkan, Türk Üniversitelerinin iyi uygulama örneklerini ve bu projelerin çıktılarını anlamış ve Boğaziçi Üniversitesi'nin akademik mirasın korunması için yürüttüğü çalışmaları aktararak, üniversite kütüphanelerinde yer alan ve nadir bulunan yazma eserlerden örnekler vermiştir. Son olarak Prof. Dr. Halil Akkanat mültecilerin yükseköğretim sistemine entegrasyonu Türkiye ve Avrupa'nın tecrübelerini yansıtan örneklerle anlatan bir sunum gerçekleştirmiştir.

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

COUNCIL OF HIGHER EDUCATION

Where: NUMOV CONFERENCE CENTER
(Yunus E mre Enstitüsü)
Mauerstr. 13 / Kronenstr. 1,
10117 Berlin

When: Monday, December 10th
from 14:00 – 16:30

Social Inclusion of the Refugees and Higher Education:

Preservation of the Academic Heritage in the Middle East

PRESERVATION OF THE ACADEMIC HERITAGE IN THE MIDDLE EAST

About the panel

The Middle East contains the world's oldest libraries, open air museums, universities and academic life. The ongoing wars in the region are killing thousands of people as well as ruining the academic heritage.

Having the highest number of refugees within the region, Turkey has a wide range of experience. Real examples of refugee professors and students continuing their academic life in Turkey and best practices from different Turkish Universities will be shared, the future plans and how it seems from Europe will be discussed in the Panel.

TURKISH AIRLINES

TRT

AA ANADOLU AGENCY

Brüksel Paneli, 21 Şubat 2019

Projenin üçüncü uluslararası paneli Avrupa'nın merkezi konumundaki Belçika'nın başkenti Brüksel'de gerçekleştirilmiştir. Yunus Emre Enstitüsü'nün ev sahipliğinde düzenlenen panele YÖK Yürütme Kurulu Üyesi ve Proje Koordinatörü Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan, Galatasaray Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Eyüp Ertuğrul Karsak, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Verşan Kök ve Marmara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erol Özvar konuşmacı olarak katılmıştır.

Söz konusu panelde; Belçika'nın Türk kökenli milletvekili Mahinur Özdemir, Avrupa Birliği Nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi Büyükelçi Mehmet Kemal Bozay, Brüksel Büyükelçisi Zeki Levent Gümrükçü'nün yanı sıra STK temsilcileri ve akademisyenlerden oluşan 100 kişinin üzerinde katılımcı dinleyici olarak katılım sağlamıştır. Mültecilerin sosyal entegrasyonu ve bu amaçla geliştirilen ulusal politika ve stratejilerin etkilerinin tema olarak alındığı panelin başlangıcında, ülkelerindeki savaş ve karışıklıklar nedeniyle araştırmaları yarım kalan ve akademik hayatlarını Türkiye'de sürdüren akademisyenler ile öğrencilerin gerçek hayat hikâyelerinin anlatıldığı ve proje kapsamında hazırlanmış olan videolar gösterilmiştir.

Ardından, Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi ve Türkiye'nin Bölgedeki rolü ile ilgili bilgi verilmiş ve sonrasında "Mülteci Krizi, Göçün Sonuçları ve İnsani Müdahale: Türkiye'nin Rolü", "Akademik Miras ve Sorumluluklarımız" ve "Mültecilerin Yüksek Öğretim Sistemine Akademik Entegrasyonu: Türkiye ve Avrupa Deneyimi" başlıklı konuşmalar panelistler tarafından başarıyla gerçekleştirilmiştir. Türkiye'deki Suriyeli akademisyen ve öğrencilerin akademik hayata ve eğitime katılım süreçleri ve mevzuat düzenlemeleri ise panel kapsamında ele alınan bir diğer konu olmuştur. Panel Soru- Cevap kısmının ardından sona ermiştir.

Yükseköğretimde Mülteci Öğrenciler Paneli, 4 Şubat 2019

Yükseköğretim Kurulu tarafından Cumhurbaşkanlığı himayesinde yürütülen "Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi" kapsamında "Yükseköğretimde Uluslararasılaşma ve Mülteci Öğrenciler" konulu forum, Karabük Üniversitesinde düzenlendi.

Karabük Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Refik Polat'ın açılış konuşmasıyla başlayan Foruma YÖK Başkanvekili Prof. Dr. Rahmi Er ve YÖK Yürütme Kurulu Üyesi ve Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Proje Koordinatörü Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan'ın yanı sıra, Cibuti Yükseköğretim ve Araştırma Bakanı Nabil Mohamed Ahmed, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar (YTB) Başkanı Abdullah Eren, Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) Başkanı Muzaffer Elmas, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı Süleyman Arslan, Maarif Vakfı Başkanı Prof. Dr. Birol Akgün, Karabük Valisi Fuat Gürel, Karabük Emniyet Müdürü Sırrı Tuğ, Safranbolu Kaymakamı ve Belediye Başkan Vekili Fatih Ürkmezer ile büyükelçiler ve rektörler katıldı.

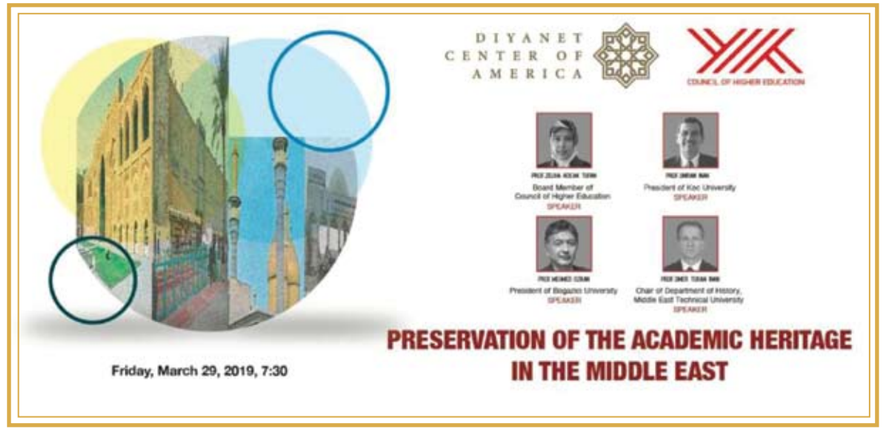
Washington Paneli, 28 Mart 2019

Projenin dördüncü uluslararası paneli Amerika Birleşik Devletlerinin başkenti Washington'da gerçekleştirilmiştir. **"Inclusion to Education: Preservation of the Academic Heritage in the Middle East"** başlığını taşıyan panele Yükseköğretim Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan, Koç Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ümran İnan, Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmed Özkan ve ODTÜ Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ömer Turan konuşmacı olarak katılmıştır. Turkish Heritage Organisation'ın ev sahipliğinde National Press Club'da farklı üniversitelerden Amerikalı akademisyenlerin ve STK'ların katılımıyla gerçekleşen panel yoğun ilgi görmüştür.

Ülkelerindeki savaş ve karışıklıklar nedeniyle araştırmaları yarım kalan ve akademik hayatlarını Türkiye'de sürdüren akademisyenler ile öğrencilerin gerçek hayat hikayelerinin anlatıldığı videoların gösterimi ile başlayan panelde, proje ile ilgili bilgiler verilerek, Orta Doğu coğrafyasının dünya akademik mirası içerisindeki yeri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Türkiye üniversitelerindeki Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin faaliyetlerinden örneklerin paylaşıldığı panelde, Suriyeli öğrenciler başta olmak üzere savaş ve çatışmalar nedeniyle ülkelerin terk etmek zorunda kalan öğrencilerin ve akademisyenlerin yükseköğretime dahil edilmeleri amacıyla alınan kararlar, mevzuat düzenlemeleri ve gerçekleştirilen diğer faaliyetler dinleyiciler ile paylaşılmıştır.

YÖK Heyeti, son olarak Maryland'de Amerika Diyanet Merkezinde de düzenlenen bir etkinlikte Amerika'da yaşayan Türk akademisyenlerle bir araya gelmiş ve farklı ülkelerden Müslümanların katılımıyla "Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma" konulu bir diğer paneli gerçekleştirmiştir.

Londra Paneli, 11 Haziran 2019

Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma projesinin **"Refugee Crises & Carrying the Academic Heritage to the Future through Higher Education"** başlığını taşıyan beşinci uluslararası paneli Birleşik Krallık'ın başkenti Londra'da düzenlenmiştir. Yükseköğretim Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan, Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmed Özkan, ODTÜ Rektörü Prof. Dr. M. Verşan KÖK ve School of Oriented and African Studies (SOAS) öğretim üyesi Dr. İdil Osman'ın konuşmacı olarak katıldıkları panele Yunus Emre Enstitüsü Londra Şubesi ev sahipliği yapmıştır.

Farklı üniversitelerden İngiliz akademisyenlerin ve sivil toplum örgütlerinin yoğun katılım gösterdiği panel, proje kapsamında TRT ile işbirliği içerisinde hazırlanmış olan ve ülkelerinden farklı sebeplerle ayrılmak zorunda kalıp akademik hayatlarını Türkiye'de sürdüren akademisyenler ile öğrencilerin gerçek hayat hikâyelerinin anlatıldığı videoların gösterimi ile başlamış ve ardından yine proje kapsamında oluşturulan destek platformu ile ilgili bilgi verilmiştir.

Panelin açılış konuşmasında Prof. Dr. Koçak Tufan; Dünya'da ve Ortadoğu'da yaşanan mülteci krizleri ile ilgili bilgi vermiş ve Suriye'de yaşanan insanlık dramına karşı Türkiye'nin ilk günlerden itibaren aldığı önlemleri ve Türkiye'nin sığınmacı ve geçici koruma altında olan çocuk ve gençlerin eğitimine ara vermemesi için geliştirdiği politikaları ayrıntılı bir şekilde anlatmıştır. Panelin devam eden bölümünde Orta Doğu coğrafyasının dünya akademik mirası içerisindeki yerine ilişkin yapılan konuşmanın ardından yaptığı konuşmasında SOAS öğretim üyesi Dr. Osman; projeden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Türkiye'nin bu projeyle sığınmacıların kapasitelerini belirleyip onlara yardım ettiğini belirten Dr. Osman Türkiye'nin daha önce Somali'de hayata geçirdiği insani yardımlara ilişkin örnekler vermiş ve Türkiye'nin Somalili gençlere sağladığı yüksek öğretim imkânının da çok önemli olduğunun altını çizmiştir. Panelin son bölümünde sırasıyla Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Verşan Kök ile Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Özkan, sığınmacı akademisyenlerin ve öğrencilerin Türk Yükseköğretim Sistemiyle bütünleşmesi amacıyla kendi üniversitelerinde geliştirdikleri uygulamaları ve tecrübelerini paylaşmıştır.

Ziyaret kapsamında, Türkiye'nin Londra Büyükelçisi Ümit Yalçın ve Birleşik Krallık Parlamento Üyeleri ile de bir araya gelen YÖK Heyeti, İngiltere'de öğrenim gören Türk öğrencilerle de bir toplantı düzenlemiştir.

Essen Paneli, 13 Haziran 2019

Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesinin altıncı paneli Duisburg Essen Üniversitesi ilişkili olarak Almanya'nın Essen şehrinde faaliyetlerine devam eden Türkiye ve Uyum Araştırmaları Merkezi (Stiftung Zentrum für Türkeistudien und Integrationsforschung-ZfTI) Vakfında gerçekleştirilmiştir.

"Carrying the Academic Heritage to the Future: Refugee Integration through Higher Education-Policies and Measure" başlığını taşıyan panele Yükseköğretim Kurulu Başkanvekili Prof. Dr. Safa Kapıcıoğlu, Alman politikacı ve Bundestag 10'uncu Başkanı Prof. Dr. Rita Süssmuth, Türk-Alman Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Halil Akkanat, Marmara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erol Özvar, ODTÜ Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ömer Turan, Türk- Alman Üniversitesi Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi Prof. Dr. Murat Erdoğan, ZfTI Direktörü Prof. Dr. Hacı Halil Uslucan ve YÖK Kurum Danışmanı Doç. Dr. Bilge Kağan Özdemir konuşmacı olarak katılmıştır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanvekili Prof. Dr. Safa Kapıcıoğlu'nun ve Alman politikacı ve Bundestag 10. Başkanı Prof. Dr. Rita Süssmuth'un açılış konuşmalarını yaptığı panelde, Ortadoğu'da Akademik Mirası Koruma Projesi tanıtılmış ve proje kapsamında hazırlanan videolar dinleyiciler ile paylaşılarak, Destek Platformu konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Prof. Dr. Turan'ın Akademik Miras üzerine yaptığı konuşmanın ardından, "Panelin Integration of Refugees into Higher Education System" (Mültecilerin Yükseköğretim Sistemine Entegrasyonu) başlığını taşıyan ikinci bölümüne geçilmiştir. Bu bölümde, Marmara üniversitesi Rektörü Prof. Özvar üniversitesinde konu ile ilgili olan iyi uygulama örneklerini dinleyicilerle paylaşmış, ardından Prof. Dr. Erdoğan Avrupa'da Mülteci Akademisyenler ve Öğrenciler başlıklı sunumunu yapmıştır. ZfTI Direktörü Prof. Dr. Uslucan konuyla ilgili Almanya'ya ait örnekleri paylaştığı sunum ile bu bölüm de sona ermiş ve soru-cevap kısmına geçilmiştir.

Essen Almanya ziyareti kapsamında Türkiye'nin Essen Başkonsolosu Şener Cebeci ile bir araya gelen YÖK Heyeti, aynı zamanda Almanya'da öğrenim gören Türk Öğrencilerle de buluşmuştur.

"Türkiye bize bir hayat, bir gelecek verdi."
Esra ŞERŞİ (Suriye)
Öğrenci
Karabük Üniversitesi
Biyomedikal Mühendisliği

"Kendimizi mülteci gibi hissetmiyoruz; burada kendi vatanımızda gibiyiz."
Hadeel ALSAFADI (Suriye)
Öğrenci
İstanbul Üniversitesi
İngiliz Dili ve Edebiyatı

"Burada aldığım eğitimle ülkemin yeniden imarına katkıda bulunmak istiyorum."
Mahmoud KALLO (Suriye)
Öğrenci
Mustafa Kemal Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler

"Türkiye'yi bölgenin merkez devleti olarak görüyoruz. Umut Türkiye'dir!"
Mohammed SHARAF (Mısır)
Akademisyen
İstanbul Üniversitesi
Ulaştırma ve Lojistik

"Araştırma ve projelerimizde üniversitenin yanı sıra, birçok kurum ve kuruluşun da desteğini görüyoruz."
Salah Haj İSMAİL (Suriye)
Akademisyen
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
İnşaat Mühendisliği

"Bazen tüm bu savaşlardan ve çatışmalardan uzak yaşadığım için ne kadar şanslı olduğumu düşünüyorum."
Seyid Bilal EMİNNEVABİ (Afganistan)
Öğrenci
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Tıp

"Aldığım burs, hayatımın en büyük fırsatı; burs olmasaydı okuluma devam edemezdim."
Huda ALBUSSİRİ (Suriye)
Öğrenci
İstanbul Üniversitesi
İletişim

"Şimdi burada çok mutluyum; arkadaşlarım, okulum, hayatım var."
Rahaf OBAİD (Suriye)
Öğrenci
İstanbul Üniversitesi
İspanyol Dili ve Edebiyatı

Üniversiteler, laboratuvarlar, kütüphaneler...

Geleceğin inşasında dünyanın umudu, birikimi, akademik mirası.

Savaş sadece binaları yıkmaz...
Binlerce yıllık kütüphaneler, üniversitelere öncülük eden külliyeler, el yazması kitaplar, geleceğe taşınması gereken emanetler...
Yarım kalan bilimsel çalışmalar...

Kaygımız sadece maddi değil.... İnsan hayatının değerine paha biçilemez. Uluslararası toplum olarak; önyargı, ötekileştirme ve ayrımcılıkların olmadığı daha yaşanabilir bir dünya için barışa, dostluğa, karşılıklı anlayış ve kardeşlik en fazla ihtiyaç duyduğumuz zamanlar yaşıyoruz.

Ortadoğu'da, yıllardır, çeşitli ülkelerde süregelen çatışmalar ve savaşlar, sadece binaları değil akademik mirası da yok ediyor.

Kaybolan sadece Ortadoğu'nun değil, insanlığın mirasıdır.
Ortadoğu'nun bilim hayatını, bilim insanlarına ve öğrencilere destek vererek ayakta tutmak, hem insanlığın ortak geleceğine hem de yıkılan coğrafyaların **ileride yeniden inşasına** kaynaklık edecektir.

Bugün yerlerinden edilmiş, birçok ülkelerden yüzlerce mülteci öğretim üyesi ve araştırmacı Türk Üniversitelerinde çalışıyor, 20.000'in üzerinde üniversite öğrencisi eğitim hayatına Türkiye'de devam ediyor. Yerlerinden edilmiş öğrenciler Türk Üniversitelerinde geleceğe dair hayallerini inşa ediyor...
Türkiye onlara umut oluyor...
Bilimsel çalışmalar kaldığı yerden devam ediyor...

Medeniyetlerin beşiği olan Ortadoğu'nun Dünyanın akademik mirasındaki yerinin FARKINDAYIM

Yüzlerce yıllık bilim merkezlerinin ve kütüphanelerin yıkılmasının, kitapların yok edilmesinin KARŞISINDAYIM

Akademik miras yeniden yeşersin, hayat bulsun ve yaşasın....
Hadi Dünya sen de, hep birlikte...
Çünkü Dünya hepimizin...

ORTADOĞU'DA AKADEMİK MİRASI KORUMA PROJESİ

www.akademikmiras.org

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06800 Bilkent/Ankara-Türkiye
T. 0312 298 70 00
www.yok.gov.tr